

ATHENS voice

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΟΙ ΦΟΥΡΝΟΙ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Επιμέλεια: Κατερίνα Βνάτσιου

Δόμνα Μιχαηλίδου
Στάθης Καλύβας
Στυλιανός Αντωνάρκης
Γιώργης Γερόλυμπος
Τζώνυ Βαβούρας

Το χαμογερό να λαμψη παρι στο αροβοσο βαρ
Μαύρα είναι και να περαβι ντομοι. ντομοδι ...

Αντιγαδα των 10 mg θαγατο ενζυμιο Τρελοβιδη των 10 mg Τεβιτερε των 5 mg
θαγατιλ των 3 mg και βρεδι Φριμαροζεφ 5 mg το βρεδι πρια ριζοη ενεβυφο 5 mg
καταδριγολ των 40 mg υβτεριαφολ των 4 mg και ρυβινα το σατροπαροδοτο
6 ημερα μου να χορευω των 100 mg
φειρμαρι,

«Ψωνίζουμε στη γειτονιά μας»

Καθημερινά δίπλα στον έμπορο και τον επαγγελματία με το «Ψωνίζω στη γειτονιά» της Τράπεζας Πειραιώς

Ζωντάνεψαν ξανά οι εμπορικές περιοχές και οι γειτονιές με το, έστω και υπό περιορισμούς, άνοιγμα της αγοράς που όλοι θέλουμε να πιστεύουμε πως είναι το πρώτο βήμα για την επιστροφή μας στην κανονικότητα. Η κινητικότητα που τροφοδοτήθηκε γύρω από την επανεκκίνηση της εμπορικής δραστηριότητας έδωσε ξανά ζωή και ενέργεια στις γειτονιές αλλά και μια ατμόσφαιρα αισιοδοξίας. Τα μαγαζιά και οι κάθε είδους μικρές επιχειρήσεις σε κάθε τοπική κοινωνία είναι ο κορμός της φυσιογνωμίας της περιοχής και αναπόσπαστο μέρος της ζωής των κατοίκων της που είτε ως καταναλωτές είτε ως επαγγελματίες συνθέτουν τον οικονομικό και κοινωνικό της ιστό.

Για τις μικρές επιχειρήσεις, τα μαγαζιά και τους επαγγελματίες σε επίπεδο γειτονιάς, το άνοιγμα είναι μια ανάσα αλλά όλοι γνωρίζουν πως τώρα χρειάζεται σχέδιο, προσαρμογές και κατάλληλη υποστήριξη ώστε να διαχειριστούν και τα συσσωρευμένα προβλήματα αλλά και τις μεγάλες αλλαγές που έχει ήδη φέρει το ηλεκτρονικό εμπόριο και η νέα ψηφιακή πραγματικότητα.

Από την άλλη πλευρά, οι καταναλωτές δείχνουν μια ανανεωμένη προτίμηση στην εμπορική πλευρά της γειτονιάς τους κατανοώντας τη σημασία της για την τοπική κοινωνική και οικονομική τους ζωή. Καταναλωτές και επιχειρήσεις έχουν κοινά συμφέροντα και κοινές επιδιώξεις.

Η υποστήριξη της μικρής επιχειρηματικότητας και της εμπορικής δραστηριότητας σε επίπεδο γειτονιάς είναι ακριβώς ο στόχος του καινοτόμου προγράμματος της Τράπεζας Πειραιώς «Ψωνίζω στη γειτονιά», το οποίο απευθύνεται στον κάθε μικρό και μεσαίο επιχειρηματία με εμπορική δραστηριότητα αλλά και στους καταναλωτές πελάτες τους.

Το Πρόγραμμα υλοποιείται σε συνεργασία με την Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας (ΕΣΕΕ) που εκπροσωπεί 330 Εμπορικούς Συλλόγους σε όλη τη χώρα και ευρύτερα τον εμπορικό κόσμο και τη μικρομεσαία επιχείρηση σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Έτσι, με βαθιά γνώση των ιδιαιτεροτήτων του κλάδου, στην καρδιά του προγράμματος βρίσκονται οι πραγματικές ανάγκες της μικρής εμπορικής επιχείρησης που αποτελεί όμως κρίσιμο πυλώνα της ελληνικής οικονομίας συνολικά.

Αξίζει να σημειωθεί ότι μία από τις βασικές παραμέτρους του Προγράμματος είναι η **υποστήριξη του ψηφιακού μετασχηματισμού της μικρής επιχείρησης** που ανεξάρτητα από την πανδημία και την κρίση, είναι το ισχυρότερο πλεονέκτημα και για τον μικρό επιχειρηματία που θέλει να είναι ανταγωνιστικός και επιτυχημένος στη σημερινή διαδικτυακή πραγματικότητα.

Στο πρόγραμμα συμμετέχουν ήδη 15.000 επιχειρήσεις που αποτελούν πλέον μέλη μιας «κοινότητας», όπου οι επιχειρήσεις απολαμβάνουν πολλαπλά προνόμια και οι καταναλωτές πελάτες τους σημαντικά κίνητρα. Έτσι, η πρωτοβουλία δημιουργεί μια βάση σταθερής συνεργασίας που στηρίζεται σε κοινές επιδιώξεις, ανάμεσα στις επιχειρήσεις και τους πελάτες τους σε κάθε γειτονιά, ενισχύει το αίσθημα αλληλεγγύης και αλληλοϋποστήριξης, και έτσι ενισχύει τις τοπικές οικονομίες και κοινωνίες.

Οι επιχειρήσεις που συμμετέχουν στο πρόγραμμα «Ψωνίζω στη γειτονιά» απολαμβάνουν προνόμια και προσιμότητες. Συγκεκριμένα:

- Μια τυχερή επιχείρηση κερδίζει με κλήρωση €1.000 κάθε εβδομάδα μέχρι 31/12/2021 για την κάλυψη λειτουργικών της εξόδων.
- Προβολή της επιχείρησης στο www.psonizostigeitonias.gr και στα προωθητικά μέσα του προγράμματος.

- Δυνατότητα εξαργύρωσης yellow πελατών από το τερματικό POS της (ειφόσον συμμετέχει στο yellow business)
- Εκπτώσεις και προσφορές από συνεργαζόμενες επιχειρήσεις (ειφόσον συμμετέχει στο yellow business)

Οι καταναλωτές μπορούν να ενημερώνονται από την ιστοσελίδα www.psonizostigeitonias.gr για τις συνεργαζόμενες με το πρόγραμμα επιχειρήσεις και για τα οφέλη από τη δική τους συμμετοχή. Επίσης, κάθε εβδομάδα και μέχρι 31/12/2021, 100 τυχερές συναλλαγές σε επιχειρήσεις που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, κερδίζουν με κλήρωση επιστροφή έως €30.

Στο πρόγραμμα μπορούν να συμμετέχουν μικρές ή πολύ μικρές επιχειρήσεις που διατηρούν φυσικό κατάστημα και δραστηριοποιούνται σε περισσότερους από 20 κλάδους της οικονομίας (άνθη - φυτά, αυτοκίνητα, βιβλιοπωλεία - παιχνίδια - ψυχαγωγία, ένδυση - υπόδηση - αθλητικά είδη, εστιατόρια - μπαρ - καφέ, ηλεκτρονικός και ηλεκτρολογικός εξοπλισμός, καλλυντικά - ομορφιά, κοσμήματα - οπτικά, υλικά - χρώματα και γενικώς είδη σπιτιού, τουριστικά, τρόφιμα - ποτά, φαρμακεία).

Εκδότης-Διευθυντής Φώτης Γεωργελάς

Σύμβουλος Έκδοσης Σταυρούλα Παναγιωτάκη
Διευθύντρια Σύνταξης Αγγελική Μπιρμπιλη

Γενική Διεύθυνση Διαφήμισης
Λουίζα Ναθαναήλ

Art Director Φώτης Πεχλιβανίδης

Τεχνικός διευθυντής Βάσιος Συντσίρμας

Υπεύθυνος Ύλης Τάκης Σκριβάνος
Επιμέλεια Ύλης Δήμητρα Γκρους

Διεύθυνση Web Δημήτρης Αθανασιάδης
Αρχισυντάκτες Γιάννης Τσάκαλος, Έρρικα Ρούσσου

Συντακτική ομάδα: Ν. Αμανίτης, Μ. Βελέντζας, Ντ. Βλαχοπούλου, Σ. Βλέτσας, Κ. Βνάτσιου, Ρ. Γεροδήμος, Ν. Γεωργελάς, Ν. Γεωργιάδης, Κ. Γιαννακίδης, Α. Γκόρου, Β. Γραμματικογιάννη, Β. Γρυπάρης, Θ. Ευθυμίου, Τ. Ζαραβέλα, Μ. Ζουμπουλάκη, Κ. Καϊμάκης, Κ. Καμπόσου, Δ. Καραθάνος, Β. Κορωναίος, Τζ. Μελιτά, Δ. Μαστρογιαννίτης, Β. Ματζάρογλου, Ελ. Μπεζιριάνογλου, Γ. Νένης, Δ. Παπαδόπουλος, Γ. Πουλιόπουλος, Μ. Νομικός, Π. Παναγιωτόπουλος, Κ. Παναγοπούλου, Ν. Παπαλιού, Γ. Παυριανός, Μ. Προβατάς, Τζ. Ρουσάκη, Α. Σκαράκη, Ζ. Σφυρη, Σ. Τριανταφύλλου, Ζαράστο, Σ. Τσιτσόπουλος, Γ. Φλωράκης, Ε. Χελιώτη, Γ. Ψύχας

Γραμματεία Σύνταξης Γεωργία Σκαμάγκα
info@athensvoice.gr
Υπεύθυνη οδηγού Δανάη Καμζόλα
avguide@athensvoice.gr

Ατελιέ Sotos Anagnos
Εικονογραφίες art@athensvoice.gr
Φωτό: Θανάσης Καρατζάς,
Γιώργος Ζαρζώνης, Τάσος Βρεττός,
Έκτορας Δ. Βούτσας, Κώστας Αμοιρίδης,
Βαγγέλης Τάτσος, Χρήστος Κισατζεκιάν,
Δημήτρης Κλεάνθης, Πέτρος Νικόλτσος

Digital Advertising Director Εύα Βαγγέλη

Advertising Manager Πένη Κράλιοβιτς,

Direct Market Χρήστος Τριανταφυλλίδης,
Βασίλης Ζαφειρούλης
Υποδοχή Διαφήμισης Νίκη Σκαμάγκα
marketing@athensvoice.gr
Digital Advertorial Coordinator Έφρη Ορφανάκου
efiorfanakou@athensvoice.gr
Digital Traffic Manager Εύν Ταρνάρη

Διεύθυνση Λογιστηρίου Έφρη Μούρτζη
Λογιστήριο Ουρανία Μιχάλη, Βασίλης Νάκος,
Μαίρη Λυκούση

Διαχωρισμοί - Εκτύπωση
«Καθημερινές Εκδόσεις ΑΕ»

Athens Voice S.A.
Χαρ. Τρικούπη 22, 106 79 Αθήνα
Σύνταξη: 210 3617.360, 3617.369
fax: 210 3632.317
Διαφημιστικό: 210 3617.530, fax: 210 3617.310
Athens Voice Radio 102.5: 210 3648. 213
Αγγελίες: 210 3617. 369
Λογιστήριο: 210 3617. 170

www.athensvoice.gr

Αν δεν βρίσκετε την Α.Β. στα σημεία διανομής,
μπορείτε να επικοινωνήσετε στα τηλέφωνα:
210 3617.360, 210 3617.369

Κωδικός εντύπου: 7021
ISSN 1790-6164

Εβδομαδιαία εφημερίδα, διανέμεται δωρεάν.
Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική ή μερική,
η διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της έκδοσης
με οποιοδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό ή άλλο,
χωρίς προηγούμενη γραπτή έγκριση του εκδότη.

ΦΤΙΑΞΕ ΜΟΥ ΤΗ ΜΕΡΑ

Ο σταθμός του Μετρό στη Νίκαια

Όταν έχεις λεφτά για καινούργιο σταθμό, αλλά όχι αρκετά για να φτιάξεις και το αirkοντίσιον

ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΜΑΣ

Αυτή την εβδομάδα το σχεδιάζει ο **Αντώνης Κυριακούλης**. Γεννήθηκε στην Αθήνα και σπούδασε ζωγραφική. Συνέχισε στο Λονδίνο, αποφοιτώντας από το London College of Printing. Εκτός από τη ζωγραφική και τη γελοιογραφία, ασχολήθηκε και με το θέατρο. Έχει σκηνογραφήσει πάνω από 70 θεατρικές παραστάσεις και έχει σχεδιάσει κοστούμια για πολλά θέατρα και τον κινηματογράφο. Έχει κάνει πολλές ατομικές και έχει συμμετάσχει σε πάνω από 40 ομαδικές εκθέσεις. Έγραψε σουρεαλιστικά σίριαλ για Β' και το Γ' Πρόγραμμα της ΕΡΤ, και κείμενα για το θέατρο. Έχει εκδώσει το βιβλίο «Αχ, αυτή η Ευρώπη, τι κυρία!» (εκδ. Ίκαρος). Το 2007 το Μουσείο Μπενάκη τον τίμησε με μια μεγάλη αναδρομική έκθεση των έργων του. Το σημερινό εξώφυλλο είναι φιλοτεκνημένο ειδικά για την ATHENS VOICE.

Info-DIET

Της ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗ

ΤΑ ΓΑΝΤΙΑ ΤΟΥ ΜΠΕΡΝΙ ΣΑΝΤΕΡΣ

Το πρώτο φετίχ του 2021.

ΣΗΦΗΣ ΒΑΛΥΡΑΚΗΣ

Λίγοι Έλληνες πολιτικοί μπορούν να πουν ότι έζησαν μια τόσο περιπετειώδη ζωή. Πανεπιστήμια στη Γερμανία και τη Σουηδία, στρατόπεδα του ΠΛΟ στη Λιβύη, καταζητούμενος για βομβιστικές επιθέσεις την εποχή της χούντας, αποδράσεις με τρένα, συλλήψεις, διαφυγές στην Αλβανία του Χότζα, απελευθερώσεις με τη μεσολάβηση του πρίγκιπα της Καμπότζης. Και για φινάλε τι; Ένας ξαφνικός και αδιευκρίνιστος πνιγμός.

ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΥΝ ΤΑ ΚΑΤΟΙΚΙΔΙΑ ΣΤΟΝ ΛΕΥΚΟ ΟΙΚΟ

Ο Τραμπ ήταν ο μόνος Αμερικάνος Πρόεδρος που δεν είχε κατοικίδιο. Και ποιο τετράποδο να του κάτσει, εδώ που τα λέμε!

CANNELES DE BORDEAUX

Τα καλύτερα τα φτιάχνει ο Κρίτων Πουλής στο Bon Bon Fait Maison στο Σύνταγμα. (Πετράκη 30, Μητρόπολις)

TWEET ΘΛΕΟΠΤΙΚΗΣ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑΣ

«Η Φαίη είναι τόσο χαρούμενη που επέστρεψε ο Λιάγκας, όσο εμείς όταν έχουμε μπάμιες στο σπίτι...» #toprwino".

BIG BROTHER

Το φακόριζο των απελπισμένων.

Ο ΕΘΝΙΚΟΣ ΜΑΣ ΥΜΝΟΣ

«Εκεί που η μαγεία της φύσης συναντά την ψυχολογία της ύλης».

ΣΧΕΔΟΝ ΕΝΑΣ ΧΡΟΝΟΣ ΧΩΡΙΣ ΑΓΚΑΛΙΕΣ

Ας μη σκεφτούμε την ψυχολογική επίδραση...

Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΑΘΗΝΑΕΥΜ

Δύσκολα συναντάς βανδαλισμό με τέτοια λύσσα.

ΖΕΥΓΑΡΙΑ ΣΕ ΚΑΡΑΝΤΙΝΑ

Παιδιά, πιο σιγά στους καβγάδες, ακούγεστε σε όλη την πολυκατοικία.

ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ

Ο εφιάλτης στον δρόμο με τις εκπώσεις.

ΑΚΗΣ ΠΕΤΡΕΤΖΙΚΗΣ

Μόνο στον ύπνο μας δεν εμφανίζεται.

ΑΝΑΖΗΤΗΣΕΙΣ

Αναζητείται ελληνικό κρουασάν, φτιαγμένο κατ' εικόνα και ομοίωση του αυθεντικού γαλλικού (άδειο μέσα, τραγανιστό έξω και με το βούτυρο να σου παίρνει τη μύτη). Όποιος το έχει συναντήσει τυχαία, ας μας ειδοποιήσει.

★ ΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΑΚΟΥΣΤΗΚΑΝ ΔΗΜΟΣΙΩΣ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ★

Οδηγός ταξί:
Συγγνώμη κιάλας,
ξέρετε αγγλικά;
Πελάτης: Ξέρω.
Οδηγός ταξί: Να σας κάνω
για μια ερώτηση;
Την κάνω σε όλους όσους
ξέρουν αγγλικά και
δεν μπορούν
να μου απαντήσουν...

...Εσείς λοιπόν που
ξέρετε αγγλικά,
μπορείτε να μου πείτε
τι σημαίνει ιζενέ;
Ήμουν στην Αγγλία και μου
το έλεγαν συνέχεια και
δεν έμαθα ποτέ
τι σημαίνει.

(Προφανώς εννοούσε το "Isn't it"
αλλά άντε να το εξηγείς.
Διαδρομή Αμπελόκηποι-Κολωνάκι.
Παρασκευή πρωί)

«Συγγνώμη,
περιμένετε
να σας πάρω
από πίσω γιατί
δεν ξέρω πώς να βγω
από δω;»

(Κυρία με Smart, σε ταξίτζή.
Άγιος Ιωάννης στον Ρέντη,
Δευτέρα πρωί)

«Όποιο νούμερο
μετακίνηση
και να πατήσω,
στα μαγαζιά καταλήγω».

(Κορίτσια συζητούν χαζεύοντας βιτρίνες,
Ερμού, Σάββατο πρωί)

«Δώστε μου
όποιο ψωμί θέλετε,
αρκεί να είναι
μαλακό».

(Γιαγιά σε μπουλανζερι,
Αμπελόκηποι, Δευτέρα μεσημέρι)

-Πήρες ρομποτική
σκούπα, ρε;
-Πας καλά; Εδώ δεν ξέρω
πώς ανοίγει η σιδερώστρα.

(Διάλογος αντρών, Κεραμεικός,
Σάββατο πρωί)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΝΕΝΕΣ
→ panikoval500@gmail.com

ΤΙ ΣΥΝΕΒΗ ΟΤΑΝ ΚΑΤΕΒΗΚΑΜΕ ΣΤΗΝ ΕΡΜΟΥ ΤΟ ΣΚ ΤΩΝ ΕΚΠΤΩΣΕΩΝ

Ψώνια με το ρολόι, αδιαφορία για τη δίωρη προθεσμία, ατέλειωτες ουρές, επιθετικοί πελάτες και παραπονεμένοι μαγαζάτορες είναι ο απολογισμός

ΟΙ ΕΜΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΠΩΛΗΤΕΣ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ την τελευταία εβδομάδα ζουν τον δικό τους «κορωνο-εφιάλη» με το άνοιγμα της αγοράς, καθώς έχουν να διαχειριστούν ταυτόχρονα όχι μόνο την άνευ προηγουμένου κοσμοσυρροή μετά από περίπου τρεις μήνες lockdown –εδώ που τα λέμε ήταν και αναμενόμενη–, αλλά και την τήρηση των μέτρων σε συνδυασμό με την καλύτερη εξυπηρέτηση του πελάτη, ο οποίος παραδοσιακά «έχει πάντα δίκιο». Μέσα σε αυτά, τους επιχειρηματίες κυνηγεί και το άγχος της πτώσης του τζίρου, αφού η πανδημία και οι πρωτόγνωρες αλλαγές στην καθημερινότητα των καταναλωτών (αναστολή συμβάσεων, τηλεργασία) περιορίζουν τα έξοδά τους για ψώνια. Τα πρακτικά προβλήματα που εντοπίζονται σε πολλές περιπτώσεις δεν είχε υπολογίσει κανείς, τόσο στα μικρά μεμονωμένα μαγαζιά, όσο και στα μεγάλα εμπορικά καταστήματα.

Η κυρία Σ. είναι ιδιοκτήτρια μαγαζιού με γυναικεία ρούχα εδώ και 25 χρόνια και για πρώτη φορά σκέφτηκε ακόμα και να κλείσει την επιχείρησή της, μετά τις τελευταίες «αποκαρδιωτικές» εικόνες των ουρών έξω από μεγάλες αλυσίδες χωρίς να κοντοστέκονται καν στα μικρά μαγαζιά. Οι σύνθετες συνθήκες σύμφωνα με τις οποίες πρέπει να ψωνίζουν δυσκολεύουν ακόμα την κατάσταση.

Φτιάχνουν πολλά έγγραφα εξόδου για να προλάβουν να ψωνίσουν

«Οι πελάτισσές μου είναι μεγαλύτερης ηλικίας που δεν ψωνίζουν από το internet. Με το άνοιγμα των μαγαζιών είδαν τις εικόνες συνωστισμού στην τηλεόραση και φοβούνται να κατέβουν στην Ερμού. Στο μαγαζί μου επιτρέπεται να μπουν τρεις. Όταν πάει να μπει τέταρτη πελάτισσα της ζητώ να περιμένει λίγο στην είσοδο. Φυσικά δεν έχει χρόνο για χάσιμο μέσα στο δώρο που πρέπει να ολοκληρώσει τις αγορές της, φύγει και τη χάνω σαν πελάτισσα. Αναγκαστικά σπάνε τη δίωρη διορία για να μπορούν να κάνουν τα ψώνια τους και ξαναστέλνουν sms, πιστεύοντας ότι έτσι γίνεται “ανα νέωση” του χρόνου. Μια μεγάλη σε ηλικία πελάτισσα που δεν έχει κινητό είχε φτιάξει 3 έγγραφα εξόδου για να έχει παράταση στα μαγαζιά. Τι να κάνει αν δεν προλαβαίνει μέσα σε δύο ώρες να τελειώσει; Παραπονιούνται οι πελάτισσες και δεν μπορούν να τους πω κάτι μη μου φύγουν. Το συμπέρασμα είναι ότι σαν μαγαζιά δουλέψαμε καλύτερα μέσα από τις παραγγελίες στο Facebook παρά τώρα που ανοίξαμε».

Τα παραπάνω είναι ενδεικτικά της κατάστασης, σύμφωνα με την κυρία Σ. που φέρνει στην κουβέντα και το θέμα της «χασούρας». Ο εορταστικός τζίρος των Χριστουγέννων μέσω click away φαίνεται να μη φτάνει τον περσινό

και για κανέναν λόγο δεν σώζει την παρούσα κατάσταση. Με εξαίρεση τη λιανική τροφίμων ή φαρμάκων, οκτώ στις δέκα επιχειρήσεις που δεν έχουν eshop βιώνουν τέτοια οικονομική ήττα από την αρχή της απαγόρευσης έως σήμερα, που σκέφτονται ακόμα και το κλείσιμο.

«Με το άνοιγμα περιμέναμε μεγαλύτερη κινητικότητα μέσα στα μαγαζιά αλλά στην πραγματικότητα οι έμποροι απογοητευτήκαμε. Η μεγάλη πρόθεση που είχε δείξει ο κόσμος όσο ήμασταν κλειστοί ανταποκρίνεται μόνο στις μεγάλες αλυσίδες. Οι μικρές επιχειρήσεις υπολογίζουμε 50% κάτω σε σχέση με πέρσι κι αν συνεχίσει έτσι θα κλείσουμε. Γλιτώσαμε το λουκέτο την περίοδο της κρίσης αλλά δεν μπορούμε να αντέξουμε 3ο lockdown αν δεν εφραμοστούν κάποια μέτρα, όπως παραγραφή των οικονομικών υποχρεώσεων όσο είμαστε σε lockdown και επέκταση της μείωσης ενοικίου».

Η πλευρά των πωλητριών και πωλητών

Η Ε. τα τελευταία δύο χρόνια εργάζεται για μεγάλη αλυσίδα ρούχων στην Ερμού. Οι ουρές των πρώτων ημερών των εκπτώσεων ήταν άνευ προηγουμένων και ο όγκος της δουλειάς τόσο μεγάλος που ήταν δύσκολο να τον διαχειριστούν οι πωλητές. Μπορεί στους τρεις ορόφους σύνολο του πολυκαταστήματος να επιτρέπονται 60 άτομα, 20 δηλαδή στον κάθε όροφο, αλλά πρέπει να εξυπηρετηθούν σε «ταχύτητα φωτός» γιατί ο υπεύθυνος security στην είσοδο τους ενημερώνει για τουλάχιστον 40 άτομα που περιμένουν σε ουρά για να μπουν.

«Μετά από δύο μήνες, ο κόσμος στην Ερμού είναι πρωτόγνωρα πολύς, περισσότερος από παραμονή Πρωτοχρονιάς και Χριστουγέννων παλαιότερων χρόνων. Από την πρώτη μέρα λειτουργίας τρέχουμε όσο ποτέ, όλες οι ώρες έγιναν ώρες αιχμής και οι παραγγελίες δεν σταματούν. Οι πελάτες, στην πλειοψηφία τους έφηβοι, περιμένουν από το άνοιγμα νωρίς το πρωί και για παραπάνω από μισάωρο για να ανέβουν να πάρουν έστω ένα ρούχο, κυρίως για να φτιάξει η ψυχολογία τους. Αυτό δείχνει ότι ο κόσμος ψάχνει τη φυσική παρουσία και την επικοινωνία και κουράστηκε να ψωνίζει μόνο online. Λόγω του αυξημένου όγκου και προκειμένου να φύγει ο πελάτης ικανοποιημένος, παραμελούμε άλλες δουλειές που αφορούν το κατάστημα και που θα πρέπει αργότερα να πιεστούμε διπλά και τριπλά ακόμα και εκτός ωραρίου για να τις προλάβουμε. Βλέπουμε τις τεράστιες ουρές από το παράθυρο λίγο πριν σκηκωθούν τα ρολά και τρομάζουμε γι' αυτό που μας περιμένει. Οι ουρές όμως είναι ανησυχητικές και για έναν άλλο λόγο. Σε συνδυασμό με την «λασθάλασσα» που κάνει περαντζάδα στην Ερμού, ακόμα και αν φορούν μάσκες, οι αποστάσεις είναι αδύνατα να κρατηθούν».

Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ
ΚΑΜΠΟΣΟΥ
Φωτό: ΘΑΝΑΣΗΣ
ΚΑΡΑΤΖΑΣ

Τι γίνεται στα συνοικιακά καταστήματα;

Ποια είναι η εικόνα σε ένα συνοικιακό μαγαζί ρούχων εκτός του εμπορικού τριγώνου; Ο Μ. είναι ιδιοκτήτης καταστήματος ρούχων στο Παγκράτι εδώ και οκτώ χρόνια και, όπως εξηγεί, μπορεί οι αλυσίδες να έχουν το προβάδισμα, αλλά και οι μικρές επιχειρήσεις κάνουν ό,τι μπορούν προσπαθώντας να μετράσουν τη χασούρα τους με τα eshop. Ο ίδιος φρόντιζε να παραδώσει τις παραγγελίες αυθημερόν με delivery μέχρι και τώρα, εξαιτίας του «μποτιλιαρίσματος» των εταιρειών κούριερ. Οι πελάτες πλέον όμως δεν έχουν υπομονή.

«Στο μαγαζί μου επιτρέπονται δύο άτομα γιατί είναι 40 τ.μ. Αν είναι οικογένεια οι δύο μένουν μέσα και οι άλλοι δύο στην είσοδο. Θεωρητικά μπορεί να κάτσει μέσα στο κατάστημα κάποιος για δύο ώρες, βέβαια εγώ με τον τρόπο μου εξηγώ σε όποιον δεν δοκιμάζει και περνάει η ώρα ότι καλό είναι βγει λίγο έξω, να μπει άλλος πελάτης. Κάποια ζευγάρια που κατανοούν την κατάσταση λένε ο ένας στον άλλον να περιμένει στην είσοδο για να κοιτάζει απ' έξω και να λέει τη γνώμη του. Δεν έχουν όλοι κατανόηση. Οι περισσότεροι βγάζουν σε εμάς τα ψυχολογικά του εγκλεισμού, είναι ιδιότροποι και επιθετικοί. Δυσανασχετούν όταν καθυστερούν να μπουν στο δοκιμαστήριο επειδή περιμένουν να το απολυμάνω πρώτα. Παίρνουν τηλεφώνω και φωνάζουν γιατί έχει αργήσει η παραγγελία. Εξηγώ ότι έχω στείλει κανονικά το δέμα τους αλλά η κούριερ δεν μπορεί να εξυπηρετήσει. Εντέλει για πελάτες της Αθήνας κάνω εγώ ντελίβερι με το αμάξι γιατί αλλιώς θα πάρουν την παραγγελία τους μετά από βδομάδες. Στο click away των γιορτών έγινε χαμός, σαν να είχαμε black Friday. Τώρα όμως επειδή λειτουργούν και οι μεγάλες αλυσίδες δεν είχε κίνηση στα συνοικιακά μαγαζιά. Ανοίξαν όλα άναρχα, οι καταναλωτές στριμβώνονται σε ουρές και αλωνίζουν στα πολυκαταστήματα. Ίσως έπρεπε να γίνει σταδιακό το άνοιγμα, να ανοίξει η λιανική πρώτα στα μικρά και μετά στα μεγάλα εμπορικά για να ελεγχθεί ο συνωστισμός που ευνοεί τη μετάδοση και να στηριχτούν τα μικρά μαγαζιά».

Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα του Εμπορικού Συλλόγου Αθηνών σχετικά με τον απολογισμό της πρώτης εβδομάδας που άνοιξε η αγορά, ένας στους δύο καταστηματάρχες δεν θα επαναλειτουργήσουν την επιχείρησή τους σε περίπτωση τρίτου lockdown με το 69% να μην μπορούν να καλύψουν τις οικονομικές τους εκκρεμότητες. Το 49% να θεωρεί πως μόνο με το κούρεμα των οφειλών θα μπορέσουν να επιβιώσουν. Με βάση τα νούμερα των κρουσμάτων που προκύπτουν ανάλογα με την τήρηση των μέτρων, θα αποφασίσουν οι ειδικοί για το μέλλον του lockdown. Μετά από τις πρόσφατες εικόνες συνωστισμού, ωστόσο, τα πράγματα μοιάζουν δύσκολα. **Α**

Βλέπουμε τις τεράστιες ουρές από το παράθυρο λίγο πριν σκηκωθούν τα ρολά και τρομάζουμε γι' αυτό που μας περιμένει

ΤΑ ΝΟΥΜΕΡΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Του ΣΤΑΜΑΤΗ ΖΑΧΑΡΟΥ

© EPA/JOSEF SENA GOUJAO

1.000 αριστουργηματικά έργα τέχνης θα μεταφερθούν τις επόμενες 45 ημέρες στη νέα Εθνική Πινακοθήκη.

21.000 τετραγωνικά μέτρα θα φιλοξενήσουν τη συλλογή.

24 Μαρτίου θα πραγματοποιηθούν τα θυρανοίξια της πινακοθήκης. Αναμφίβολα ένα τεράστιο πολιτιστικό γεγονός.

8% είναι η αποτελεσματικότητα του εμβολίου που ανέπτυξε η Astra Zeneca σε συνεργασία με το πανεπιστήμιο της Οξφόρδης σε ασθενείς άνω των 65 ετών, σύμφωνα με δημοσιεύματα των γερμανικών εφημερίδων Handelsblatt και Bild.

31 εκατομμύρια δόσεις εμβολίου θα παραδώσει η εταιρεία στην Ε.Ε. μέχρι το τέλος Μαρτίου και όχι 80 εκατομμύρια όπως αρχικά είχε συμφωνηθεί.

336 εκ. ευρώ έδωσε η Ε.Ε. ως προκαταβολή στην ΑΖ για 300.000.000 δόσεις του εμβολίου.

2,7 δισ. ευρώ είχε διαθέσει η αρχή της Ε.Ε. για την ταχεία ανάπτυξη και παραγωγή εμβολίων. Πολλά λεφτά για να υποστηρίξουν κάποιοι ότι δεν μπορούν να παραδώσουν τα συμφωνημένα εμβόλια. Για τον λόγο αυτό ξεκινά έλεγχος στις εξαγωγές εμβολίων, προκειμένου να διαπιστωθεί μήπως το κέρδος έκανε κάποιους άπληστους.

1,7% του πληθυσμού της Ελλάδας είχε εμβολιαστεί μέχρι τις 25 Ιανουαρίου, δίνοντας στη χώρα μας μια θέση λίγο κάτω απ' τη μέση στον σχετικό πίνακα και πάνω από χώρες όπως η Γαλλία, το Λουξεμβούργο, το Βέλγιο και η Ολλανδία.

2,03% ήταν ο μέσος όρος στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

4,53% του πληθυσμού της Μάλτας είχε εμβολιαστεί την ίδια ημέρα. Το μεγαλύτερο ποσοστό στην Ευρώπη.

0,39% του πληθυσμού της Βουλγαρίας είχε κάνει το εμβόλιο, ήταν η χειρότερη επίδοση μεταξύ των κρατών της Ευρώπης σύμφωνα με στοιχεία του ourworldindata.org

65 ετών είναι ο Bill Gates και θεωρεί πρόνιο ότι στις 22 Ιανουαρίου έκανε το εμβόλιο για τον κορωνοϊό. Είναι απορίας άξιο γιατί κάποιος να θέλει να βάλει τσιπάκι για να παρακολουθεί τον εαυτό του, εκτός αν πρόκειται για δάκτυλο της Melinda...

6 αεροσκάφη Rafale θα έχουν προσγειωθεί στην Τανάγρα μέχρι το τέλος Ιουλίου, μετά την υπογραφή, τη Δευτέρα, της σχετικής συμφωνίας με την Γαλλία.

18 συνολικά αεροσκάφη θα αποκτήσει η ελληνική Πολεμική Αεροπορία. Τα 6 θα είναι καινούρια και τα 12 μεταχειρισμένα.

1,92 δισ. ευρώ χωρίς τις κρατήσεις είναι το κόστος των αεροσκαφών ενώ επιπλέον 400 εκατ. ευρώ (και πάλι χωρίς τις κρατήσεις) κοστίζουν τα όπλα τους, τα οποία δεν περιλαμβάνονται στον στάνταρ εξοπλισμό.

2.150 χιλιόμετρα/ώρα είναι η «τελική» ταχύτητα του συγκεκριμένου αεροσκάφους. Δεν θα τα πάμε για «κόντρες» αλλά είναι εντυπωσιακό το γεγονός ότι οι πιλότοι οδηγούν σε τέτοιες ταχύτητες.

4 φρεγάτες είναι η επόμενη πρόταση της Γαλλίας, όπως έγινε γνωστό διά στόματος της γαλλίδας υπουργού Άμυνας, Florence Parly.

3,5 δισ. ευρώ εκτιμάται το κόστος τους και επιπλέον 1,5 δισ. ευρώ για εξοπλισμό και συντήρησή τους.

700-800 ετών υπολογίζεται ότι είναι η ηλικία μίας από τις ελιές που μεταφυτεύτηκαν στην πεδιάδα του Νέστου.

8 συνολικά ήταν οι ελιές που μεταφυτεύτηκαν και προέρχονται από απαλλοτριώσεις εκτάσεων στη Βόρεια Πελοπόννησο, προκειμένου να πραγματοποιηθούν έργα της ΕΡΓΟΣΕ.

62ος γύρος διερευνητικών συνομιλιών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας θα πραγματοποιηθεί το προσεχές διάστημα στην Αθήνα. Αυτό ήταν το μόνο πεδίο στο οποίο συμφώνησαν οι διπλωμάτες των δύο χωρών κατά τον 61ο γύρο διε-

ρευνητικών, ο οποίος ολοκληρώθηκε τη Δευτέρα στο Ντολμά Μπαξέ της Πόλης.

3 ώρες χρειάστηκαν οι διπλωμάτες για να συμφωνήσουν ώστε να πάμε από τον 61ο στον 62ο γύρο διερευνητικών.

100 άτομα θα είναι το ανώτατο όριο συγκέντρωσης ατόμων σε κάθε πορεία καθώς χθες η κυβέρνηση «χαλάρωσε» τα μέτρα και σε αυτό το πεδίο. Μέχρι πρότινος οι πορείες -τύποις- απαγορεύονταν καθολικά.

9 άτομα ήταν το ανώτατο όριο συνάθροισης για όσους το έχουν ξεχάσει. Ο ΣΥΡΙΖΑ, με αφορμή τη χαλάρωση, καταγγέλλει την κυβέρνηση για καταστολή και ζητά να προσληφθούν γιατροί.

2:32 πριν από τη λήξη του αγώνα του με τον Ντάστιν Πουαριέ βγήκε νοκ άουτ ο Ιρλανδός μαχητής MMA, Κόννορ μακ Γκρέγκορ.

863 άνθρωποι προφυλακίστηκαν την Κυριακή σε όλη τη ρωσική επικράτεια επειδή συμμετείχαν στις διαδηλώσεις υποστήριξης του φυλακισμένου επικριτή του Κρεμλίνου Αλεξί Ναβάλνι.

10.000 άνθρωποι τουλάχιστον διαδήλωσαν στη Μόσχα ζητώντας την αποφυλάκιση του Ναβάλνι, ο οποίος φυλακίστηκε μετά την επιστροφή του στη Μόσχα. Έλειπε, διότι ανάρρωνε από απόπειρα δολοφονίας του με δηλητήριο...

361.888 δικαίουχοι θα λάβουν ενίσχυση από το πρόγραμμα επιστρεπτέα προκαταβολή 5.

1,5 δισ. ευρώ είναι το συνολικό ποσό που θα μοιράσει η κυβέρνηση.

1.000 ευρώ το ελάχιστο ποσό που θα λάβει κάθε αυτοαπασχολούμενος.

100.000 ευρώ το ανώτατο όριο ενίσχυσης για επιχειρήσεις που απασχολούν πολλούς εργαζόμενους.

679 καινούργια αμιγώς ηλεκτρικά αυτοκίνητα πουλήθηκαν το 2020 στην Ελλάδα, εμφανίζοντας αύξηση 257% σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

118 οχήματα ήταν Peugeot e-208, χαρίζοντας την πρώτη θέση στις πωλήσεις ηλεκτρικών αυτοκινήτων στην Ελλάδα, στη γαλλική εταιρεία.

450 χρόνια συνεχούς λειτουργίας μετρά η ρυθ «Lamb and Flag» (Αρνί και Σημαία) στην Οξφόρδη αλλά προσεχώς αναμένεται να βάλει λουκέτο λόγω οικονομικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει εξαιτίας της πανδημίας.

1 εκατ. ευρώ ζητά με αγωγή του ο Αλέξης Τσίπρας από τους δημοσιογράφους Γιάννη Κουρτάκη και Γιώργο Παπαχρήστο για όσα έγραψαν σχετικά με το σπίτι στο Σούνιο. Δικηγόρος του

είναι ο Ι. Ματζουράνης, ο άνθρωπος που ενήργησε ως νομικός σύμβουλος του Δημοσίου στην πολύκροτη υπόθεση με τις τηλεοπτικές άδειες του Ν. Παπά.

2012 αναφέρει ο ίδιος ο Τσίπρας στο κείμενο της αγωγής του ότι ήταν το έτος που εξελέγη πρώτη φορά βουλευτής. Ο Γ. Κουρτάκης πάντως επισημάνει δηκτικά ότι ο τέως Πρωθυπουργός δεν λέει αλήθεια ούτε στο βιογραφικό του, καθώς θυμίζει ότι είχε εκλεγεί βουλευτής και το 2009.

417.608 δολάρια είναι οι ετήσιες απολαβές του Άντονι Φάουτσι, του επικεφαλής ιατρικού συμβούλου του Λευκού Οίκου. Με τέτοιο ποσό ίσως γίνεται πιο ανεκτή η συμβίωση με τον -δεν έχασα, με έκλεψαν- πρώην Potus.

12 δισ. δολάρια απέσυρε την Τρίτη η Κεντρική Τράπεζα της Κίνας από το σινικό τραπεζικό σύστημα προκειμένου να αποφυγή τη δημιουργία «φούσκας» στις τιμές των περιουσιακών στοιχείων, όπως προειδοποίησε.

Νούμερα με πολλά μηδενικά

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΕΡΓΙΟΥ

«*Ηρθε η ώρα να μπει στη σειρά του εμβολιασμού και η Αυτοδιοίκηση. Η Δημοτική Αστυνομία, η καθαριότητα, τα ΚΕΠ, το Δημοτολόγιο και, βεβαίως, το πολιτικό προσωπικό!!!*». Ο πρόεδρος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων εμφάνισε συμπτώματα «κλασικού πολιτικού λόγου» μιλώντας στο διοικητικό συμβούλιο της Ένωσης. Στην πορεία προς την ελληνική κεντρική πολιτική σκηνή, οι συγκεκριμένες συμπεριφορές μοιάζουν απαραίτητες. Απαραίτητη όμως είναι και η ενσυναίσθηση, καθώς δεν γίνεται να απαιτείς εμβόλιο για τον εαυτό σου όταν ακόμη δεν έχουν εμβολιαστεί οι 90ηδες...

ΖΕΤΑ ΜΑΚΡΗ

«*Θα υπάρχει πρόστιμο στα παιδιά τα οποία δεν τηρούν τους κανόνες οι οποίοι είναι κανόνες για όλο τον πληθυσμό*». Η υφυπουργός Παιδείας δεν θα μείνει στην ιστορία ως υπέρμαχος του Μοντεσοριανού εκπαιδευτικού συστήματος. Αντίθετα μπορεί να δημιουργήσει έναν νέο παιθαρχικό κώδικα για τους μαθητές που δεν τηρούν τα μέτρα για την πανδημία, με την κωδική και φιλελεύθερη ονομασία «η βρεγμένη σανίδα».

ΠΕΤΡΟΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

«*Δεν έπλενα τα χέρια μου μετά από χειραγώγηση με τον Αντρέα Παπανδρέου*» δήλωσε ο πρώην εκδότης. Δεν υπήρχε και κορωνοϊός, βέβαια, αλλά η αποκάλυψη κινείται στα όρια του φρετιχισμού.

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ

ΤΟΥ ΡΩΜΑΝΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ

Η πανδημία και ο εγκλεισμός φέρνουν στο προσκήνιο της ζωής του καθενός μας όχι μόνο άμεσα ή πρακτικά προβλήματα – αρρώστια ή απώλεια αγαπημένων, ανεργία, οικονομική δυσπραγία – αλλά και βαθύτερες προκλήσεις, υπαρξιακά διλήμματα, δύσκολα ερωτήματα. Μας αναγκάζουν να λάβουμε αποφάσεις ζωής ή να ξανασκεφτούμε τις προτεραιότητές και τις επιλογές μας. Μας θυμίζουν με τον πιο άμεσο τρόπο ότι η ίδια μας η επιβίωση εξαρτάται σε έναν βαθμό από τη συμπεριφορά και την υπευθυνότητα των άλλων. Βγάζουν στη φόρα ελαττώματα του χαρακτήρα μας, των διπλανών μας, του κοινωνικού συνόλου, του κράτους, του κόσμου γενικότερα.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρούμε την αλματώδη ανάπτυξη της βιβλιογραφίας και της βιομηχανίας της αυτο-βοήθειας (self-help) με ευπώλητα εγχειρίδια και αυτοβιογραφίες, success stories επιχειρηματιών ή γκουρού της επιτυχίας, βιντεάκια και μαθήματα με trainers και lifecoaches. Εάν η αυτοβοήθεια είναι επικεντρωμένη στο «εγώ», η σύγχρονη φιλοσοφία γίνεται πιο εξωστρεφής, εμπλέκεται με την κοινωνιολογία και την πολιτική επιστήμη, μιλάει για το «εμείς» μέσα από επίκαιρα ερωτήματα ή Σωκρατικούς διαλόγους για ηθικά διλήμματα (π.χ. τα βιβλία του Μάικλ Σαντέλ, όπως το «Δικαιοσύνη: Τι είναι το σωστό;», εκδ. Πόλις· ή το πρόσφατο «Καθημερινή Φιλοσοφία: 5 Μαθήματα από την Εποχή μας» του Αλέξη Παπάζογλου, εκδ. Παπαδόπουλος).

Κάπου ανάμεσα στις δύο αυτές προσεγγίσεις αναπτύσσεται ο κλάδος της πρακτικής φιλοσοφίας που, με τρόπο ευσύνοπτο και προσιτό, χρησιμοποιεί τη συσσωρευμένη σοφία διαφορετικών θεωριών της φιλοσοφίας και της ψυχανάλυσης για να μας βοηθήσει να αντιμετωπίσουμε την καθημερινή ζωή. Στη Σχολή Φιλοσοφικής και Οικονομικής Επιστήμης του Λονδίνου (School of Philosophy and Economic Science) μπορείς, έναντι συμβολικού ποσού, να συμμετάσχεις σε πολύ ωραία εβδομαδιαία ομαδικά εργαστήρια πρακτικής φιλοσοφίας στα οποία μαθαίνεις τεχνικές απλού διαλογισμού ή ομιλίας σε κοινό. Στη Σχολή της Ζωής (School of Life) του Αλέν ντε Μποτόν, μπορείς να κάνεις ψυχοθεραπεία ή να συμμετάσχεις σε εργαστήρια για μια γκάμα θεμάτων, από την επιλογή ή αλλαγή καριέρας μέχρι τη διαχείριση της σχέσης σου. Όλα τα βιβλία και τα κείμενα του ντε Μποτόν (από τις εκδ. Πατάκη) παρέχουν την πιο μεστή σοφία και ουσιαστική υποστήριξη για τη σύγχρονη ζωή. Η Sarah Bakewell μέσα από τη ζωή και τη φιλοσοφία του Μονταίνιου, δημιουργεί ένα εξαιρετικό εγχειρίδιο καλής ζωής («How to Live»). Η Olivia Laing βυθίζεται στη ζωή και τις περιπέτειες τεσσάρων μεγάλων καλλιτεχνών για να καταλήξει σε μια αριστουργηματική, προσωπική και εντέλει ανακουφιστική κατάθεση σχετικά με τη μοναξιά στις σύγχρονες πόλεις («The Lonely City»).

Σε αυτή τη σχολή σκέψης προστέθηκε πρόσφατα και ο Derren Brown, ο οποίος έγινε παγκοσμίως γνωστός μέσα από θρυλικές εκπομπές στη βρετανική τηλεόραση και από ζωντανές εμφανίσεις ως illusionist και mentalist («θαυματουργός»), δηλαδή ως «μάγος». Η πορεία της ζωής του είναι σχεδόν μυθιστορηματική. Ο Derren Brown είναι γκέι αλλά όταν ήταν μικρός η οικογένειά του τον έστειλε σε κατηχητικό. Μετά βαπτίστηκε Ευαγγελικός Χριστιανός. Τελικά έγινε άθεος και στράφηκε στη μαγεία, ουσιαστικά για να καλύψει ένα κενό – ως διαφυγή από μια δυσάρεστη πραγματικότητα, αλλά και ως μέσο κατανόησης της ανθρώπινης ψυχολογίας.

Μετά την τεράστια επιτυχία και φήμη που απέκτησε ως illusionist, και μπαίνοντας στη μέση ηλικία, σταδιακά στράφηκε στη μελέτη της φιλοσοφίας και ειδικά στην αντίληψη των Στωικών για την ευτυχία. Το 2016 έβγαλε ένα βιβλίο («Happy: Why More or Less Everything is Absolutely Fine») το οποίο πήγε πολύ καλά – έχει γράψει εξαιρετικά λόγια για αυτό και ο ντε Μποτόν και πολλοί άλλοι.

Πριν λίγο καιρό, ο Brown έβγαλε μια συντομυμένη και επικαιροποιημένη εκδοχή εκείνου του βιβλίου – «A Little Happier: Notes for Reassurance» – το οποίο παρουσίασε ζωντανά (πού αλλού) μέσω Zoom. Φορώντας ένα καρό πουκάμισο μέσα από ένα εξίσου απλό, σχεδόν ταλαιπωρημένο πουλόβερ, και έχοντας από πίσω του μια γυάλινη βιτρίνα με μικρούς σκελετούς ζώων και προτομές αρχαίων, ο Derren Brown μεταδίδει ταυτόχρονα τη γειωμένη, ειλικρινή αμεσότητα με την οποία θα σου μιλούσε ένας καλός σου φίλος, με τη σοφία που μπορεί να έχει μόνο ένας άνθρωπος που έχει τριβή χρόνων με χιλιάδες άλλους ανθρώπους (θεατές και συμμετέχοντες στα σόου του ή αναγνώστες των βιβλίων του) και κυρίως που έχτισε όλη του την καριέρα στην έμπρακτη κατανόηση της ανθρώπινης ψυχολογίας, και της ανάγκης μας για αφηγήματα με νόημα, αφού εκεί ουσιαστικά βρίσκεται και η ουσία της «μαγείας».

Αν και αποδομεί τα μοντέλα αυτοβοήθειας που βασίζονται στην αέρινη αισιοδοξία ή τη μόνιμη χαρά ή τους μακροπρόθεσμους στόχους – όλα αυτά μικρή σχέση έχουν με την πορεία της πραγματικής ζωής που περιλαμβάνει το τραγικό, το αναπάντεχο, την ατυχία· η ευτυχία δεν είναι συνώνυμο της καλής διάθεσης· πάνω απ' όλα επιζητούμε το νόημα, τον σκοπό, την αγάπη – ο Brown τελικά καταλήγει να μας προσφέρει την καλύτερη και υγιέστερη μορφή αυτοβοήθειας: μια πολύτιμη, κατασταλαγμένη προσέγγιση της ζωής βασισμένη στις αρχές των Στωικών και κυρίως την αναζήτηση της αταραξίας και τον έλεγχο του εαυτού.

Η βασική του αρχή είναι ένα δίπολο – μια «δικάλα» όπως λέει – ανάμεσα στα πράγματα που μπορείς να ελέγξεις και σε όλα τα υπόλοιπα που σε περιβάλλουν. Η βασική προτροπή του: να επικεντρώσεσαι και να νοιάζεσαι μόνο γι' αυτά που ελέγχεις εσύ και όχι γι' αυτά για τα οποία δεν έχεις κανέναν έλεγχο. Με μεθοδικό και πειστικό τρόπο, εξηγεί γιατί, τελικά, το μόνο πράγμα που πραγματικά μπορείς να ελέγξεις είναι ο τρόπος με τον οποίο εσύ αντιμετωπίζεις και ανταποκρίνεσαι στα όσα συμβαίνουν, ενώ σε καμία περίπτωση δεν μπορείς να ελέγξεις αυτά που σκέφτονται, λένε ή κάνουν οι άλλοι τριγύρω σου. Αντιθέτως, το να εξαρτάς την ευτυχία σου από τη γνώμη ή τη συμπεριφορά των άλλων είναι η απαρχή της δυστυχίας.

Όπως είπε και ο Βίκτορ Φρανκλ, αυστριακός ψυχίατρος που επιβίωσε των στρατοπέδων συγκέντρωσης των Ναζι, «μπορεί να αφαιρέσεις τα πάντα από έναν άνθρωπο, εκτός από ένα πράγμα: την τελευταία των ανθρωπίνων ελευθεριών – το να επιλέγει κάποιος τη στάση του σε κάθε δεδομένη περίπτωση, το να επιλέγει το μονοπάτι του». Η ρήση αυτή αποκτάει ιδιαίτερη σημασία τη στιγμή που χιλιάδες θύματα του κορωνοϊού σε όλο τον κόσμο βασανίζονται στα νοσοκομεία ή οι συγγενείς τους πενθούν για την άδικη απώλειά τους, εξαιτίας της ανεύθυνης συμπεριφοράς κάποιων άλλων ανθρώπων ή της ανεπάρκειας των κρατικών δομών περιθάλψης. Πώς μπορείς να διαχειριστείς και να μεταβολίσεις την αδικία, τον παραλογισμό, τον πόνο, χωρίς να διαλυθεί η ζωή σου; Μια κριτική που ασκείται συχνά εναντίον της Στωικής φιλοσοφίας είναι ότι υποστηρίζει την απάθεια, την απόσυρση, τον αναχωρητισμό. Κάθε άλλο, λέει ο Brown. Το να μη δαπανάς ενέργεια σε πράγματα που δεν μπορείς να ελέγξεις δεν σημαίνει ότι αδιαφορείς για τον κόσμο ή ότι δεν θα προσπαθήσεις να τον αλλάξεις. Αντιθέτως, η επιδίωξη της αταραξίας και η επικέντρωση στη βελτίωση αυτού που μπορείς να ελέγξεις – δηλαδή της δικής σου προσπάθειας – είναι το μόνο βιώσιμο μοντέλο εμπλοκής με τον κόσμο και συνεισφοράς σε αυτόν. Είναι, δηλαδή, ο μόνος τρόπος να κάνεις κάτι χρήσιμο, αντί να περνάς όλη τη μέρα αναλώνοντας την ενέργειά σου στο τι λένε ή κάνουν οι άλλοι. Για μια κοινωνία στην οποία αφιερώνουμε υπερβολικό μερίδιο της ζωής μας σχολιάζοντας τα λάθη και τις ανεπάρκειες των άλλων, μια τέτοια στάση ζωής είναι τουλάχιστον ριζοσπαστική και επαναστατική.

ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΙΣ ΝΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΕΙΣ ΚΑΙ ΝΑ ΜΕΤΑΒΟΛΙΣΕΙΣ ΤΗΝ ΑΔΙΚΙΑ, ΤΟΝ ΠΑΡΑΛΟΓΙΣΜΟ, ΤΟΝ ΠΟΝΟ, ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΔΙΑΛΥΘΕΙ Η ΖΩΗ ΣΟΥ;

Αυτό το σκεπτικό οδηγεί και σε μια εντελώς διαφορετική θεώρηση της επιτυχίας, όχι ως το αποτέλεσμα της προσπάθειάς σου (δηλαδή, το αν πήρες την προαγωγή ή το αν κέρδισες ένα βραβείο, πράγματα που ούτως ή άλλως δεν μπορείς να ελέγξεις) αλλά το αν έκανες ό,τι καλύτερο μπορούσες την κάθε δεδομένη στιγμή. Πρέπει δηλαδή να προσπαθείς για το καλύτερο δυνατό και να περιμένεις το χειρότερο. Ο Brown ανέφερε και στην ομιλία του το παράδειγμα του εξαιρετικού ηθοποιού Bryan Cranston («Breaking Bad») ο οποίος, εδώ και χρόνια, αποφάσισε ότι όταν πηγαίνει σε οντισιόν – μια εντελώς τραυματική εμπειρία για τους ηθοποιούς, όπως οι συνεντεύξεις για δουλειά για κάθε άνεργο – δεν θα προσπαθεί να πάρει τον ρόλο, αλλά να τον αποδώσει με τον καλύτερο τρόπο που θεωρεί αυτός ότι πρέπει να αποδωθεί. Να ελέγξει δηλαδή αυτό που μπορεί να ελέγξει.

Τους τελευταίους μήνες έχουν γραφτεί πολλά για τις επιπτώσεις της πανδημίας στην ψυχική και πνευματική μας υγεία. Ίσως όμως μας έχει ξεφύγει αυτό: το ότι, ως κουλτούρα και κοινωνία, πάντοτε δένουμε την ατομική μας ευτυχία στο άρμα της αποδοχής και της συμπεριφοράς των άλλων, με αποτέλεσμα τώρα αυτή να μας προκαλεί ψυχική φθορά. Οι εικόνες ανθρώπων που παραβιάζουν τα μέτρα, οργανώνουν πάρτι και αγνοούν τις εκκλήσεις για προσοχή μάς προκαλούν απογοήτευση και θυμό· νιώθουμε σαν να προσπαθούν να μας ταπεινώσουν επιδεικτικά με τη στάση τους. Αυτό είναι μόνο ένα μικρό και πρόσφατο παράδειγμα συμπεριφοράς των άλλων ανθρώπων την οποία μπορεί να θέλουμε και να προσπαθούμε να ελέγξουμε – και φυσικά πρέπει, ως κοινωνία και ως άτομα, να προσπαθήσουμε να επηρεάσουμε. Πρέπει όμως πάντα να θυμόμαστε πως, ότι και να κάνουμε, το μόνο πράγμα που τελικά θα μπορούμε να ελέγξουμε είναι η δική μας στάση την κάθε δεδομένη στιγμή. **A**

Η ΝΕΑ «ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΟΙΞΗ» ΤΟΥ ΑΝΤΩΝΗ

Η ιστορία δεν επαναλαμβάνεται. Οι άνθρωποι, δυστυχώς, μένουν οι ίδιοι.

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

Κάποιοι ανέμεναν την αντίδραση του Αντώνη Σαμαρά εδώ και πολλούς μήνες. Για την ακρίβεια αμέσως μετά την ακύρωση όλων των πιθανοτήτων να επιλεγεί είτε ως Πρόεδρος της Δημοκρατίας ή να τοποθετηθεί ως Επίτροπος στην Κομισιόν. Ο Κυριάκος Μητσοτάκης σοφά σκεπτόμενος επέλεξε την Κατερίνα Σακελλαροπούλου για τη θέση του Προέδρου δίδοντας θεσμική χροιά στο άνοιγμά του προς τον κεντρικό χώρο. Ο πρωθυπουργός απογοήτωσε για άλλη μια φορά τον Αντώνη Σαμαρά επιλέγοντας τον Μαργαρίτη Σχοινιά για τη θέση του Επιτρόπου. Ο πρώην πρωθυπουργός επιχείρησε να εκφράσει τη δυσφορία του απέχοντας από την ψηφοφορία στη Βουλή κατά την οποία εξελέγη με ευρύτατη πλειοψηφία η κυρία Σακελλαροπούλου. Είχε ανειλημμένες υποχρεώσεις κάπου στην Ανατολική Ακτή των ΗΠΑ.

Πέρασαν οι εβδομάδες και οι μήνες. Πραγματοποιήθηκε και ο «εξωστρεφής», ως προς τους κοινοματικούς συσχετισμούς, ανασχηματισμός. Αναβαθμίστηκε ο εκ δεξιών κ. Βορίδης, παρέμεινε ο Αδωνης Γεωργιάδης, αλλά ως φαίνεται όλα αυτά καθώς και η «εκδίωξη» του «αριστερού» κ. Θεοδωρικάκου (οποία ειρωνεία) δεν ήταν αρκετά. Την Κυριακή που μας πέρασε, ο Αντώνης Σαμαράς ξαναχτύπησε, όπως και τότε, αυτή τη φορά μέσω της «Καθημερινής» και της χειμαρρώδους συνεντεύξεώς του. Ο συμφοιτητής του Πύργου Παπανδρέου, ο κολεγιόπαις, το πνευματικό τέκνον του Ευάγγελου Αβέρωφ, ο αποστατήσας εκ της κυβερνήσεως Κωνσταντίνου Μητσοτάκη, λόγω διαφωνίας με τη διαχείριση του Μακεδονικού από την τότε πολιτική ηγεσία της χώρας, Κωνσταντίνου Καραμανλή και Ανδρέα Παπανδρέου συμπεριλαμβανομένων, όπως ισχυρίστηκε, ο ιδρυτής του κόμματος «Πολιτική Άνοιξη» με την ατυχήσασα πολιτική πορεία.

Ο Αντώνης Σαμαράς στη συνέντευξή του στην «Καθημερινή της Κυριακής» τοποθετήθηκε κατά της διεξαγωγής των διερευνητικών επαφών με την Τουρκία. Επισήμανε επί λέξει πως «τον επεκτατιστή (δηλαδή τον Ερντογάν) δεν τον κατευνάζεις» προσθέτοντας πως «δεν συνδιαλέγεσαι με πειρατές». Επέλεξε να διαχωρίσει τη θέση του από αυτή της κυβέρνησης Κυριάκου Μητσοτάκη την παραμονή της επανάλη-

ψης των διερευνητικών επαφών στην Κωνσταντινούπολη. Φρόντισε να κλείσει και την πόρτα διαφυγής με την προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, επιχειρώντας σε διδακτικό ύφος να εξομοιώσει την όποια καταφυγή στη διεθνή δικαστική αρχή ως ενέργεια εκ προοιμίου χαμένη για τα ελληνικά συμφέροντα. Επισήμανε πως η Συμφωνία των Πρεσπών είναι μία χείριστη συμφωνία και πως προτίθεται να καταψηφίσει τα τρία Μνημόνια επί της συμφωνίας αυτής που θα έρθουν κάποια στιγμή στη Βουλή.

Με λίγα λόγια ο Αντώνης Σαμαράς σήκωσε για άλλη μια φορά το δικό του μπαράκι με άξονα την ιδεολογική αναφορά «Στα Μυστικά του Βάλτου», δηλαδή στον άδολο, όπως ισχυρίζεται, «πατριωτισμό» του. Επειδή πατριωτικό είναι μόνο το αληθές, οφείλει κανείς να υπενθυμίσει στον αναγνώστη το κόστος της «πατριωτικής εμμονής» του Αντώνη Σαμαρά και των συν αυτώ, το διπλωματικό και πολιτικό αδιέξοδο στο οποίο υπέβαλε τη χώρα και την κυβέρνηση στην οποία υπηρετούσε ως υπουργός με τις επιλογές του και τέλος το πώς οι επιλογές αυτές συνέβαλαν στην «εκπαίδευση» ενός τμήματος της ελληνικής κοινωνίας σε «ψεκασμένες» αντιλήψεις με fake προσεγγίσεις και ψευδείς πληροφορίες. Ε ναι, λοιπόν. Ούτε οι «ψεκασμένοι» του Καμμένου, ούτε τα ακροδεξιά απόβλητα της Άνω Πλατείας δημιουργήθηκαν με παρθενογένεση. Η «Πολιτική Άνοιξη» λειτούργησε ως πρόσκαιρο θερμοκήπιο υπερδεξιών και υπερσυντηρητικών τάσεων οι οποίες ενισχύθηκαν από την έντονη παραθρησκευτική - πολιτική δραστηριότητα του συστήματος Χριστόδουλου - Χρυσόπηγης κ.λπ. Στη συνέχεια κάποια τμήματα αυτών των τάσεων κατέληξαν στην εναλλακτική του Γιώργου Καρατζαφέρη, κάποια ενσωματώθηκαν στην υπερδεξιά πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας και βοήθησαν αποτελεσματικά στην εκλογή Σαμαρά και όχι της Ντόρας Μπακογιάννη στην προεδρία του κόμματος.

Είναι εντυπωσιακό ωστόσο πως οι απόψεις του Αντώνη Σαμαρά περί διερευνητικών, Βορείου Μακεδονίας κ.λπ., όπως εκφράστηκαν στην συνέντευξή του στην «Καθημερινή της Κυριακής» προκάλεσαν φουσκοθαλασσιά αντιδράσεων εντός του κυβερνητικού στρατοπέδου υπό την ευρεία έννοια.

Είναι δηλαδή σε θέση (ακόμη) ο πρώην πρωθυπουργός Αντώνης Σαμαράς να προκαλεί εσωστρεφές τσουνάμι στην κυβέρνηση του Κυριάκου Μητσοτάκη και στο κόμμα της Νέας Δημοκρατίας; Φαίνεται πως ναι. Παρόλα αυτά

όπως επισημαίνουν οι «σοφοί» του «Τριγώνου των Αθηνών» που περικλείεται από τη Βασιλίσσης Σοφίας, Πλατεία Συντάγματος, την Πανεπιστημίου και την Ακαδημίας (δυτικά), οι πολιτικοί συσχετισμοί είναι εντελώς διαφορετικοί από εκείνους που ίσχυαν το 1993. Όπως υπενθυμίζει και ένας εξ αυτών των σοφών, «όπως έλεγε και κάποιος ευφυής, η Ιστορία βέβαια δεν επαναλαμβάνεται. Δυστυχώς οι άνθρωποι παραμένουν οι ίδιοι».

Οι «μιμητές» στην Τουρκία

Με μεγάλο ενδιαφέρον παρατηρείται το φαινόμενο των «συγκοινωνούντων δοχείων» μεταξύ των πατριωτικών εκρήξεων σε Ελλάδα και Τουρκία με αφορμή τις διερευνητικές.

Έτσι τον ρόλο του «αρνητή» του διαλόγου με την Ελλάδα επωμίζεται στην Τουρκία ο αποκαλούμενος Νονός της «Γαλάζιας Πατρίδας» που δεν είναι άλλος από τον Ναύαρχο εν αποστρατεία Cem Gurdeniz. Είναι ο άνθρωπος ο οποίος εδώ και πολλά χρόνια ενορχοπιστρώνει το επικοινωνιακό στήσιμο του ιδεολογήματος «Γαλάζια Πατρίδα». Είναι αυτός ο οποίος εφεύρε το ιδεολόγημα και σιγά σιγά το επέβαλε στη στρατιωτική συντεχνία του και αμέσως μετά στο ακροδεξιό κόμμα και σύμμαχο του Ερντογάν ΜΗΡ έως ότου ο ίδιος ο πρόεδρος της Τουρκίας να το κάνει σημαία. Ο Cem Gurdeniz στις εμφανίσεις του στα τουρκικά κανάλια υποστηρίζει τα εξής: «Οι διερευνητικές είναι ένα βήμα πίσω. Ελπίζω η κυβέρνηση να αποδέχτηκε τη διεξαγωγή τους για να κερδίσει χρόνο. Ανοίγει διάπλατα η πόρτα για αρνητικά αποτελέσματα. Θα κλείσει ο δρόμος για επιστροφή στο δόγμα της “Γαλάζιας Πατρίδας” και της στήριξης της “Τουρκικής Δημοκρατίας της Βορείου Κύπρου”». Σε μία έκρηξη ακραίου εθνικισμού ο τούρκος ναύαρχος απαιτεί να καταργηθεί ο όρος «Διερευνητικές».

Επί της ουσίας η επιχειρηματολογία είναι αντίστοιχη με εκείνη που διατυπώνει ο πρώην πρωθυπουργός Αντώνης Σαμαράς. Στην ανάπτυξη αυτής της επιχειρηματολογίας και προκειμένου να καταστεί «ευκολόπηπτη» και «ευκολόπιστη» χρησιμοποιείται σε ρόλο δράκου ο «εξωτερικός παράγων». Είναι πολύ περίεργο πως τόσο στην Τουρκία όσο και στην Ελλάδα η Γερμανία συγκεντρώνει τα πυρά των εθνικιστικών κύκλων. Αντιθέτως η Γαλλία διαδραματίζει ρόλο προστάτη για την Ελλάδα. Τον ρόλο αυτό επωμίζονται για την Τουρκία η Ιταλία και η Ισπανία. Κοινώς... ανοψίες. Η Ιστορία προφανώς δεν επαναλαμβάνεται. Απλώς μας κάνει πλάκα. **A**

ΠΟΛΙΤΕΙΑ VS ΕΜΒΟΛΙΑΣΤΙΚΟΥ ΣΚΕΠΤΙΚΙΣΜΟΥ

Η υφυπουργός Πρόνοιας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης **Δόμνα Μιχαηλίδου** γράφει στην ATHENS VOICE

Η έναρξη των εμβολιασμών στην Ελλάδα, όπως και στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης, σηματοδοτεί την κορύφωση της κοινής μας προσπάθειας για την έξοδο από την κρίση της πανδημίας COVID-19. Από την ταχεία πρόοδο του εμβολιαστικού προγράμματος θα εξαρτηθεί πόσο γρήγορα θα ξεπεράσουμε τις συνέπειες όχι μόνο της υγειονομικής κρίσης αλλά και τις συνολικότερες επιπτώσεις της στην κοινωνία. Η προστασία της δημόσιας υγείας είναι μονόδρομος για να ανακτήσουμε όσα χάσαμε και να πάμε παρακάτω.

Υπάρχει μόνο μία απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχία του εγχειρήματος: Η συμμετοχή όλων μας. Αυτή η συμμετοχή, όμως, δεν είναι πάντοτε αυτονόητη. Ο σκεπτικισμός απέναντι στα επιτεύγματα της επιστήμης, διογκωμένος κατά την τελευταία δεκαετία, επιδρά ανασταλτικά. Ιδιαίτερα στην περίπτωση του κορωνοϊού, η ταχύτητα της επιστημονικής ανταπόκρισης, που ξεπέρασε κάθε προσδοκία, δεν φαίνεται να συμβαδίζει με τη διεθνή ταχύτητα αποδοχής των επιτευγμάτων της, από μέρος των συμπολιτών μας. Η συνεργασία όλων των επιστημονικών φορέων οδήγησε στην παραγωγή –σε πρωτόγνωρα σύντομο χρονικό διάστημα– πολλών ασφαλών και αποτελεσματικών εμβολίων. Η επιστημονική κοινότητα ξεπέρασε τον εαυτό της, τόσο σε ταχύτητα αντίδρασης όσο και αποτελεσματικότητα. Ένας άθλος που όμως ταυτόχρονα προκαλεί σε ορισμένους συμπολίτες μας αμφιβολίες και ερωτηματικά.

Εκ των πραγμάτων, λοιπόν, ο ρόλος της Πολιτείας και των οργάνων της δεν εξαντλείται εν προκειμένω στην κατάρτιση και εκτέλεση ενός οργανωμένου εμβολιαστικού προγράμματος, όσο επιχειρησιακά πολύπλοκο και να είναι αυτό. Περιλαμβάνει επιπλέον και τη φροντίδα για την τεκμηριωμένη ενημέρωση των πολιτών και τη συνεχή παρότρυνση για τη συμμετοχή τους στους εμβολιασμούς. Και αυτή η προσπάθεια θα πρέπει να είναι εξίσου οργανωμένη και επαρκής.

Τα επιχειρήματα υπάρχουν. Η ίδια η πρόσφατη ιστορία της ανθρωπότητας τεκμηριώνει την αξία της πρακτικής των εμβολιασμών σε πολλές περιπτώσεις. Και η ωφέλεια αυτή ξεπερνά τα όρια της προστασίας της δημόσιας υγείας και εκτείνεται στο σύνολο της κοινωνικής δράσης. Είναι επιστημονικά παραδεκτό ότι υψηλά ποσοστά εμβολιασμού μεταφράζονται σε υγιείς πληθυσμούς και ότι οι υγιείς πληθυσμοί συνεισφέρουν περισσότερο οικονομικά και βέβαια κοινωνικά στη συλλογική ευημερία.

Η άνοδος του αντιεμβολιαστικού κινήματος με είχε ανησυχήσει και στο παρελθόν. Με αρθρογραφία σε επιστημονικά περιοδικά, όπως το *The Lancet*, είχα από το 2017 επιστήσει την προσοχή στην αναγκαιότητα του εμβολιασμού κυρίως στα παιδιά για τη δημόσια υγεία. Από τη θέση της υφυπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και ως υπεύθυνη για την Πρόνοια, καθήκον μου είναι να διασφαλίσω την προστασία των πλέον ευάλωτων – αυτή τη φορά των ηλικιωμένων. Έχω πλέον διαπιστώσει με τις επανειλημμένες επισκέψεις μου σε δομές φροντίδας και προστασίας, πόσο σημαντική είναι η ενημέρωση και κατά συνέπεια η πρόληψη. Οι επιτόπιες συναντήσεις και συζητήσεις με φιλοξενούμενους σε δομές αλλά και εργαζόμενους, πετυχαίνουν την αποτελεσματική ενημέρωση με τεκμηριωμένες απαντήσεις σε όποιες φήμες ή εσφαλμένες αντιλήψεις υπάρχουν σχετικά με τον εμβολιασμό. Η άμεση παρουσία των ειδικών επιστημόνων και η παροχή εξηγήσεων στις αναμενόμενες στο πρωτόγνωρο απορίες ή επιφυλάξεις των συμπολιτών μας λειτουργεί καταλυτικά. Είχα την τύχη να με βοηθήσει σε αυτό, μέσω επισκέψεών μας σε δομές χρονίως πασχόντων, η Πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής Εμβολιασμών καθηγήτρια Ιατρικής Μαρία Θεοδωρίδου, η οποία με υπομονή και κατανόηση απάντησε με τεκμηριωμένες απαντήσεις σε όλες τις ερωτήσεις που της τέθηκαν.

Σε αυτή την προσπάθεια, η Πολιτεία και η επιστήμη εργαζόμαστε από κοινού και συντεταγμένα. Απέναντι στην ανασφάλεια και την επιφύλαξη οφείλουμε να αντιτάξουμε την επιστημονική γνώση και τη συστηματική πληροφόρηση. Αυτά είναι τα γνωστά και δοκιμασμένα «εμβόλια» που διαθέτουμε απέναντι στον «ιό» της άρνησης και της επιφύλαξης στα επιτεύγματα της σύγχρονης επιστήμης. **A**

ΣΤΑΘΗΣ ΚΑΛΥΒΑΣ

«Το ελληνικό όνειρο»

Μιλήσαμε με τον καθηγητή Πολιτικής Επιστήμης της Οξφόρδης και μέλος της επιτροπής «Ελλάδα 2021», με αφορμή το νέο του βιβλίο, για την ελληνική ιστορία και την επέτειο των 200 χρόνων, για το τι θα νοηματοδοτούσε ένα σύγχρονο εθνικό αφήγημα, αλλά και πώς μπορεί η χώρα μας τα επόμενα χρόνια να γίνει παραγωγός ευτυχίας

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΓΚΡΟΥΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΣΤΑΘΗ ΚΑΛΥΒΑ «συναντηθήκαμε» σε μια βιντεοκλήση με αφορμή το καινούργιο του βιβλίο «Το ελληνικό όνειρο» (εκδ. Μεταίχμι) το οποίο προηγουμένως διάβασα με μεγάλο ενδιαφέρον. Είναι ένα βιβλίο χτισμένο με τη μέθοδο της συζήτησης, αποτέ-

λεσμα της διαδικτυακής συνομιλίας και συνεργασίας του με τον Κώστα Γιαννακίδη κατά τη διάρκεια του εαρινού λοκντουν. Δημιούργημα της καραντίνας, με την έννοια ότι κι ο ίδιος, μοιράζοντας τη ζωή του ανάμεσα σε τρεις χώρες, είχε την ευκαιρία να μείνει στην Ελλάδα για μεγάλο χρονικό διάστημα – το μεγαλύτερο από τότε που έφυγε στα τέλη της δεκαετίας του '80 για να ακολουθήσει το δικό του όνειρο και να διαγράψει μια λαμπρή καριέρα ως καθηγητής σε κάποια από τα πιο σημαντικά ακαδημαϊκά ιδρύματα των ΗΠΑ και τώρα της Βρετανίας. Το βιβλίο θα το έφτιαχναν φυσικά έτσι κι αλλιώς, μια που η τεχνολογία προσφέρει πλέον τη δυνατότητα να εργαζόμαστε σε διαφορετικό τόπο από αυτόν που ζούμε. Αυτό το τελευταίο, έχοντας και ο ίδιος την εμπειρία του, το θεωρεί βασικό συστατικό ενός συνολικότερου αφηγήματος για το μέλλον της χώρας, μέρος ενός αισιόδοξου εθνικού σεναρίου το οποίο εξετάζει στο τρίτο κεφάλαιο του βιβλίου αφού προηγουμένως έχει διατρέξει τα μεγάλα σχήματα της ιστορίας του ελληνικού κράτους.

Μια ιστορία που ξεκινάει το 1821, φτάνει μέχρι το 2021, και επιχειρεί να τη φανταστεί ως το 2030. Ή, αλλιώς, μια συζήτηση αφιερωμένη στην επέτειο για τα 200 χρόνια που κοιτάει στο αύριο. Γιατί, αλήθεια, ποιο το νόημα μιας εθνικής επετείου αν δεν είναι στραμμένη (και) στο μέλλον έχοντας μας δώσει πρώτα τη μεγάλη ευκαιρία ενός αναστοχασμού;

Όπως μου λέει ο Στάθης Καλύβας, μέλος της επιτροπής «Ελλάδα 2021», «η ιδέα της εθνικής επετείου δεν περιορίζεται στο να θυμηθούμε τι έγινε τότε, αλλά προσφέρεται σαν μια ευκαιρία να σκεφτούμε τη διαδρομή μας. Ως πολιτικός επιστήμονας χρησιμοποιώ την ιστορική έρευνα σαν πρώτη ύλη για να καταλήξω σε κάποια ευρύτερα ερμηνευτικά σχήματα και να προσπαθήσω αντιληφθώ πώς διαμορφώνεται το μέλλον – με το στοιχείο πάντα της αβεβαιότητας. Βρίσκω ωστόσο εξαιρετικά χρήσιμο και ενδιαφέρον να γυρνάμε στο παρελθόν με μια διαφορετική ματιά. Αυτό προσπαθούμε να κάνουμε και στο βιβλίο».

Ο περισσότερος κόσμος, όταν σκέφτεται το 1821, έχει στο μυαλό του ένα έθνος με συνέχεια στον χρόνο, που μετά από 400 χρόνια σκλαβιάς ξεσκώθηκε και κέρδισε την ελευθερία του στο πεδίο των μαχών με τους Τούρκους. Παραθέτετε ένα εναλλακτικό αφήγημα, κοντινό στην ιστορική αλήθεια, προτείνοντας μάλιστα τον όρο Πόλεμος της Ανεξαρτησίας αντί για Ελληνική Επανάσταση.

Το κυρίαρχο εθνικό μας αφήγημα ενσωματώνει, όπως και κάθε άλλο αφήγημα, και στοιχεία μύθου. Παραμένουν, όμως, τα βασικά γεγονότα: μια εξέγερση που οδήγησε σε έναν «αποσχιστικό» πόλεμο με στόχο τη δημιουργία ενός νέου κράτους σε περιοχές που ως τότε έλεγχε η Οθωμανική Αυτοκρατορία. Τα στρατιωτικά γεγονότα είναι σημαντικά, εξίσου σημαντική όμως είναι η ιδεολογική ζύμωση και η επανάσταση στην παιδεία που προηγήθηκαν, όπως και η διπλωματική δραστηριότητα που οδήγησε τελικά στη θετική έκβαση. Οι τοπικές εξεγέρσεις που είχαν προηγηθεί πριν το 1821 είχαν περιορισμένα τοπικά αιτήματα.

Αυτό που κάνει την επανάσταση του 1821 διαφορετική είναι ότι ενσωματώνει σταδιακά καινούργιες ιδέες, που αφορούν στην αντικατάσταση των πολυεθνικών αυτοκρατοριών από εθνικά κράτη. Βρισκόμαστε δηλαδή στην αρχή ενός ιστορικού κύματος τεράστιας εμβέλειας. Οι άνθρωποι των ιδεών και των γραμμάτων, οι διανοούμενοι του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, είναι αυτοί που θα κινητοποιήσουν τη στρατιωτική ισχύ, και αυτή με τη σειρά της θα θέσει τα πράγματα σε κίνηση: το ένα δεν θα μπορούσε να υπάρξει χωρίς το άλλο. Και εδώ εντοπίζεται μια από τις εθνικές μας αρετές, κάτι που βλέπουμε και σε άλλες περιόδους, ότι οι Έλληνες καταφέρνουν να είναι πολύ πιο μπροστά σε σχέση με τις κοινωνικές συνθήκες που κυριαρχούν στη χώρα ή με το οικονομικό ή στρατιωτικό τους βάρος, πετυχαίνοντας αφενός να αφομοιώνουν τις παγκόσμιες ιδεολογικές τάσεις της εποχής και αφετέρου να διεθνοποιούν τους στόχους τους ώστε να φέρνουν με το μέρος τους τους ισχυρούς. Όσο για την ιδέα της μεγάλης ιστορικής συνέχειας από την αρχαία Ελλάδα, στο Βυζάντιο, στον 19ο αιώνα ή το σήμερα, η συνέχεια αυτή υπάρχει αλλά είναι εξαιρετικά σύνθετη και μη γραμμική. Αυτό που έχει σημασία, κατά τη γνώμη μου, είναι οι

πολιτικές διαδικασίες που επέτρεψαν σε πολλούς ανθρώπους στο τέλος του 18ου αιώνα να ανακαλύψουν ξανά τη σχέση τους με την αρχαιότητα και να δράσουν με βάση αυτό την ανακάλυψη. Αυτό προσπαθώ να αναδείξω.

Τα συστατικά του εθνικού μας αφηγήματος άλλοτε λειτουργήσαν θετικά, όπως στον πόλεμο του '40, και άλλοτε αρνητικά, όπως στον «ξεσκωμό» εναντίον του μνημονίου. Λέτε ότι η πρόσδεση στο εθνικό αφήγημα είναι το ίδιο προβληματική με την περιφρόνησή του, κι ότι μας είναι απαραίτητο.

Θεωρώ ότι είναι απαραίτητο να έχουμε ένα ισχυρό εθνικό αφήγημα, χρειαζόμαστε όμως ένα αφήγημα ελληνικότητας που να είναι ζωντανό όσο και συμπεριληπτικό, να έχει σχέση με την πραγματικότητα και να μη βασίζεται αποκλειστικά σε μύθους, να μας τροφοδοτεί με θετικό τρόπο, να έχει μια ειλικρίνεια και να είναι ανοικτό σε συνεχή επαναδιαπραγμάτευση και επαναδιατύπωση. Δεν πρέπει να φοβόμαστε, δηλαδή, να ξαναβλέπουμε το παρελθόν με το διαφορετικό φως του παρόντος. Τα αφηγήματα δεν είναι αναλλοίωτες, μονοδιάστατες κατασκευές, μπορούν να προσαρμόζονται και να τονίζονται διαφορετικά στοιχεία τους. Η επιτυχία τους είναι πως χρησιμοποιούν υλικά που τα έχουμε εσωτερικεύσει, που δεν τα αμφισβητούμε γιατί έχουν γίνει πια μέρος της ταυτότητάς μας. Κι όταν δένουν αρμονικά με μια συγκεκριμένη συγκυρία μπορούν να μας οδηγήσουν σε συλλογική και ενίοτε υπερβιβατική δράση: να κάνουμε πράγματα που δεν θα κάναμε αλλιώς, όπως το να βάλλουμε σε κίνδυνο τη ζωή μας.

Καταστροφές & θρίαμβοι

Το βιβλίο διατρέχει τα γεγονότα-σταθμούς του 20ού αιώνα: χρεοκοπία του 1893 και ελληνοτουρκικός πόλεμος του 1897, Βαλκανικοί Πόλεμοι, Α' ΠΠ και Εθνικός Διχασμός, Μικρασιατική Καταστροφή, Μεταξάς, Εμφύλιος, δικτατορία των συνταγματαρχών, Πασόκ, Μεταπολίτευση, δεκαετία της κρίσης. Ποια είναι τα σχήματα, τι επαναλαμβάνουμε, πώς πορευόμαστε κάθε φορά με τους εθνικούς μας μύθους και τις εθνικές μας αρετές; Εν πολλοίς συναντάμε και εδώ το ερμηνευτικό σχήμα το οποίο ο Στάθης Καλύβας έχει αναπτύξει στο βιβλίο του «Καταστροφές και θρίαμβοι». Η ιστορική μας διαδρομή υπό το πρίσμα μιας σειράς υπερφιλόδοξων επιχειρημάτων που ακολουθούνται από αναπόφευκτες καταστροφές και ξένες διασώσεις, με μια κυκλικότητα και θετική σε γενικές γραμμές έκβαση. Πώς όχι; Η Ελλάδα από φτωχή επαρχία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, πριν 200 χρόνια, μέσα σε μόλις 6-7 γενιές βρίσκεται στις 40 πιο ανεπτυγμένες χώρες στον κόσμο.

Τώρα που είμαστε στην πανδημία να σκεφτούμε πως ίσως ακολουθήσει κάτι θετικό; Πώς προέκυψε το σχήμα των ιστορικών κύκλων;

Το βιβλίο αυτό το έγραφα το '14 προσπαθώντας να εξηγήσω στον εαυτό μου το τι συνέβαινε και να διαπιστώσω αν υπήρχαν αντιστοιχίες με συμβάντα του παρελθόντος. Η ιδέα των ιστορικών κύκλων βρήκα πως μας πρόσφερε έναν τρόπο να πούμε μια σύνθετη

ιστορία με απλό τρόπο και σε αντιστοιχία με τις τότε ανησυχίες. Η πανδημία σίγουρα προσφέρεται για μια νέα αρχή, ωστόσο το σχήμα μου δεν έχει την έννοια της πρόβλεψης του μέλλοντος, δεν λειτουργεί με ντετερμινιστικό τρόπο. Είναι ένα σχήμα αναλογιών που προσφέρει χρήσιμα, ελπίζω, διδάγματα. Για παράδειγμα, ένα από τα στοιχεία που διαπιστώνει κανείς σε προηγούμενες καταστροφές είναι πως όταν ζεις στο εσωτερικό τους αδυνατείς να δεις ότι μπορείς να διαφύγεις ή να φανταστείς ένα διαφορετικό μέλλον. Επιπλέον, αυτό που προκύπτει όταν εξετάζει κανείς αυτές τις περιόδους με την απόσταση του χρόνου είναι πως την ίδια στιγμή μιας μεγάλης κρίσης έχουν ήδη δρομολογηθεί μεγάλες, αλλά αθέατες διεργασίες που τοποθετούν τη χώρα σε μια νέα τροχιά και την προετοιμάζουν για την περίοδο επιτυχιών που έπεται.

Είναι μια ιδέα που βοηθάει στο να παίρνει κανείς απόσταση από το ζοφερό παρόν, που εντέλει έχει ενδεχομένως αυτό τον συγκυριακό χαρακτήρα και πιθανότατα θα οδηγήσει κάπου αλλού. Όταν ήμασταν μέσα στην κρίση νομίζαμε ότι ήρθε το τέλος του κόσμου, όσο απομακρυνόμαστε φαντάζει όλο και πιο μακρινή. Και η τρέλα του αντιμνημονίου εξαφανίστηκε το ίδιο μαγικά, όπως εμφανίστηκε.

Με το δημοψήφισμα η μπλόφα έσκασε, αλλά δεν δυσκολευτήκαμε καθόλου να συνεχίσουμε σαν να μην έγινε τίποτα. Κι ενώ τα προηγούμενα χρόνια είχε κανείς την αίσθηση πως στην Ελλάδα είχε ανατραπεί εντελώς το πολιτικό τοπίο και οι πολιτικοί συσχετισμοί, ότι τίποτα δεν θα έμοιαζε πια με ό,τι ξέραμε, το μόνο που τελικά άλλαξε είναι πως το Πασόκ έγινε Σύριζα. Αυτό όμως είναι κάτι που μπορούμε να το δούμε και θετικά, με την έννοια ότι η ελληνική κοινωνία απέδειξε πως είχε πολύ μεγάλα περιθώρια απορρόφησης κραδασμών, πως οι Έλληνες έχουν μια ικανότητα προσαρμογής που δεν τη συναντάς απαραίτητα σε άλλους λαούς που είναι πιο οργανωμένοι, αλλά που δεν έχουν αυτή την ευελιξία. Πιστεύω πως η προσαρμοστικότητα είναι ένα από τα μεγάλα μας πλεονεκτήματα, τόσο ιστορικά στη μεγάλη διάρκεια, όσο και στη μικρή μας καθημερινότητα.

Το μέλλον

Με το τέλος της δεκαετίας της κρίσης βρεθήκαμε σε μια τομή και γιατί γυρίσαμε σελίδα, αλλά και γιατί μπαίνουμε πια σε αυτή τη νέα εποχή που χαρακτηρίζεται από τις αλλαγές της 4ης τεχνολογικής επανάστασης. Πώς θα είναι τα επόμενα 10 χρόνια; Το σενάριο που προκρίνει είναι αισιόδοξο, επειδή είναι αισιόδοξος άνθρωπος, αλλά και επειδή έχει αυτή την εμπειρία σε επίπεδο ακαδημαϊκό αλλά και ζωής από άλλες χώρες, συστήματα, νοοτροπίες κ.λπ. Το βλέμμα του έχει πάντα αυτή την προοπτική. Βλέποντας την Ελλάδα και με τα μάτια ενός ξένου επισκέπτη, αναδεικνύει τις εθνικές μας αρετές, διαχρονικά, και συνεχώς μας τις υπενθυμίζει.

Σε αυτό που λέμε κάπως υποτιμητικά οικονομία ή και κοινωνία του φραπέ και των τραπεζοκαθισμάτων, εσείς εντοπίζετε έναν πολιτισμό της καθημερινότητας και βλέπετε ένα υψηλό επίπεδο δημόσιας οικειότητας και κοινωνικότητας. Λέτε πως το μέλλον της χώρας βρίσκεται στην παραγωγή ευτυχίας. Πώς το εννοείτε;

Όταν διαπραγματεύεσαι τον βίο σε διαφορετικές κοινωνίες, ανακαλύπτεις πράγματα που ο υπόλοιπος κόσμος θεωρεί αυτονόητα. Εσύ όμως τα παρατηρείς και ενδεχομένως μπορείς να τα αναδείξεις. Για παράδειγμα, δεν είναι μόνο η φυσική ομορφιά της Ελλάδας, που την κάνει τόσο ξεχωριστή, αλλά κυρίως, θα έλεγα, ο ανθρωπογενής πολιτισμός της. Είναι κάτι στο οποίο δεν δίνουμε πολλή σημασία, αλλά ένα από τα πράγματα που κάνει τους ανθρώπους ευτυχισμένους, όπως έχουν δείξει πολλές επιστημονικές έρευνες, είναι η κοινωνικότητα (και αντίστροφα: η μοναξιά καταθλίβει και σκοτώνει). Οι σχέσεις που έχουν οι άνθρωποι στην Ελλάδα είναι πιο εύκολες, πιο φυσικές και πιο αυθόρμητες, έχουμε την ικανότητα να παράγουμε ένα εξαιρετικό επίπεδο δημόσιας οικειότητας, να συνυπάρχουμε δηλαδή στον δημόσιο χώρο με έναν ωραίο και φυσικό τρόπο. Η γνωστή

ρήση πως «στην Ελλάδα ο βίος είναι υπαίθριος», οργανικά ενσωματωμένος στη δημόσια ζωή μας, είναι το κομμάτι του ανθρώπινου πολιτισμού μας που ερωτεύονται οι ξένοι όταν επισκέπτονται την Ελλάδα, τα αυτονόητα για μας που δεν τα συναντούν αλλού. Θεωρώ ότι είμαστε σε μια συγκυρία που η ουσιαστική διάσταση αυτών των πραγμάτων έρχεται και δένει με μια μεγάλη τεχνολογική αλλαγή. Μια τέτοια κουλτούρα καθημερινότητας, με την έννοια αυτής της δημόσιας αυθόρμητης κοινωνικότητας, είναι πολύτιμη και σπάνια.

Ταυτόχρονα παρατηρώ μια διεθνή τάση, που δεν είναι καινούργια αλλά κερδίζει συνεχώς έδαφος, ότι πολλοί άνθρωποι αναζητούν κάτι παρά πάνω από τη συσσώρευση υλικών αγαθών, που να σχετίζεται με την ποιότητα ζωής τους, τη σχέση που διαμορφώνουν με τον χώρο όπου ζούμε και τους άλλους ανθρώπους με τους οποίους συνυπάρχουμε. Στον βαθμό που η Ελλάδα έχει ένα συγκριτικό πλεονέκτημα στην προσφορά αυτού του αγαθού, θα προσελκύσει ανθρώπους που το αναγνωρίζουν και το αναζητούν. Υπάρχει μια κρίσιμη μάζα ανθρώπων που σε απόλυτα νόημα μπορεί να μην είναι τεράστια, αλλά παραμένει αξιόλογη, και που σταδιακά τα επόμενα χρόνια με τις τεχνολογικές εξελίξεις που ενισχύουν την αποσύνδεση του τόπου εργασίας από τον τόπο διαβίωσης, θα επιλέξει να ζήσει στην Ελλάδα, ταξιδεύοντας βέβαια για τις δουλειές της, θεωρώντας ότι θα κερδίσει έτσι μια ποιότητα ζωής που δεν θα είχε αλλού.

Γιατί θα μας ωφελήσει το ότι κάποιοι θα έρθουν να εργάζονται εδώ και να χαιρόνται τις ομορφιές της πατρίδας μας;

Το πρώτο που θα κερδίσουμε, άμεσα, έχει να κάνει με την οικονομία. Μικρές και μεσαίες οικονομικές μονάδες θα αποκτήσουν ουσιαστικά μια οικονομική εξωστρέφεια παρέχοντας υπηρεσίες και αγαθά, από την εστίαση και την οικοδομή ως τις ιατρικές υπηρεσίες, σε ανθρώπους που το εισόδημά τους θα παράγεται εκτός Ελλάδας. Έτσι ένα κρίσιμο τμήμα της οικονομίας μπορεί να μεταμορφωθεί σε εξαγωγικό και η μικροεπιχειρηματικότητα να μετατραπεί σε πλεονέκτημα καθώς μπορεί να παρέχει υπηρεσίες φτιαγμένες ακριβώς στα μέτρα των πελατών της. Ακόμα πιο σημαντικό όμως θεωρώ το ότι κάποιοι από τους ανθρώπους αυτούς σιγά-σιγά θα ενσωματωθούν στην κοινωνία μας και θα συνεισφέρουν τις δεξιότητές τους, θα μεταγγίσουν καινοτομία, γνώσεις, αυτό που λέμε ανθρώπινο κεφάλαιο, θα συμμετάσχουν στη ζωή της χώρας. Δεν είναι μόνο, δηλαδή, ότι θα αφήνουν τα χρήματά μας και εμείς θα τους υπηρετούμε, το οποίο δεν υποτιμώ καθόλου, γιατί είμαστε μια κοινωνία υπηρεσιών. Αλλά όταν μια κρίσιμη μάζα ικανών, δημιουργικών ανθρώπων συγκεντρώνεται σε ένα μέρος, ξεπηδούν νέοι συσχετισμοί, νέες ιδέες, νέες οικονομικές δραστηριότητες. Και όλο αυτό δεν χρειάζεται καν να είναι μέρος μιας καμπάνιας, το αντίθετο. Ούτε μιλάμε για «ψηφιακούς νομάδες», αλλά για κάτι βαθύτερο.

Η πανδημία ανέκοψε μια πορεία ανάπτυξης, όμως την ίδια στιγμή επιτάχυνε διαδικασίες. Υπήρξε το πρώτο πείραμα τηλεργασίας παγκόσμια, οπότε, να οι ρίζες σε μια δύσκολη συγκυρία για μια επόμενη ίσως επιτυχία...

Είδαμε πράγματι να καταφτάνει στην Αθήνα ένα πρώτο κύμα ανθρώπων που εργάζονται αλλού, όχι μόνο Έλληνες της διασποράς αλλά και αρκετοί ξένοι. Εγκαταστάθηκαν στην Ελλάδα, θεωρώντας ότι θα είναι κάπου για ένα μικρό διάστημα λόγω πανδημίας, και ξαφνικά ανακάλυψαν πράγματα που δεν τα είχαν σκεφτεί και άρχισαν να σκέφτονται πως θα ήταν πολύ ωραία αν ζούσαν εδώ περισσότερο. Έχω συναντήσει αρκετούς τέτοιους ανθρώπους.

Είστε κι εσείς ένας από αυτούς;

Είναι αλήθεια πως η ακαδημαϊκή καριέρα προσφέρει μεγάλη ελευθερία. Όταν ξεκίνησε η κρίση του 2010, επειδή αισθάνθηκα ότι είναι ένα πολύ σημαντικό γεγονός απέναντι στο οποίο δεν μπορούσα να μείνω αδιάφορος, άρχισα να έρχομαι πιο συχνά στην Ελλάδα και να μένω εδώ για περισσότερο χρόνο, να αρθρογραφώ και να συμμετέχω στον δημόσιο διάλογο. Σε αυτό βέβαια βοήθησε πάρα πολύ και η τεχνολο-

γία. Πριν τα σόσιαλ μίντια και το ίντερνετ δεν ήταν εύκολο για κάποιον εκτός Ελλάδας να συνδεθεί με τη χώρα από μακριά. Όταν έφυγα στην Αμερική δεν υπήρχε η δυνατότητα καν να διαβάζεις εφημερίδες ή να ακούς ραδιόφωνο, δεν ξέραμε τι συμβαίνει στην Ελλάδα, είχα ένα φίλο που μου έστελνε κάθε μήνα ένα γράμμα με αποκόμματα από τον Τύπο. Τώρα, η πανδημία μου έδωσε τη δυνατότητα να μείνω εδώ για πολύ μεγαλύτερο διάστημα.

Να τελειώσουμε με αυτή τη θαυμάσια ιδέα που διαβάζει ο αναγνώστης στις τελευταίες σελίδες του βιβλίου: στο πλαίσιο των δράσεων της επετείου για τα 200 χρόνια προτείνετε να πραγματοποιήσουμε κάτι «πολύ μεγάλο», μια «παρακαταθήκη για το μέλλον». Η ιδέα σας αφορά στη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού ιδρύματος, μιας ελληνικής Ακαδημίας, με δικό της ξεχωριστό νομικό καθεστώς και χρηματοδότηση, που θα στοχεύει σε μια ευρύτερη καλλιέργεια, θα απευθύνεται σε παιδιά από οικογένειες με περιορισμένους πόρους και παιδιά μεταναστών, η εισαγωγή θα γίνεται με εξετάσεις και θα οδηγεί σε υποτροφίες. Αυτό και μόνο θα αρκούσε για να προσδώσει νόημα στους εορτασμούς! Μοιάζει φιλόδοξο όσο και οραματικό, είναι πραγματοποιήσιμο;

Θεωρώ ότι θα ήταν πολύ σημαντικό να γίνει, όχι απαραίτητα φέτος, γιατί με τη συνθήκη της πανδημίας ακόμα και για τα βασικά δυσκολευόμαστε, αλλά σίγουρα είναι κάτι που θα ήθελα να το σπρωξω περισσότερο, να δω αν υπάρχει ευρύτερο ενδιαφέρον. Είναι κάτι που έχει άμεση σύνδεση με την ιδέα της εθνικής επετείου, καθώς στην Ελλάδα η παιδεία υπήρξε πάντα βασικός μοχλός εθνικής συγκρότησης. Προϋπόθεση της Ελληνικής Επανάστασης υπήρξε ο Νεοελληνικός Διαφωτισμός, που σχετίστηκε με την ίδρυση μιας σειράς εκπαιδευτικών ιδρυμάτων που οδήγησαν στη δημιουργία αυτής της νέας τάξης διανοουμένων των οποίων η συμβολή, ως φορείς νέων ιδεών, υπήρξε καθοριστική. Ως εκ τούτου η ίδρυση ενός τέτοιου εκπαιδευτικού ιδρύματος από το σύγχρονο ελληνικό κράτος θα ήταν μια δράση υψηλού συμβολισμού αλλά και ουσίας. Επιπλέον, με τις εξελίξεις της τεχνολογικής επανάστασης, γίνεται θεμελιώδες το να αναπτύσσουμε τη δεξιότητα συνεχούς εκμάθησης, ευελιξίας και προσαρμογής, το να γινόμαστε δηλαδή ικανοί να μαθαίνουμε διαρκώς μέσω μιας ευρύτητας πνευματικής καλλιέργειας. Αυτό μπορεί να συνδεθεί και με την ιδέα της κλασικής ανθρωπιστικής παιδείας, και στη βάση αυτή ένα τέτοιο ίδρυμα θα πρόσφερε σε νέα παιδιά τη δυνατότητα μιας υψηλού επιπέδου, διεθνούς εμπέλειας, εκπαίδευσης πρώτου ανώτατου κύκλου, προτού εξειδικευθούν σε άλλα αντικείμενα μέσω μεταπτυχιακών σπουδών.

Θα μπορούσαμε έτσι να διαμορφώσουμε ουσιαστικά μια πνευματική πρωτοπορία που θα έπαιζε κομβικό ρόλο στο μέλλον. Κάτι αντίστοιχο είχαμε στο παρελθόν και με τα πρότυπα σχολεία στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, παιδιά με ταλέντο από μεσαίες και φτωχές οικογένειες αποκτούσαν πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας παιδεία. Εξίσου σημαντικό είναι το ότι ένα τέτοιο εγχείρημα θα προσέκλυε Έλληνες πανεπιστημιακούς του εξωτερικού, οι οποίοι θα μπορούσαν να έρχονται π.χ. για ένα διήμερο να διδάσκουν τα παιδιά αυτά – όντας δάσκαλος, ξέρω πόσο ικανοποιεί κάποιον να συμμετέχει σε κάτι που του δίνει τη δυνατότητα να διαμορφώνει πραγματικά μια καινούργια γενιά ανθρώπων. Η ιδέα αυτή δεν είναι κάτι τρομακτικά ακριβό ή δύσκολο, και μάλιστα θα λειτουργούσε πολλαπλασιαστικά, ή και ως καταλύτης για ευρύτερες εξελίξεις στην παιδεία, εφόσον πετύχει. Θα μπορούσε να λειτουργήσει ως νησίδα αριστείας που θα οδηγούσε σε μια ευγενή άμιλλα.

*Να τη πάλι η ιδέα της «κρίσιμης μάζας», όπως και της προσαρμοστικότητας, της εξωστρέφειας... Η ιδέα της ελληνικότητας που δεν αποκλείει αλλά ενσωματώνει, ενός εθνικού αφηγήματος ζωντανού που θα περιλαμβάνει όσους επιθυμούν να το υιοθετήσουν. Η πίστη στις εθνικές μας αρετές και στο τι μπορούμε να καταφέρουμε. Ο αναστοχασμός του παρελθόντος και η σύνδεση με το μέλλον. Αυτά εντέλει είναι τα συστατικά για το Ελληνικό Όνειρο, και σύμφωνα με τον συγγραφέα και εμπνευστή του, μπορούμε να το πραγματοποιήσουμε. **A***

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ
ΕΝΟΣ ΕΚΠΑΙ-
ΔΕΥΤΙΚΟΥ
ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ,
ΜΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙ-
ΚΗΣ ΑΚΑΔΗ-
ΜΙΑΣ, ΣΤΟ
ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ
ΔΡΑΣΕΩΝ ΓΙΑ
ΤΟΝ ΕΟΡΤΑ-
ΣΜΟ ΤΩΝ 200
ΧΡΟΝΩΝ
ΘΑ ΗΤΑΝ ΜΙΑ
ΔΡΑΣΗ ΥΨΗ-
ΛΟΥ ΣΥΜΒΟ-
ΛΙΣΜΟΥ ΑΛΛΑ
ΚΑΙ ΟΥΣΙΑΣ

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΑΝΤΩΝΑΡΑΚΗΣ

**«Δεν θα εκπλαγώ
εάν ένας στους
30.000 ανθρώπους,
που θα εμβολιαστούν,
παρουσιάσουν παρε-
νέργειες. Αυτός όμως
δεν είναι λόγος για
να μην εμβολιαστούν
οι υπόλοιποι»**

Της ΡΟΥΛΑΣ ΠΑΠΠΑ - ΣΟΥΛΟΥΝΙΑ
rsoulounia@gmail.com

ΚΑΘΟΜΑΙ ΣΤΑ ΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΣΠΙΤΙΟΥ ΤΟΥ Καποδίστρια, στην παλιά πόλη της Γενεύης στο νούμερο 1 της Rue de la Hotel de Ville, το σούρουπο πέφτει, φιλοξιονίζει, οι φανοστάτες, που ανάβουν ένας-ένας, δημιουργούν μια μυσταγωγία στην ατμόσφαιρα. Συλλογίζομαι ότι πέρασε ένας χρόνος και ακόμη είμαστε δέσμοι ενός ιού.

Το μυαλό μου πηγαιίνει στον διεθνώς καταξιωμένο καθηγητή Στυλιανό Αντωνάρακη, αυτόν τον παγκοσμίως αναγνωρισμένο γενετιστή και συμπατριώτη μας, που το 2019 πήρε το μεγαλύτερο βραβείο γενετικής Allan Award! Συνειδητοποιώ την ανάγκη να μιλήσω με αυτόν τον σπουδαίο άνθρωπο, να διδαχθώ από τις γνώσεις του, και η διάθεσή μου αυτόματα αλλάζει... είναι περιεργό με εμένα, αλλά τα ωραία έρχονται και με βρίσκουν, όταν όλα είναι δύσκολα!

Αναλογίζομαι πόσα γνωρίζω για το έργο του, είναι ομότιμος καθηγητής Γενετικής Ιατρικής στο Πανεπιστήμιο της Γενεύης, μέλος της Ελβετικής Ακαδημίας Επιστημών, πρώην πρόεδρος του διεθνούς οργανισμού Ανθρωπίνου Γονιδιώματος (HUGO). Στο Johns Hopkins πριν 40 χρόνια άρχισε η φανταστική πορεία του στην έρευνα για τη μοριακή βάση των γενετικών παθήσεων που περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων τη μεσογειακή αναιμία, την αιμορροφιλία, την τρισωμία 21, δηλαδή τη γενετική ανωμαλία που προκαλεί το σύνδρομο Down, και τη σχιζοφρένεια. Η έρευνά του είναι τόσο σημαντική ώστε του ανατίθεται η ανάλυση του χρωμοσώματος 21 στο πλαίσιο της μεγαλύτερης πολυεθνικής μελέτης για την ανάλυση του ανθρώπινου γονιδιώματος (Human Genome Project), που άρχισε το 1990 και ολοκληρώθηκε το 2004. Το 2006, με πρωτοβουλία του, καθιερώθηκε η 21η Μαρτίου ως «Παγκόσμια Ημέρα για το Σύνδρομο Down», προκειμένου να ευαισθητοποιηθεί και

Ο Στυλιανός Αντωνάρακης με το ποδήλατό του στη Rue de la Corraterie

να ενημερωθεί η διεθνής κοινότητα. Είναι μέλος της Ακαδημίας Αθηνών και κάτοχος του μεταλλίου του Τάγματος του Φοίνικα της Ελληνικής Δημοκρατίας (2007), ενώ έχει δημοσιεύσει σε επιστημονικά περιοδικά 650 άρθρα, αριθμό ρεκόρ. Δεν σας κρύβω ότι ρίχνω στις καλές τις τεχνολογία για skyre κ.λπ., είναι ιδίον του χαρακτήρα μου να μην μπορώ να αποδώσω σε μια συνέντευξη, αν δεν γνωρίσω προσωπικά αυτόν που θέλω να μιλήσω.

Συναντηθήκαμε ένα πρωινό στο κέντρο της Γενεύης, ήρθε παρέα με το αγαπημένο του ποδήλατο. Διασχίζουμε την πόλη και κατευθυνόμαστε προς την Όπερα, η διαδρομή ήταν μια έκπληξη, ο καθηγητής χαμογελαστός, φιλικότατος, αποδείχθηκε ο τέλειος ξεναγός. Φτάνουμε στο μεγάλο πάρκο Parc de Bastions, μου δείχνει την προτομή του Jean Piaget, του μεγάλου Ελβετού φιλοσόφου που ασχολήθηκε ιδιαίτερα με την ψυχολογία των παιδιών, συνεχίζουμε με την ξενάγηση στο πανεπιστήμιο, και μετά στο κέντρο του πάρκου για να συναντήσω τον Καλβίνο και την παρέα του, τον Beze, τον πρώτο λέκτορα του πανεπιστημίου τον Farel και τον Κνοx.

Καταλήξαμε στο πολύ οργανωμένο τμήμα της Γενετικής, ένα κομμάτι ανήκει στο πανεπιστήμιο και ένα άλλο στο πανεπιστημιακό νοσοκομείο, εργάζονται εκεί 65 άνθρωποι και χωρίζεται στο διαγνωστικό τμήμα, που εξυπηρετεί ανάγκες του πληθυσμού, και στο ερευνητικό. Στο ισόγειο βρίσκεται έκθεση με εξαιρετικά εκθέματα της καρτογράφησης της ζωής και του γονιδιώματός μας. Απεικονίζεται, όπως βλέπετε και στη φωτογραφία με τον καθηγητή, η Εγκυκλοπαίδεια της Ζωής, 46 βιβλία σε χρώματα μπλε και κόκκινο για να διαχωρίζονται τα γονιδιώματα του πατέρα (3,2 δις) και άλλα (3,2 δις) της μητέρας, σύνολο 6,4 δισεκατομμύρια γράμματα. Απέναντί μου υπάρχει ένας φωτεινός ηλεκτρονικός πίνακας, όπου τρέχει με δύο γράμματα το δευτερόλεπτο το κείμενο της ζωής, το DNA, ο φορέας των γενετικών πληροφοριών που κυλούν στα κύτταρά μας και ευθύνονται για τη μοναδικότητα της γενετικής μας ταυτότητας. Το ασύλληπτο και θαυμαστό σε αυτό τον πίνακα είναι, όπως μου εξήγησε, πως ένα γράμμα να αλλάξει στη σειρά των γραμμάτων αυτό μπορεί να επιφέρει μια μεγάλη αρρώστια. Η έκθεση, πολύ χρήσιμη για τους φοιτητές και τα σχολεία, που την επισκέπτονται σ' ένα εντυπωσιακό, περίοπτο μέρος του κτιρίου, είναι δημιούργημα του καθηγητή και των συνεργατών του.

Περνώντας στον επάνω όροφο μου εξήγησε ότι το «ομότιμος» έφερε και την αλλαγή σε μικρότερο γραφείο. Προσωπικά μου αρέσει περισσότερο, είναι ένα τόσο φωτεινό, γεμάτο από το πάτωμα μέχρι το ταβάνι με βιβλία. Σ' αυτό το χώρο αντίκρισα όλη τη σοφία της ζωής του και αναρωτήθηκα πώς γίνεται σ' αυτούς τους τόσο μεγάλους ερευνητές, που ερευνούν όσο ζουν, να σφραγίζεται η επιστήμη τους με ένα ομότιμος!

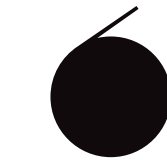
Ποιος είναι ο Στυλιανός Αντωνάρης, γνωρίστε μου τον άνθρωπο. Είμαι σαν ένα παιδί τριών χρονών, που το βάζεις σε ένα πάρκο, ψάχνει, σηκώνει πέτρες να δει εάν υπάρχουν ζουζούνια, αγγίζει τα φύλλα, εξετάζει το χρώμα τους, τα συγκρίνει, είμαι ένας άνθρωπος που ψάχνει συνέχεια, ένας αιώνιος φοιτητής, ένας ονειροπόλος, όπως με αποκαλεί η γυναίκα μου. Γεννήθηκα στην Αθήνα, οι ρίζες μου κρατάνε από την Κρήτη και τη Μικρά Ασία, μου αρέσουν οι εναλλαγές της ζωής, ταξιδεύω συνέχεια για να συλλέγω εμπειρίες και γνώσεις, είμαι τυχερός που έχω τέσσερα παιδιά, τρία αγόρια, ένα κορίτσι, και επτά εγγόνια.

Σε αυτό το σημείο τα μάτια του λάμπουν, καθώς μου περιγράφει με πολύ τρυφερότητα την οικογένειά του, τη γυναίκα του, τη Γρηγορία που είναι 44 χρόνια μαζί. Ο πρώτος του γιος, ο Μανώλης, έχει σπουδάσει Ογκολογία, είναι καθηγητής στο πανεπιστήμιο Johns Hopkins στη Βαλτιμόρη, ο δεύτερος γιος του, ο Γρηγόρης, αναπληρωτής καθηγητής Οδοντιατρικής στο πανεπιστήμιο της Γενεύης, ο τρίτος, ο Αλέξανδρος, αναπληρωτής καθηγητής Περιβάλλοντος και Ενέργειας στο πανεπιστήμιο του Essex στην Αγγλία. Η κόρη του, η Χριστίνα, σπούδασε θέατρο στο Παρίσι και μετά φιλοσοφία στη Γενεύη, αλλά η μεγάλη της αγάπη παραμένει το θέατρο. Τον ρωτώ γελώντας εάν το γονιδίο του ήταν αυτό που υπερίσχυσε έναντι της συζύγου του. «Η γυναίκα μου είναι πιο προσγειωμένη, είναι το αντίβαρο στην οικογένεια. Είναι πολύ δυνατή, σπουδαία. Κατάγεται από την Αρκαδία, μεγάλωσε τέσσερα παιδιά, έχει αρκετές δραστηριότητες με την ελληνική κοινότητα στη Γενεύη, λατρεύει την ελληνική γλώσσα, τη διδάσκει στο ελληνικό σχολείο, και ενώ φύγαμε από την Ελλάδα το 1980, τα παιδιά μας, τα εγγόνια μας, ομιλούν άπαιστα ελληνικά».

Από τα επιτεύγματά του στη Γενετική είναι φανερό ότι η επιστήμη είναι ολόκληρη η ζωή του, αναρωτιέμαι τι άλλο τον τραβάει το ίδιο πολύ. Μου απαντάει ότι μια άλλη μεγάλη αδυναμία του είναι η Ελλάδα. «Ασχολούμαι πολύ με τον ελληνικό σύλλογο. Στη Γενεύη ζούνε πολλοί συμπατριώτες μας, στον σύλλογο είναι γραμμένες πάνω από 1.000 οικογένειες. Πολύ τακτικά φέρνουμε αξιολογούς ανθρώπους, που μιλάνε στην ελληνική κοινότητα. Ασχολούμαστε πολύ με τις γιορτές, τα ήθη και τα έθιμα της Ελλάδας. Επίσης μου αρέσει ιδιαίτερα το θέατρο, δημιουργήσαμε ένα θεατρικό οργανισμό Ελλήνων Γενεύης. Έχουμε ανεβάσει αρκετές τραγωδίες, αλλά και νεοελληνικά έργα, όπως την "Αυλή των Θαυμάτων" του Καμπανέλλη. Με αφορμή την επέτειο των 200 χρονών από το 1821 προετοιμάζουμε ένα νέο θεατρικό έργο, τη ζωή του Καποδίστρια, που έζησε στη Γενεύη από το 1822 έως το 1827. Ελπίζουμε, ιού επιτρέποντος, να το ανεβάσουμε τον Απρίλιο». Μου εξηγεί, ότι υποδέχεται τον Άνθιμο Γαζή, στις δε τραγωδίες συνήθως παίρνει το ρόλο του αγγελοφόρου, καθώς είναι μονόλογος και τον μαθαίνει, όταν ταξιδεύει, λόγω έλλειψης χρόνου.

Αποζητώντας να τον γνωρίσω περισσότερο τον ρωτώ ποια βιβλία αγαπά, τι μουσική ακούει. «Διαβάζω ελληνική και ξένη λογοτεχνία, αγαπώ τον Πρεβελάκη, που είναι και Κρητικός, αλλά υπάρχουν τόσο συγγραφείς στην Ελλάδα, που πραγματικά δεν ξέρω ποιον να πρωτοαναφέρω. Η ποίηση όμως είναι η αδυναμία μου. Θαυμάζω στους τρεις πυλώνες της ελληνικής ποίησης, Σολωμό, Κάλβο, Καβάφη, το ότι η ελληνική δεν ήταν μητρική τους γλώσσα (ο πρώτος μιλούσε ιταλικά, οι άλλοι δύο αγγλικά), έμαθαν ελληνικά ζυμώνοντας τη γλώσσα για την ποίησή τους. Μου αρέσει η κλασική μουσική αλλά η προτίμησή μου είναι η όπερα η οποία αναδεικνύει όλα τα είδη της τέχνης, μουσική, τραγούδι, θέατρο. Μετά τα 45 μου κριτήριο για τα συνέδρια που επιλέγω, είναι να υπάρχει όπερα στις μεγάλες πόλεις».

Ποιο ήταν το συναίσθημά σας όταν πήρατε το μεγαλύτερο βραβείο γενετικής το Allan Award; Ήταν ένα Σάββατο μεσημέρι του 2019, όταν μου τηλεφώνησε ο πρόεδρος της επιτροπής να μου ανακοινώσει ότι πήρα το βραβείο της Γενετικής! Μου πήρε κάποια δευτερόλεπτα για να συνειδητοποιήσω τι άκουσα... μα αυτό το βραβείο το πήρε ο τάδε, η τάδε, τα είδωλά μου στην επιστήμη, μάλιστα κάποιοι ήδη είχαν πάρει βραβείο Νόμπελ, δεν πίστευα ότι μπήκα σ' αυτή τη λίστα, ήταν μια μοναδική στιγμή. Μετά από εμένα, το 2020, το βραβείο το πήρε η Mary-Claire King, η οποία βρήκε το γονίδιο του καρκίνου του μαστού. Ήμουν

Όσοι αμφιβάλλουν ή φοβούνται, ας τα τοποθετήσουν όλα σε μια ζυγαριά κι ας αποφασίσουν, η ιατρική δεν υποχρεώνει κανέναν, ο θάνατος, που παραμονεύει, υποχρεώνει!

τυχερός, είχα αξίους συνεργάτες, όπως μου έλεγε ο αιμόνηστος Φώτης Καφάτος, ο πατέρας της μοριακής βιολογίας στην Ελλάδα και διεθνώς, το μεγαλύτερο στοιχείο μιας επιτυχίας είναι να προσλαμβάνεις ανθρώπους καλύτερους από σένα. Όταν οι άνθρωποι είναι καλύτεροι διατηρείς το κοντρόλ, αλλά δεν προσθέτουν κάτι στο εργαστήριό σου, όταν είναι καλύτεροι δεν έχεις control, είναι αυθύπαρκτοι, χτίζουμε όλοι μαζί. Η επιστήμη είναι ιδέες, δεν είναι ιεραρχία.

Σε συνέντευξη σας παλιότερα έχετε αναφέρει ότι η μακροζωία είναι πολύ πιο πιθανή από την αθανασία. Νεότεροι σίγουρα δεν μπορούμε να γίνουμε, αλλά είμαστε ικανοί να παρατείνουμε χρονικά τη ζωή μας. Οπότε η μακροζωία είναι πολύ πιο πιθανή από την αθανασία. Κι αυτό έχει να κάνει με τη δυνατότητα της αναπαραγωγής. Εξελικτικά το είδος μας πεθαίνει με την εμμονόπαυση. Ύστερα απ' αυτό δεν έχει σημασία αν θα ζήσεις εκατό ή διακόσια χρόνια.

Τι σας κρατάει περισσότερο στην Ελβετία; Υπάρχουν κάποιοι λόγοι που προτιμώ να μένω στην Ελβετία. Η χρηματοδότηση της έρευνας και η σημασία που έχει στην καθημερινή ζωή του πολίτη. Η έρευνα εδώ δεν είναι πολυτέλεια ούτε κατασπατάληση του δημοσίου χρήματος, αναγνωρίζονται οι άνθρωποι που προωθούν την έρευνα για τη ζωή, την έρευνα την τεχνολογία, την υγεία, εδώ η κοινωνία έχει καταλάβει καλά ότι αν σταματήσει η έρευνα θα σταματήσει η εξέλιξη της ζωής. Ένας άλλος λόγος είναι ότι εδώ υπάρχει άμεση δημοκρατία, ο πολίτης έχει διαρκή λόγο, όχι μόνο κάθε 4 χρόνια ψηφίζοντας. Η δημοκρατία υποστηρίζεται, από τις συνεχείς ψηφοφορίες και τα δημοψηφίσματα, που γίνονται έως και 20 φορές τον χρόνο για θέματα της κοινότητας, της πόλης, του κράτους, μαζευόντας υπογραφές ανάλογα με το θέμα που θέτουν σε ψηφοφορία, η οποία είναι δεσμευτική για τις κυβερνήσεις των καντονιών και την ομοσπονδιακή κυβέρνηση. Επίσης εάν ο νομοθέτης θεσπίσει ένα νόμο και ο λαός κάνει ένα δημοψήφισμα να το καταργήσει, ο νόμος καταργείται. Συμπέρασμα, η δημοκρατία προωθείται και εξελίσσεται κυρίως από τους πολίτες, αυτοί αποφασίζουν πώς θα κυβερνηθεί η χώρα τους, κι ας θυμηθούμε ότι οι Ελβετοί αυτό το χρωστάνε και στον Καποδίστρια, που έσωσε τη χώρα τους από τον γαλλικό δεσποτισμό και συνέβαλε καθοριστικά στη δημιουργία του ελβετικού Συντάγματος.

Κοιτάζω έξω από το παράθυρο, η μέρα συνεχίζει ηλιόλουστη, δεν αναζητώ όμως τις βόλτες, λαχταρώ να μάθω περισσότερα, τον ρωτώ για τον Covid, που συνεχίζει να κρατάει τις ζωές μας σε ομηρία. Μου ξεκαθαρίζει, ότι δεν είναι επιδημιολόγος, ούτε ιολόγος, είναι γενετιστής.

Αντιληφθήκατε άμεσα πόσο επικίνδυνος είναι αυτός ο ιός; Στην αρχή δεν είχα καταλάβει ότι θα μπορούσε να επεκταθεί τόσο εύκολα, στις δυτικές κοινωνίες η κατάργηση των συνόρων διευκολύνει τις ζωές μας στις μετακινήσεις, αλλά όταν πρόκειται για ιούς μας κάνει εντελώς ανίσχυρους.

Ποια ήταν η πιο σωστή και ποια η πιο λάθος κίνηση της κυβέρνησης από την αρχή της επιδημίας; Είναι δύσκολο να κρίνω την κυβέρνηση, δεν ζω στην Ελλάδα, δεν μπορώ να γνωρίζω το πολιτικό κόστος, αυτό που μπορώ να πω είναι ότι έγινε σωστά το πρώτο lockdown, αργότερα πιστεύω ότι καθυστέρησαν ίσως λόγω τουρισμού. Εκείνο που τονίζω με βεβαιότητα είναι ότι ο ιός είναι πιο δυνατός από την πολιτική, δεν είναι όμως πιο δυνατός από την επιστήμη.

Τι άποψη έχετε για τα αντιικά φάρμακα, γιατί έγινε τόση πρόοδος στα εμβόλια ενώ αντίστοιχα τα φάρμακα έμειναν πίσω; Πιστεύω ότι και οι δύο προ-

↑ Ο Στυλιανός Αντωνάρης με τη δημοσιογράφο Ρούλα Σουλούνια, στη Γενεύη

σπάθειες θα έπρεπε να είναι το ίδιο σημαντικές και να χρηματοδοτηθούν το ίδιο. Βέβαια τα αντισώματα δουλεύονται από λιγότερες εταιρείες καθώς είναι θεραπευτικά και δεν απευθύνονται στους πολλούς, γι' αυτό οι μεγάλες εταιρείες προτιμούν τα εμβόλια που είναι για όλους και έχουν το κέρδος. Τα μονοκλωνικά αντισώματα πρέπει να δίνονται όταν διαπιστωθεί η ύπαρξη του ιού και ο ασθενής κάνει πυρετό, προτού ο ιός καταβάλει τον οργανισμό, όπως συνέβη με τον Τραμπ. Εκείνο που είναι ενθαρρυντικό από τα φάρμακα είναι η κολχικίνη, που εντάσσεται στο θεραπευτικό πρωτόκολλο κατά του ιού, είναι φάρμακο δοκιμασμένο σε αρκετές παθήσεις και μειώνει τη φλεγμονώδη αντίδραση του οργανισμού, πρέπει να χορηγείται αφού προηγηθεί θετικό μοριακό τεστ και συνταγογράφηση από γιατρό.

Πού οφείλονται οι αποκλίσεις στην τιμή των εμβολίων από 1,8 λεπτά μέχρι 18 ευρώ; Έχει να κάνει με το πόσα εκατομμύρια έχει ξοδέψει η εταιρεία για να αναπτύξει το εμβόλιο και μετά είναι το εύρος κέρδους και το πόσο κοστίζει για να διατεθεί το εμβόλιο στον κόσμο, εκεί διαμορφώνεται η τιμή.

Θα προτιμήσετε κάποιο συγκεκριμένο εμβόλιο και τι ακριβώς συμβαίνει με τις υπογραφές που μαζεύουν στη Γενεύη οι αντιρρησίες του εμβολιασμού; Το βασικό είναι τα εμβόλια που θα γίνουν στην Ευρώπη να είναι εγκεκριμένα από τον ΕΟΦ. Στην Ελβετία θα διατεθεί απ' όσο γνωρίζω είτε της Pfizer είτε της Moderna. Μέχρι στιγμής έχουν μαζέψει περίπου 70.000 υπογραφές, εάν περάσουν τις 100.000 θα γίνει συζήτηση, θα τεθεί ακριβώς το ερώτημα το οποίο δεν γνωρίζω, αλλά φαντάζομαι ότι αφορά την ασφάλεια του εμβολίου ζητώντας περισσότερα στοιχεία, φοβούμενοι τις παρενέργειες.

Στους αντιρρησίες των εμβολίων, τι θα λέγατε, κινδυνεύει το DNA μας (γονιδίωμα) από το RNA (μόριο που περιέχει την πληροφορία για τη δημιουργία των ιικών πρωτεϊνών στις οποίες ο οργανισμός μας αναπτύσσει αντισώματα); Ο κόσμος χρειάζεται κατανόηση, επηρεάζεται καθημερινά από χιλιάδες δημοσιεύματα, είναι επόμενο να μπερδεύεται. Θα προσπαθήσω όσο πιο κατανοητά να σας ενημερώσω. Το RNA δεν εισχωρεί στον πυρήνα των κυττάρων και επομένως ο κίνδυνος για να επηρεάσει το γονιδίωμα ή τα κύτταρά μας είναι μηδενικός. Επίσης καλό είναι να θυμόμαστε ότι και ο ιός έχει ένα μεγάλο μόριο RNA, πολύ μεγαλύτερο από το μικρό μόριο που περιλαμβάνει το εμβόλιο. Επομένως η μόλυνση με τον ιό θα μας εκθέσει σε ακόμα μεγαλύτερο μόριο RNA. Τι προτιμάτε, λοιπόν; Να εμβολιαστείτε με ένα μικρό κομμάτι RNA, που δεν θα σας προκαλέσει σχεδόν κανένα σύμπτωμα αλλά εμποδίζει τη μόλυνση από τον ιό, ή να μολυνθείτε από ένα τεράστιο μόριο RNA (29.000 νουκλεοτίδια) του ιού μαζί με όλες τις πιθανές άσχημες επιπλοκές; Μέχρι στιγμής έχουν εμβολιαστεί 6 εκατομμύρια άνθρωποι, παρατηρήθηκαν 3-4 θάνατοι είτε λόγω προχωρημένης ηλικίας ή άλλων νοσημάτων. Ο κορωνοϊός όμως συνεχίζει με την ίδια σφοδρότητα να σκοτώνει καθημερινά στον πλανήτη 10.000 ανθρώπους. Όσοι αμφιβάλλουν ή φοβούνται, ας τα τοποθετήσουν όλα σε μια ζυγαριά κι ας αποφασίσουν, η ιατρική δεν υποχρεώνει κανέναν, ο θάνατος, που παραμονεύει, υποχρεώνει!

Θα συνυπάρχουμε πολλά χρόνια με τον Covid19, ο εμβολιασμός θα επαναλαμβάνεται συχνά; Αυτό θα εξαρτηθεί από την αποτελεσματικότητα των εμβολίων, τον αριθμό του πληθυσμού που θα εμβολιαστεί και τις μεταλλάξεις του ιού. Εάν εμβολιαστεί το 70-80% τότε ο γενικός πληθυσμός θα αποκτήσει ισχυρή ανοσία και θα απαλλαγούμε από την πανδημία. Επειδή ο ιός μεταλλάσσεται συνεχώς, όπως όλα τα έμβια όντα, θα πρέπει να καταλάβουμε την ταχύτητα των μεταλλαγών και τον ρυθμό τους. Ο ιός αυτός μεταλλάσσεται πιο αργά από τον ιό της γρίπης. Έχει υπολογιστεί ότι γίνεται μια μετάλλαξη, που έχει κάποιο εξελικτικό πλεονέκτημα για τον ιό, περίπου κάθε δύο μήνες. Πολλές μεταλλάξεις εξαφανίζονται, καθώς ή είναι αρνητικές για τον ιό, ή ουδέτερες. Επίσης ο ιός

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΑΝΤΩΝΑΡΑΚΗΣ

διαθέτει ένα ένζυμο, που όταν αντιγράφει το RNA του και συμβεί κάποιο λάθος, τότε το ένζυμο αυτό το διορθώνει. Αντίθετα ο ιός της γρίπης δεν διαθέτει αυτό το ένζυμο, μεταλλάσσεται πολύ πιο γρήγορα και πιο συχνά. Όσον αφορά πόσο συχνά θα επαναλαμβάνεται ο εμβολιασμός, κρίνω ότι είναι νωρίς να το πούμε, αλλά μάλλον θα είναι σε μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα από ότι στη γρίπη.

Η επιστημονική κοινότητα το τελευταίο διάστημα είναι ιδιαίτερα ανήσυχη για τις μεταλλάξεις του ιού και ειδικά αυτή της νοτιοαφρικανικής μετάλλαξης Sars-CoV-2, που δείχνει να μην καλύπτεται από τα υπάρχοντα εμβόλια. Θα χρειαστεί πιθανώς ανασχεδιασμός των εμβολίων και πόσο πίσω θα μας οδηγήσει αυτή η εξέλιξη; Όσον αφορά τις μεταλλάξεις θα χρειαστούν μερικά κλικ στο πληκτρολόγιο του κομπιούτερ για να αλλάξει η αλληλουχία RNA ώστε να περιλαμβάνει τις νέες μεταλλάξεις. Έτσι τα εμβόλια δεύτερης ή τρίτης γενιάς θα παράγουν αντισώματα

↑ Ο καθηγητής με φόντο την Εγκυκλοπαίδεια της Ζωής

και για τις νέες μεταλλάξεις. Όσον αφορά τη μετάλλαξη της νότιας Αφρικής τα νέα δεν είναι ευχάριστα, όπως ήδη γνωρίζετε η μετάδοση είναι ευκολότερη και η θνησιμότητα που προκαλεί. Επίσης τα φυσικά αντισώματα των ανθρώπων, που έχουν ήδη μολυνθεί με τον ιό, δεν ανταποκρίνονται τόσο καλά στο συγκεκριμένο στέλεχος. Το σοβαρότερο είναι ότι δεν γνωρίζουμε ακόμη πόσο τα νέα στελέχη καλύπτονται από τα αντισώματα των εμβολίων. Βέβαια ακόμη κι αν ανακαλύψουμε μειωμένη αποτελεσματικότητα των εμβολίων εξαιτίας των μεταλλαγών είναι δυνατή ταχεία, όπως προανέφερα, ανάπτυξη δεύτερης γενιάς εμβολίων. Το πρόβλημα που ίσως προκύψει, είναι να είναι χρονοβόρα η διαδικασία αδειοδότησης.

Από τη στιγμή που το κάθε ατομικό γονιδίωμα αντιδρά διαφορετικά, τα εμβόλια θα καλύπτουν την ποικιλομορφία των γονιδιωμάτων ή θα έχουμε δυσάρεστες εκπλήξεις; Οι γενετιστές κοιτούν τον κάθε άνθρωπο ξεχωριστά, όπως είπαμε ο καθένας μας έχει το δικό του ιδιαίτερο γονιδίωμα στον κόσμο, είμαστε μοναδικές προσωπικότητες, εκτός από

τα μονογενή δίδυμα, που στην αρχή της ζωής τους έχουν το ίδιο, αλλά στην πορεία αλλάζει το μεταξύ τους γονιδίωμα με τις σωματικές μεταλλαγές, δηλαδή αυτές που συμβαίνουν σε μερικά μόνο κύτταρα του σώματος. Από την άλλη μεριά βρίσκεται η ασφάλεια της δημόσιας υγείας, ο εμβολιασμός είναι σαν ένα ζευγάρι παπούτσια που φορούν όλοι τα ίδια, ανεξάρτητα μεγέθους. Όμως κάποιοι έχοντας ιδιαίτερα γονιδιώματα αντιδρούν διαφορετικά στο εμβόλιο και αυτό δεν είναι περιεργό καθώς ο οργανισμός κάποιων συνανθρώπων μας αντιδρά σπανίως διαφορετικά σε περιβαλλοντικά ερεθίσματα. Τα μήλα, που είναι υγιεινή τροφή, σε ανθρώπους με δυσανεξία στη φρουκτόζη είναι βλαβερά. Τα κουκιά είναι βλαβερά στα αγόρια με έλλειψη του ενζύμου G6PD. Η έκθεση στον ήλιο είναι βλαβερή σε παιδιά με μια κληρονομική πάθηση xeroderma pigmentosum. Δεν θα εκπλαγώ εάν ένας στους 20.000 ή 30.000 ανθρώπους, που θα εμβολιαστούν, παρουσιάσουν παρενέργειες. Αυτός όμως δεν είναι λόγος για να μην εμβολιαστούν οι υπόλοιποι.

Είναι δυνατόν να γνωρίζουμε ποιο γονιδίωμα θα μπορούσε να μην προσληφθεί από τον ιό; Αυτό είναι ένα ερώτημα που είναι δύσκολο να απαντηθεί με μικρούς αριθμούς παρατηρήσεων αλλά μπορούμε να ξέρουμε εάν μελετήσουμε π.χ. 100.000 ανθρώπους, που εκτέθηκαν στον ιό και δεν αρρώστησαν, και αντίστοιχα άλλους τόσους που είχαν την ίδια έκθεση και αρρώστησαν, να συγκρίνουμε αυτές τις δύο ομάδες γονιδιωμάτων που είχαν την ίδια έκθεση για να βρούμε στα γονίδια τις ιδιαίτερες μεταλλαγές του καθενός, ούτως ώστε να καταλήξουμε ποιες περιοχές ή ποικιλομορφίες του γονιδιώματός μας προστατεύουν από τον Covid. Ήδη υπάρχουν κάποια αποτελέσματα, πολύ λίγες είναι οι θέσεις που έχουν αναγνωρισθεί στο γονιδίωμα που μας κάνουν να είμαστε ανθεκτικοί ή αντίθετα υπερευάλωτοι. Στους νέους ανθρώπους που πεθαίνουν, πρέπει να βρούμε τη γενετική προδιάθεση που προκαλεί τη βαριά νόσο και με ποιους μοριακούς μηχανισμούς ο ιός είναι θανατηφόρος.

Τα παιδιά με το σύνδρομο DOWN ανήκουν στις ευπαθείς ομάδες; Το επιστημονικό περιοδικό Science δημοσίευσε ότι οι ενήλικες με σύνδρομο DOWN εισάγονται 10 φορές περισσότερο από τους άλλους στα νοσοκομεία. Οι συνάνθρωποί μας με το σύνδρομο είναι ευπαθής πληθυσμός. Και πρέπει να εμβολιάζονται άμεσα δίνοντάς τους προτεραιότητα. Το ανοσολογικό τους σύστημα είναι πιο ευάλωτο στον ιό διότι το χρωμόσωμα 21 έχει επάνω του τα γονίδια ιντερφερόνης, που είναι σημαντικά για τους ιούς. Πολύ σύντομα θα κυκλοφορήσει ένα άρθρο από τους επιστήμονες πάνω σ' αυτό. Πρόσφατα επικοινωνήσα με τους αρμόδιους στον μεγαλύτερο σύλλογο της Θεσσαλονίκης για τα άτομα με σύνδρομο DOWN και θα προσπαθήσουμε να πείσουμε τις υπηρεσίες υγείας της κυβέρνησης να δοθεί άμεση προτεραιότητα στον εμβολιασμό.

Κάποιοι που γνωρίζει τον εαυτό του τόσο καλά, όπως εσείς, φοβάται περισσότερο τις αρρώστιες; Φοβούνται περισσότερο αυτοί που έχουν άγνοια, η γνώση μειώνει τον φόβο, όποιος έχει βαθιές γνώσεις ειδικά βιολογίας δεν φοβάται.

Σε πόσες ημέρες διαβάσατε το γονιδίωμά σας; Σε δύο εβδομάδες το διάβασα ολόκληρο, αλλά κατάλαβα μόνο 1%, το γονιδίωμά μας είναι πεπερασμένο, έχει αρχή και τέλος, για να το καταλάβουμε πλήρως θα πάρει πολλά χρόνια, και όπως λέει ο Αντόνιο στη «Τρικυμία» του Σαίξπηρ: «Αυτό που έχει συμβεί είναι μόνο ο πρόλογος, ότι έχουμε καταφέρει μέχρι σήμερα είναι μόνο πρόλογος».

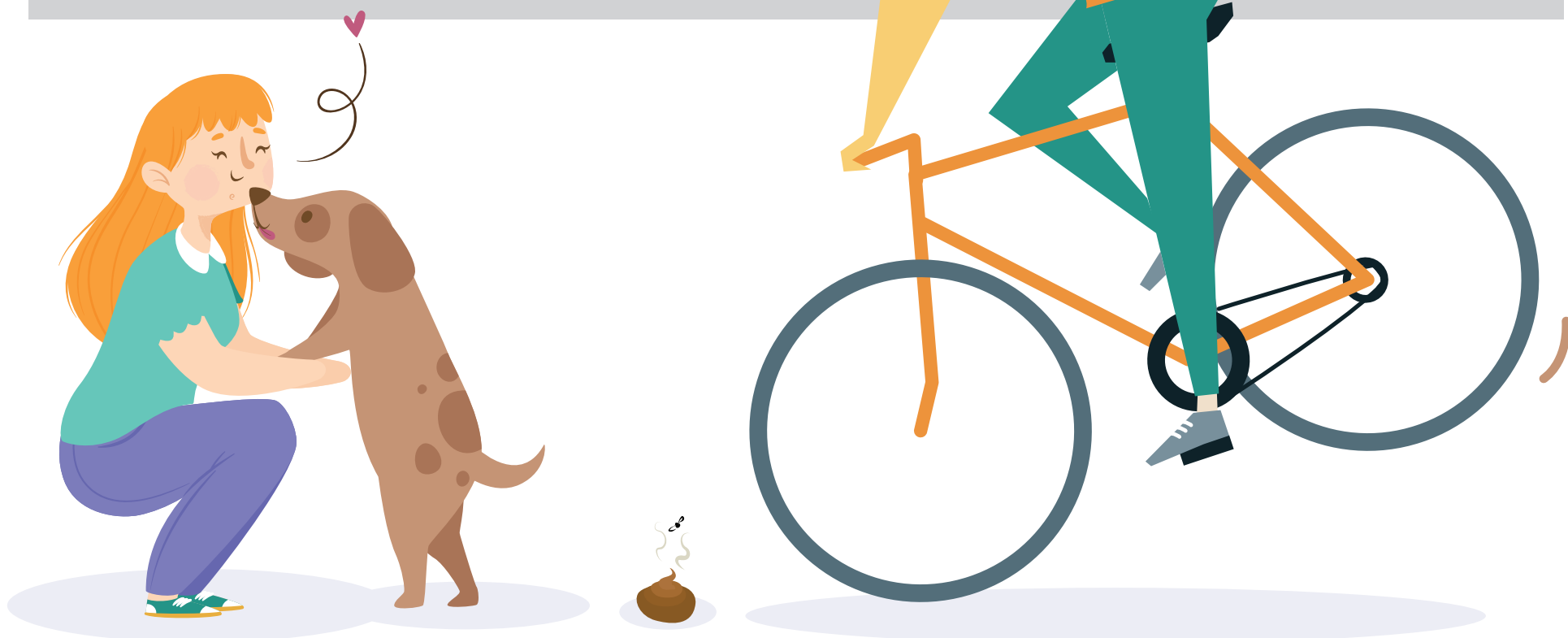
Μένοντας στον πρόλογο έρχεται ο επίλογος, σ' αυτή τη συνέντευξη... Κοιτάζοντάς τον να ανεβαίνει στο ποδηλατό του και να απομακρύνεται, σκέφτομαι ότι όσο πιο σπουδαίος είναι κάποιος άνθρωπος τόσο πιο σεμνός είναι. Τελικά σήμερα είχα μια τυχερή ημέρα. 📌

Το βραβείο William Allan Award, που δόθηκε από την Αμερικανική Εταιρεία Ανθρώπινης Γενετικής, ιδρύθηκε το 1961 στη μνήμη του William Allan, ενός από τους πρώτους Αμερικανούς γιατρούς, που διεξήγαγε εκτενή έρευνα στην ανθρώπινη γενετική.

Οι ενοχλητικοί της καραντίνας

Ποιοι είναι οι τύποι που μπορούν να μας ανεβάσουν το αίμα στο κεφάλι και ποιες είναι οι συμπεριφορές εκείνες που μας τρέλαναν στην καραντίνα;

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

H

καραντίνα μας έβγαλε τον καλύτερο και τον χειρότερο εαυτό: χειροκροτήσαμε τους γιατρούς ενώ παράλληλα ξημεροβραδιαζόμασταν στα πάρκα και πηγαιναμε σε εκείνους, τους οποίους χειροκροτούσαμε, είτε πλευριτωμένοι, είτε με Covid.

Για τους δυο μήνες της πρώτης καραντίνας έπρεπε να ρεφάρουμε με 5 μήνες yolo, το οποίο σημαίνει μπουζούκια στις 18:00, διακοπές, πάρτι δίχως αύριο και συναθροίσεις στο πάρκο. Φαίνεται ότι η πρώτη καραντίνα δημιούργησε μέσα μας τόσα θέματα προς συζήτηση που δεν γινόταν να μην τα συζητήσουμε. Με όποιον ξέρουμε.

Η δεύτερη καραντίνα δεν άλλαξε τις συνήθειες της πρώτης, τις οποίες, προς Θεού, δεν κακίζω. Καθένας αντιμετωπίζει τον εγκλεισμό με όσα 2 και 6 θέλει και μπορεί χωρίς να επιβαρύνει την υγεία του, το σύστημα υγείας και το νευρικό του σύστημα. Διότι το όριο κυκλοφορίας μέχρι τις 22:00 χάρισε μερικά από τα πιο επικά πάρτι ή έστω tea parties που θα μπορούσαμε να σκεφτούμε. Και να οι κούρες με τα γλυκά, ντριν του κουδούνι και ασπασμοί στον αέρα νωρίς το απόγευμα και αποχαιρετισμοί στις 21:00 για να προλάβουν να επιστρέψουν.

Κι ενώ δεν ήμουν μέσα στα σπίτια, είδα πολλά στις μετακινήσεις 6 μου. Εξαιρώ από τη συζήτηση τις μυτούλες έξω, εκείνους που όχι μόνο έρχονται κατά πάνω σου χωρίς μάσκα αλλά μιλάνε και στο κινητό για να σιγουρευτούν ότι τα σταγονίδια τους θα φτάσουν στον οισοφάγο σου. Συνάντησα λοιπόν τα εξής...

Τα λυτά σκυλιά

Η Ακίρα, ο Παύλος και η Ζουζού είναι πραγματικά σκυλιά τα οποία στις περιόδους του lockdown μου έχουν επιτεθεί ενώ ποδηλατώ. Ξέρω τα ονόματά τους διότι τα βλέπω να έρχονται από μακριά, κοκαλώνω και περιμένω να δω πώς θα αντιδράσει το αφεντικό. Δεν αντιδρούν ποτέ παρά μόνο φωνάζουν μειλίγια τα ονόματά τους πιστεύοντας ότι έχουν κάνει τόσο καλή εκπαίδευση στα καμένα που με το άκουσμα της φωνής τους θα συνειστώσουν. Δεν συμβαίνει ποτέ. Όχι επειδή δεν επιδέχονται εκπαίδευσης τα σκυλιά αλλά επειδή οι συγκεκριμένοι ιδιοκτήτες είναι τόσο επηρμέντοι που νομίζουν ότι είναι dog whisperers. Έχουν πάντα την αταραξία του Βούδα ενόσω το σκυλάκι τους μου έχει αρπάξει το πόδι ή τη ρόδα ή μου γρυλίζει. «Θα το μαζέψετε;», ρωτάω. «Α, δεν είναι επιθετικό, μη φοβάστε!», ακούω από τους Δαλάι Λάμα. «Έχει τη γάμπα μου στο στόμα του», διατεινόμε. «Αισθάνεται την κακή σου ενέργεια», μου είπε η ιδιοκτήτρια της Ζουζού, ενόσω ήταν ακροβολημένες και οι δυο στα Highlands του Τουρκοβουνίου με την καφεδάρα στο χέρι η αφεντίκινα και χωρίς λουρί η μικρή Ζουζού. Έχει το μπατζάκι μου στο στόμα της, δεν είναι κακή ενέργεια, θυμός είναι.

Κουράιδες κι απορρίμματα

Έχουμε την τύχη να ζούμε πολύ κοντά σε ένα πολύ ωραίο πάρκο που στην καραντίνα έγινε σπίτι για κάθε δραστηριότητα: από τσίτσι και TRX μέχρι παιδικά γενέθλια και απλές φρεντομαζώξεις. Δεν τους βλέπω πάντα, τους ακούω διότι τι κέφι, διάβολε, και βλέπω πάντα τα φρεντοπότηρα να κείτονται στα δέντρα, δίπλα σε γόπες, μάσκες

και καπάκια μπίρας. Πολλές φορές, δε, στα πεζούλια των γειτόνων, στα αυτοκίνητα και τους κάδους μας. Φαντάζονται ότι όλα αυτά θα μαζευτούν από κάποια νεράιδα ενώ όλοι γνωρίζουν ότι σε αυτό το πάρκο, όπως και σε όλα τα πάρκα της Ελλάδας, ζουν μόνο οι κουράιδες. Πρόκειται για νεράιδες που την ημέρα κλώθουν και σκαρώνουν πιπεράτα στιχάκια και το βράδυ μαζεύουν τα κακάκια όλων εκείνων που δεν έχουν σκεφτεί ποτέ να πάρουν μαζί τους σακουλάκι για να το βρουν καθαρό και να μπορέσουν από πολύ νωρίς να επιδοθούν στο ευγενές αγώνισμα του παρατάω τα κακά όπου βρω.

Τα παιδιά κάτω στο πάρκο

Άλλο πάλι και τούτο: αφού γλιτώσαμε τις στρατιές από Φοίβους και Νεφέλες ήρθε η εκδίκηση του κανονικού: Κωνσταντίνος, Αλέξανδρος, Παναγιώτης, Σταύρος. Προσοχή: η παγίδα είναι στο δεύτερο όνομα: Κωνσταντίνος-Αλέξανδρος, Παναγιώτης Σταύρος. Τύπου: «Κωνσταντίνε-Αλέξανδρε, πάρε την αδερφή σου Αγγελική-Γεωργία κι ελάτε γρήγορα να φύγουμε». Τα παιδάκια εννοείται ότι δεν έρχονται παρόλο που τα έχουν φωνάξει και με τα 4 ονόματα και συνεχίζουν να παίζουν με τη ντεμοντέ Νεφέλη και τον has been Απόλλωνα. Τουλάχιστον όμως οι παππούδες είναι χαρούμενοι ότι ακούστηκαν τα ονόματά τους. Το αυτό απαντάται και στα τετράποδα, ευτυχώς όχι διπλά. Ξεχάστε τον Ρούντι, τον Άλφι, τη Λάσι. Τα σκυλιά γυρίζουν στο Παύλος, όπως προανέφερα, το Νάσος, το Πίωργος, Μήτσος, Μάρκος.

Ποδήλατο στην πόλη, η σύγχρονη ποδύσεια

Στις δυο καραντίνες πρέπει να έχω κάνει περισσότερα από 1.000 χιλιόμετρα: από

τον γύρο του Υμηττού, στο Φάληρο, στην Πάρνηθα του πρωθυπουργού και τη διαδρομή Νέα Μάκρη - Διόνυσος, ανεβαίνοντας όλη την Πεντέλη. Στην πρώτη καραντίνα χωρίς μάσκα, τώρα πια μόνο με μάσκα. Όλοι γνωρίζετε ότι η Αθήνα δεν έχει ποδηλατόδρομους. Οκ, εκτός από κάποιες διαδρομές στο Ψυχικό, μέσα στην Πανεπιστημιούπολη και εκείνον που συνδέει το Γκάζι με το ΚΠΙΣΝ, στον οποίο ΠΑΝΤΑ θα κυκλοφορούν γονείς με καρότσια, γέροι με στικς περπατήματος, οικίστα ζώα, χαλαροί περιπατητές, οι πάντες σε αυτά τα δυο μετράκια που φτιάχτηκαν για ποδηλάτες. Στις μεγάλες λεωφόρους πηγαίνω δεξιά, στον λεωφορειόδρομο. Οι οδηγοί λεωφορείων και τρώει σέβονται πάντα τους ποδηλάτες. Αν πάω σύριζα στο πεζοδρόμιο, οι οδηγοί ΙΧ και ταξί θα με ξυρίσουν επειδή χωράνε. Αν, επειδή φοβάμαι, καθίσω στη μέση για να είμαι σίγουρος ότι θα αλλάξουν λωρίδα, κάνουν ελάχιστα αριστερά λίγο πριν μπει το σήμα του αυτοκινήτου τους στο derriere μου και ξαναμπαίνουν στην ίδια λωρίδα μερικά εκατοστά μπροστά μου. Για να μην πω για αυτούς που στη διασταύρωση θα με κόψουν για να περάσουν ενώ ο δρόμος πίσω μου είναι άδειος. Για να μην πω για τους οδηγούς που μου κορνάρουν. Σε ποδήλατο, ρε φίλε; Ενώ έχεις άλλες τρεις λωρίδες να χωρέσεις τον μητροπολιτικό σου πολιτισμό; Όλα όσα σας περιγράφω συμβαίνουν στις λεωφόρους, στα σημεία που βρίσκονται μέσα στον δακτύλιο. Διότι στην Κηφισίας και κυρίως μετά τα Σίδερα, οι οδηγοί δεν αναγνωρίζουν ποδήλατα. Κι αν τα αναφέρω όλα αυτά σε σχέση με την καραντίνα είναι διότι θα περιμένα, τώρα που έχει αυξηθεί γεωμετρικά ο αριθμός ποδηλάτων και πατινιών και ο ρυθμός της καθημερινότητας έχει πέσει, να είμαστε πιο ήμεροι οδηγοί και πιο ευγενικοί. **A**

Μόλις μία από τις 54 χώρες της Αφρικής έχει ξεκινήσει τους εμβολιασμούς, απο

ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΣ

Τι γίνεται
στις χώρες
της
Αφρικής;

Νίγηρας - Θερμομέτρηση σε όσους εισέρχονται στην πόλη Zinder. Οι Πατροί Χωρίς Σύνορα έχουν στήσει σε όλα τα σημεία εισόδου και εξόδου της πόλης κέντρα ελέγχου για σωστό πλύσιμο χεριών και για έλεγχο της θερμοκρασίας, ώστε να περιορίσουν την εξάπλωση του κορωνοϊού μέσα στην πόλη. ©MSF/Mack Alix Mushitsi

Του ΤΑΚΗ ΣΚΡΙΒΑΝΟΥ - Φωτό: ΓΙΑΤΡΟΙ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΟΡΑ

ΚΑΝΕΙΣ ΔΕΝ ΠΕΡΙΜΕΝΕ Ο ΚΟΣΜΟΣ να γίνει δίκαιος μέσα σε μια ημέρα, όμως οι διαβεβαιώσεις της διεθνούς κοινότητας στην αρχή της πανδημίας ότι όταν υπάρξουν εμβόλια, η πρόσβαση σε αυτά θα είναι ισοτιμη για όλους, άφηνε ένα παράθυρο αισιοδοξίας. Το παράθυρο αυτό έκλεισε με δύναμη η ειδηση ότι από τα 40 εκατομμύρια εμβολιασμούς που έχουν πραγματοποιηθεί παγκοσμίως μέχρι σήμερα, το 95% έγιναν σε μόλις 10 χώρες.

Στην Αφρική μόνο μια χώρα έχει ξεκινήσει εμβολιασμούς. Είναι οι Σεϋχέλλες των 95.000 κατοίκων, οι οποίες πήραν 50.000 δόσεις με τη μορφή δωρεάς από τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Στις άλλες 53 χώρες της ηπείρου δεν υπάρχει κανένα σαφές χρονοδιάγραμμα. Οι αφρικανικές χώρες σε μεγάλο βαθμό έχουν ευθυγραμμιστεί με τις συστάσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας και εφαρμόζουν περιοριστικά μέτρα για την καταπολέμηση της διασποράς του ιού, όμως ένας άνθρωπος που χρειάζεται να περπατάει χιλιόμετρα καθημερινά για να βρει πόσιμο νερό, πού να βρει μυαλό για να πλένει τα χέρια του κάθε τόσο;

Την εικόνα περιέγραψε έξω από τα δόντια ο πρόεδρος του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ), Τέντρος Γκεμπρεσεγιούς, την περασμένη Δευτέρα 18 Ιανουαρίου: «Ακόμη κι αν μιλούν την ίδια γλώσσα, αυτή της “δίκαιης πρόσβασης”, κάποιες χώρες και φαρμακευτικές εξακολουθούν να υπογράφουν διμερείς συμφωνίες, οδηγώντας σε αύξηση της τιμής των εμβολίων». Ποιο είναι

το πρόβλημα των διμερών συμφωνιών; Εκτός του ότι ανεβάζουν το κόστος, κάθε εταιρεία έχει τη δυνατότητα κατ' έτος να παρασκευάσει έναν συγκεκριμένο αριθμό εμβολίων. Εάν κάποιες χώρες αγοράσουν ή δεσμεύσουν τα περισσότερα από αυτά τα εμβόλια, αυτά που θα περισσέψουν για τις πιο φτωχές χώρες δεν θα επαρκούν. Σύμφωνα με τον ΠΟΥ, το 2019 υπεγράφησαν 44 διμερείς συμφωνίες και τουλάχιστον άλλες 12 από τη χρονιά που μόλις άρχισε. Και σύμφωνα με τον φορέα Global Justice Now, το 82% των εμβολίων που θα παράξουν οι Pfizer/Biontech το 2021 και το 78% της Moderna έχουν ήδη προπωληθεί στις πλούσιες χώρες.

Η αυτοκαταστροφική πρακτική του «εγώ πρώτος»

«Γενικότερα η πρόσβαση σε εμβόλια, είτε δωρεάν είτε σε προσιτές τιμές, είναι μία από τις μεγαλύτερες πληγές αυτής της πανδημίας. Θα πρέπει πάντα να έχουμε στο μυαλό μας ότι αυτή η ιστορία δεν θα τελειώσει αν δεν εμβολιαστεί όλος ο πληθυσμός. Δεν είναι μόνο πηκτικό το θέμα αλλά και δημόσιας υγείας, αλλά, δυστυχώς, τα ανεπτυγμένα κράτη συμπεριφέρονται με ωφελμιστικούς όρους, προς το συμφέρον τους, ξεχνώντας ότι έχουμε να κάνουμε με μια πανδημία που δεν ξέρει από σύνορα» λέει στην ATHENS VOICE η **Χριστίνα Ψαρρά**, γενική διευθύντρια του ελληνικού τμήματος των Πατρών Χωρίς Σύνορα.

Από την άλλη, η τεράστια αυτή ανισοκατανομή των εμβολίων μόνο ένα πρόσκαιρο συμφέρον μπορεί να εξυπηρετήσει. Όπως είπε ο πρόεδρος του ΠΟΥ «αυτή η “εγώ πρώτος” προσέγγιση, που αφήνει τις λιγότερο προνομιούχες χώρες του πλανήτη και τους πιο ευάλωτους

ανθρώπους εκτεθειμένους στον κίνδυνο, είναι ταυτόχρονα και αυτοκαταστροφική. Εντέλει, αυτές οι πρακτικές μόνο να παρατείνουν την πανδημία μπορούν και κατ' επέκταση τα περιοριστικά μέτρα που απαιτούνται για να την ανακόψουν, να παρατείνουν την οικονομική και κοινωνική καταστροφή. Μια ισοτιμη “γραμμή” πρόσβασης σε εμβόλια δεν είναι μόνο από ηθικής άποψης επιβεβλημένη, είναι και μια στρατηγική απαραίτητη και από οικονομικής άποψης».

Η εξοικείωση με τις ασθένειες και οι παράπλευρες απώλειες

Στην Αφρική του 1,2 δισεκατομμυρίου πληθυσμού τα επιβεβαιωμένα κρούσματα είναι λίγο περισσότερα από τρία εκατομμύρια, αριθμός πολύ χαμηλός συγκριτικά με τα 25 εκατομμύρια στις Ηνωμένες Πολιτείες. Στην Αφρική, όμως, ούτε πολλά τεστ γίνονται, γιατί και αυτά κοστίζουν, ούτε υπάρχουν πολλές υποδομές όπως τις έχουμε στο μυαλό μας. Κι ακόμη, πολύ δυσκολότερα κάποιος που θα ανεβάσει πυρετό και θα έχει πονοκέφαλο θα πάει να κάνει τεστ κορωνοϊού. Δεν είναι ωραίο όπως ακούγεται, αλλά έτσι είναι: Σε πολλές περιπτώσεις οι πληθυσμοί στην Αφρική δεν ανησυχούν ιδιαίτερα για τον κορωνοϊό, κι αυτό γιατί είναι εξοικειωμένοι με τις ασθένειες. Σύμφωνα με τους Πατρούς Χωρίς Σύνορα, το 2019 ο κορωνοϊός ήταν η αιτία θανάτου μόλις για το 1% όσων έχασαν τη ζωή τους από κάποια ασθένεια. Πολλοί περισσότεροι πέθαναν από μαλάρια, ελονοσία δηλαδή, η οποία μεταδίδεται με τα κουνούπια (384.000 θάνατοι το 2019). Ωστόσο, η πανδημία έχει και πολλές «παράπλευρες» συνέπειες στην υγεία των ανθρώπων.

«Για τους Γιατρούς Χωρίς Σύνορα αποτελεί μεγάλη πρόκληση η συνέχιση των προγραμμάτων υγείας, όπως αυτά

Χριστίνα Ψαρρά

Μάλι - Νοσηλεύτρια εμβολιάζει ένα παιδί κατά της ιλαράς στην περιοχή Boureim Inaly. Η εκστρατεία εμβολιασμού που έγινε τον περασμένο Σεπτέμβριο σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας της χώρας είχε σαν στόχο να εμβολιάσει το 95% των παιδιών μεταξύ 6 μηνών και 14 ετών. © MSF/Mohamed Dayfour

πραγματοποιούνταν και στην προ COVID-19 εποχή. Ήδη έχουμε παρατηρήσει μεγάλη αύξηση των κρουσμάτων ελονοσίας στην περιοχή Σαχέλ, μια λωρίδα γης νότια της ερήμου Σαχάρα, που διασχίζει όλη την Αφρική από τα δυτικά, από τη Σενεγάλη, φτάνοντας μέχρι τα ανατολικά, το Νότιο Σουδάν και την Ερυθραία. Οι απαγορεύσεις στις μετακινήσεις πολλές φορές σημαίνουν ότι με δυσκολία φτάνουμε στις περιοχές αυτές ακόμη και για να μοιράσουμε κουνουπιέρες», λέει η κυρία Ψαρρά.

Επίσης, στο νοσοκομείο για HIV στην Κινσάσα του Κογκό, ο αριθμός των νοσηλείων έπεσε κατά 50%, στο χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων 15 χρόνων. «Αυτό φυσικά δεν σημαίνει ότι ο HIV έχει αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά σε εκείνη την περιοχή. Είναι η απαγόρευση στις μετακινήσεις αλλά και ο φόβος των ανθρώπων, οι οποίοι τελικά φτάνουν πολύ καθυστερημένα στο νοσοκομείο», σημειώνει η κυρία Ψαρρά, παραθέτοντας άλλο ένα σχετικό παράδειγμα: Στην Υεμένη, στο επισιτιστικό κέντρο των Πατρών Χωρίς Σύνορα, η αύξηση των ασθενών που προσέτρεξαν για θεραπεία επισιτισμού, για να τραφούν δηλαδή, έφτασε το 30%. Είτε γιατί λόγω της πανδημίας έχασαν τη δουλειά τους, είτε γιατί τα διάφορα ανθρωπιστικά επισιτιστικά προγράμματα δεν φτάνουν στους πληθυσμούς αυτούς λόγω των δυσκολιών στις μετακινήσεις.

Ο πόλεμος της πατέντας

Τον περασμένο Οκτώβριο, η Ινδία και η Νότια Αφρική κατέθεσαν αίτημα στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ) ζητώντας να παγώσουν οι περιορισμοί πνευματικής ιδιοκτησίας (π.χ. η απονομή ή επιβολή πατεντών, η προστασία εμπορικών μυστικών κ.ά.) καθ' όλη τη διάρκεια της πανδημίας, στα εμβόλια, φάρμακα, διαγνωστικά τεστ και σε κάθε είδους ιατρική τεχνολογία που μπορεί να βοηθήσει στην αντιμετώπισή της,

ώστε να υπάρξει αύξηση στην κλίμακα παραγωγής και προσιτές τιμές. Την πρόταση στηρίζει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, όπως και οι Πατροί Χωρίς Σύνορα, καθώς και δεκάδες άλλες οργανώσεις, ενώ έχουν συνταχθεί περισσότερες από 100 χώρες. Την πρόταση αντιτίθενται μερικές από τις πιο πλούσιες χώρες του κόσμου: Ευρωπαϊκή Ένωση, ΗΠΑ, Μεγάλη Βρετανία, Ιαπωνία, Καναδάς, Αυστραλία, Νορβηγία, Ελβετία.

Η απάντηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (γραφείο Βρυξελλών) σε σχετική ερώτηση της ATHENS VOICE, για ποιο λόγο η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν συνοψογράφει την καμπάνια, ήταν μάλλον αντιφατική, καθώς αφενός υπερασπίζεται το σύστημα πνευματικής ιδιοκτησίας, αφετέρου σημειώνει ότι ο ΠΟΕ μπορεί να ζητήσει την υποχρεωτική αδειοδότηση για τις πατέντες: «Η καθολική και δίκαιη πρόσβαση σε ασφαλή και αποτελεσματικά διαγνωστικά μέσα, θεραπείες και εμβόλια είναι ζωτικής σημασίας για την καταπολέμηση της COVID-19. Η επίτευξη αυτού του στόχου αποτελεί προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το σύστημα πνευματικής ιδιοκτησίας, με τους ελέγχους και τις ισορροπίες του, δεν εμποδίζει αυτές τις προσπάθειες αλλά αποτελεί μέρος της λύσης. Αυτό που χρειάζεται περισσότερο τώρα, πέρα από την ανάπτυξη εμβολίων, είναι η αύξηση της παραγωγής τους και ο καλύτερος τρόπος για να επιτευχθεί αυτό είναι η διάδοση της τεχνολογίας και της τεχνογνωσίας εκείνων που ανέπτυξαν τα εμβόλια μέσω αδειοδότησης. Η πνευματική ιδιοκτησία είναι ένας βασικός παράγοντας για την παροχή ενός πλαισίου που επιτρέπει αυτές τις ρυθμίσεις. Οι κανόνες του ΠΟΕ είναι ήδη αρκετά ευέλικτοι για να αντιμετωπίσουν προβλήματα στην αδειοδότηση της τεχνολογίας και της τεχνογνωσίας εμβολίων, συμπεριλαμβανομένης της χορήγησης υποχρεωτικών αδειών χωρίς τη συγκατάθεση του κάτοχου του διπλώματος ευρεσιτεχνίας, σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης όπως η τρέχουσα πανδημία.

Το 82% των εμβολίων που θα παράξουν οι Pfizer/Biontech το 2021 και το 78% της Moderna έχουν ήδη προπωληθεί στις πλούσιες χώρες (Global Justice Now)

Ελπίδα από τον μηχανισμό COVAX

Για την ισότιμη πρόσβαση και των φτωχότερων χωρών στα εμβόλια έχει συγκροτηθεί ο μηχανισμός COVAX, με τη συμμετοχή κρατών, οργανισμών και ιδιωτών, υπό την αιγίδα του ΠΟΥ. Ο αιθιοπικός καταγωγής, Τέντρος Γκεμπρεσεγούς, δήλωσε ότι μέσω του COVAX έχουν εξασφαλιστεί δύο εκ. δόσεις έξι διαφορετικών εμβολίων, με ανοιχτό το ενδεχόμενο για επιπλέον ένα δισεκατομμύριο δόσεις και στόχο η διανομή τους να αρχίσει τον Φεβρουάριο. Ωστόσο, η διαδικασία καθυστερεί η πρακτική των περισσότερων εταιρειών να επιδιώκουν την έγκριση των εμβολίων τους από τις ρυθμιστικές αρχές των πλούσιων χωρών «απ' όπου τα κέρδη είναι υψηλότερα, απρόθυμες να καταθέσουν τα στοιχεία τους στον ΠΟΥ». Πατί χρειάζεται η έγκριση ενός εμβολίου από τον ΠΟΥ; Οι περισσότερες φτωχές χώρες δεν έχουν τις κατάλληλες ρυθμιστικές αρχές για να εγκρίνουν ένα εμβόλιο. Έτσι, ο οργανισμός λειτουργεί ως «ομπρέλα». Μέχρι τώρα, μόνο οι Pfizer/Biontech έχουν καταθέσει τους φακέλους τους και έχουν πάρει έγκριση. Αρκετά μέσα ενημέρωσης, όχι μόνο ελληνικά, μας πληροφορούν ότι το Ισραήλ «δίνει μαθήματα σε όλο τον κόσμο», καθώς έχει ήδη εμβολιάσει ένα μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού του, ύστερα από διμερή συμφωνία και αγορά των εμβολίων του σε τιμές υπερδιπλάσιες από της ΕΕ. Με το «μάθημα» αυτό πιθανόν θα διαφωνούσε ο κ. Γκεμπρεσεγούς, ο οποίος ολοκλήρωσε την ομιλία στην εκτελεστική επιτροπή του έτσι: «Ακόμη και τώρα, δεν είναι αργά. Κάνω έκκληση σε όλες τις χώρες να δείξουν αλληλεγγύη και να συνεργαστούν ώστε να διασφαλιστεί πως τις πρώτες 100 ημέρες του νέας χρονιάς, ως 7 Απριλίου, Παγκόσμια Ημέρα Υγείας, να έχει προχωρήσει ο εμβολιασμός εργαζομένων στην υγεία και ηλικιωμένων σε όλες τις χώρες. Είναι προς το συμφέρον όλων των κρατών της Γης».

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Ο Έλληνας πρέσβης στη Νιγηρία, Ιωάννης Πλώτας, μας δίνει την εικόνα της χώρας

Η Νιγηρία, μαζί με την Αιθιοπία και τη Νότια Αφρική, είναι οι σημαντικότερες αφρικανικές χώρες. Η Νιγηρία, με έκταση διπλάσια της Γαλλίας και περίπου 200 εκατομμύρια πληθυσμό, είναι η πέμπτη χώρα παγκοσμίως σε παραγωγή αργού πετρελαίου και έκτη σε παραγωγή φυσικού αερίου. Παρόλα αυτά, σχεδόν το 45% του πληθυσμού της βρίσκεται σε κατάσταση ένδειας. Ο Έλληνας πρέσβης στη χώρα, με έδρα την πρωτεύουσα Αμπούτζα, Ιωάννης Πλώτας, μας δίνει μια εικόνα τόσο για την πανδημία στη χώρα, όσο και γενικότερα.

Πώς είναι η κατάσταση με την πανδημία; Είναι γεγονός ότι από τα τέλη Νοεμβρίου τα κρούσματα στη Νιγηρία παρουσιάζουν μια έξαρση, ζούμε και εμείς εδώ το δεύτερο κύμα της πανδημίας. Για παράδειγμα, ενώ τον Σεπτέμβριο τα ημερήσια κρούσματα ήταν περίπου 100 με 200, τώρα φτάνουν και τα 1.000 ημερησίως. Αριθμός μικρός αν συνυπολογιστεί ο πληθυσμός της χώρας, ας λάβουμε όμως υπόψη ότι και οι διαγνωστικοί έλεγχοι που διενεργούνται είναι πολύ λιγότεροι σε σχέση με τους αντίστοιχους που πραγματοποιούνται στην Ελλάδα ή σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Ο πληθυσμός είναι ανήσυχος; Στην Ελλάδα η πανδημία είναι το βασικό θέμα στα μέσα ενημέρωσης αλλά και στις συζητήσεις του κόσμου. Στη Νιγηρία; Δεν θα έλεγα ότι έχω διαπιστώσει κάποια ανησυχία στον πληθυσμό. Βέβαια, εδώ οι άνθρωποι είναι εξοικειωμένοι, ας το πούμε έτσι, με τέτοιες καταστάσεις, καθώς τις έχουν αντιμετωπίσει κατ'επανάληψη. Άλλωστε, δεν είναι μόνο ο κορωνοϊός. Για παράδειγμα, λίγα χρόνια πριν υπήρχε ο ιός έμπολα, ο οποίος «θέρισε», ενώ εξακολουθεί να υπάρχει και ο κίτρινος πυρετός, αν και φθίνει. Σε κάθε περίπτωση, τα πράγματα εδώ δεν έχουν καμία σχέση με αυτά που μπορεί να θεωρεί ως δεδομένα κάποιος Ευρωπαίος. Εάν εξαιρέσουμε, ίσως, τις μεγαλουπόλεις, μεγάλα τμήματα του πληθυσμού με ιδιαίτερη δυσκολία κατορθώνουν να βρουν πόσιμο νερό. Ηλεκτρισμός, όπου υπάρχει και αν υπάρχει. Και μεγάλα τμήματα του πληθυσμού ζουν εντελώς αποκομμένα. Σημειωτέον ότι δύο εκατομμύρια εκτοπισμένοι άνθρωποι ζουν σε καταυλισμούς, οι δε βορειοανατολικές επαρχίες μαστίζονται από τη δράση διαφόρων οργανώσεων, όπως η Μπόκο Χαράμ, όπου οι απαγωγές και οι δολοφονίες βρίσκονται σχεδόν σε ημερήσια διάταξη.

Με τα εμβόλια σε τι κατάσταση βρίσκεται η Νιγηρία; Δεν υπάρχει σαφής εικόνα. Στον προϋπολογισμό της κυβέρνησης για το 2021 δεν υπάρχει κονδύλι για εμβόλια, πιστεύω όμως ότι οι Αρχές θα εξετάσουν το θέμα ξανά.

Υπάρχει λοκντάουν ή άλλου τύπου περιοριστικά μέτρα; Τον Μάρτιο εφαρμόστηκαν μέτρα περιορισμού παρόμοια με αυτά της Ελλάδας και πρέπει να πω ότι ο πληθυσμός έδειξε σε μεγάλο βαθμό υπακοή στις κυβερνητικές συστάσεις. Θα πρέπει δε να λάβουμε υπόψη ότι στις αφρικανικές χώρες είναι δύσκολο να μην υπάρχει συγχρωτισμός των πολιτών, να τηρούνται οι αποστάσεις. Επί του παρόντος δεν υφίσταται λοκντάουν, αλλά εξαγγέλλονται μέτρα, ανάλογα με την εξέλιξη της πανδημίας. Προσφάτως έκλεισαν και οι χώροι υγειονομικού ενδιαφέροντος. Επίσης, στους δημόσιους χώρους και στα ξενοδοχεία γίνεται θερμομέτρηση κατά την είσοδο, η πλειονότητα δε του πληθυσμού ακολουθεί τις κυβερ-

νητικές οδηγίες για την υποχρεωτική χρήση μάσκας, τόσο σε εσωτερικούς όσο και σε εξωτερικούς χώρους. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Νιγηρία είναι ένα ομοσπονδιακό κράτος και από εκεί και πέρα εναπόκειται στους κυβερνήτες των 36 πολιτειών να λάβουν τις σχετικές αποφάσεις. Συνέπεια αυτού του γεγονότος, σε άλλες πολιτείες τα σχολεία είναι κλειστά και σε άλλες ανοικτά.

Τι εκτιμάτε ότι θα γίνει στο μέλλον; Στη Νιγηρία, και στην Αφρική γενικότερα, οι δυσκολίες όπως σας είπα είναι πολλές. Η Νιγηρία είναι η πέμπτη χώρα σε παραγωγή αργού πετρελαίου και η έκτη σε φυσικό αέριο, όμως το 40-45% του πληθυσμού της βρίσκεται σε ένδεια. Η ανεπάρκεια των θεσμών, η έλλειψη κράτους δικαίου, η αδιαφάνεια, συνιστούν παράγοντες που διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο για την εξέλιξη της χώρας. Για τους εμβολιασμούς, όπως σας είπα, πιστεύω ότι η κυβέρνηση θα επανεξετάσει το θέμα των πόρων. Επίσης, δεν θα έλεγα ότι η διεθνής κοινότητα δεν έχει το βλέμμα της στραμμένο στην Αφρική. Στη Νιγηρία υπάρχει παράρτημα από κάθε εξειδικευμένο όργανο του ΟΗΕ. Σε όλη τη χώρα δρουν ανθρωπιστικές οργανώσεις. Το πρώτο ταξίδι της επικεφαλής της Κομισιόν, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, εκτός Ευρώπης, όταν ανέλαβε τα καθήκοντά της, ήταν στην Αιθιοπία, πράγμα που σημαίνει την ιδιαίτερη σημασία που αποδίδει η Ε.Ε. στην αφρικανική ήπειρο. Δεν θα πρέπει να αγνοηθεί το αυξημένο ενδιαφέρον καθώς και η σημαντική συνεισφορά της διεθνούς κοινότητας προς τη Νιγηρία για την καταπολέμηση της ένδειας και του ζητήματος ασφαλείας που απειλούν τη χώρα. Η θωράκιση των θεσμών και η ενίσχυση του κράτους δικαίου συνιστούν τα κύρια σημεία επί των οποίων η διεθνής κοινότητα και οι επιμέρους διεθνείς οργανισμοί θα πρέπει να επικεντρώσουν το ενδιαφέρον τους ούτως ώστε να επιτευχθεί πρόοδος και ανάπτυξη των χωρών της Δυτικής Αφρικής.

«Η ελληνική πρεσβεία στη Νιγηρία διαθέτει παράλληλη δι-απίστευση για 12 ακόμη χώρες της Δυτικής Αφρικής, τις Μπουρκίνα Φάσο, Ακτή Ελεφαντοστού, Γκάνα, Γουινέα, Λιβερία, Μάλι, Μπενίν, Νίγηρα, Σιέρα Λεόνε, Τόγκο, Καμερούν και Ισημερινή Γουινέα.»

Στο Μαρόκο

Η χώρα έχει υπογράψει συμφωνίες με τις εταιρείες Sinopharm και AstraZeneca για την προμήθεια εμβολίων, τα οποία θα διατεθούν δωρεάν σε όλους τους πολίτες, με απόφαση του βασιλιά Mohammed VI. Έχουν καταγραφεί περισσότερα από 450.000 κρούσματα και έχουν υπάρξει σχεδόν 8.000 θάνατοι. Αυτή την περίοδο τα περιοριστικά μέτρα περιλαμβάνουν την παύση της λειτουργίας των καταστημάτων και των χώρων εστίασης στις 20.00, καθώς και απαγόρευση κυκλοφορίας από τις 21.00 έως τις 06.00 σε όλη την επικράτεια, ενώ αυστηρότεροι περιορισμοί, λόγω μεγάλης έξαρσης κρουσμάτων, έχουν θεσπιστεί για τις μεγάλες πόλεις (Αγαδίρ, Μαρρακές, Ταγγέρη, Καζαμπλάνκα), όπου τα καταστήματα και οι χώροι εστίασης παραμένουν κλειστά καθ'όλη τη διάρκεια της ημέρας. Στην πρώτη περίοδο της πανδημίας πολλές μαροκινές εταιρείες κλωστοϋφαντουργίας προσαρμόσαν τη λειτουργία τους στην παραγωγή προστατευτικών μασκών, με τιμή πώλησης 0,70 ευρώ/τεμάχιο. Από τον Απρίλιο 2020, η χρήση μάσκας κατέστη υποχρεωτική σε όλη τη μαροκινή επικράτεια.

«Με πληροφορίες από την ελληνική πρεσβεία στο Μαρόκο»

Εμβόλιο για εκτοπισμένους

Τη δημιουργία ενός διεθνούς ανθρωπιστικού αποθέματος εμβολίων για τους πληθυσμούς εκτός εθνικών στρατηγικών ζητούν οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα. Όπως λέει η Χριστίνα Ψαρρά, τέτοιοι πληθυσμοί μπορεί να είναι οι μπλοκαρισμένοι εν μέσω ένοπλων συγκρούσεων, όπου θα πρέπει να σχηματιστεί ένας ανθρωπιστικός διάδρομος για την προσέγγισή τους, άνθρωποι σε κίνηση, όπως πρόσφυγες και μετανάστες, ο κάθε μη καταγεγραμμένος πληθυσμός σε οποιαδήποτε χώρα, για παράδειγμα ένας άστεγος που έχει χάσει τα χαρτιά του, κάθε ένας που δεν έχει ένα νομικό ή διοικητικό καθεστώς που θα τον εντάσσει σε ένα εθνικό σχέδιο.

Τα εφτά εμβόλια που κυκλοφορούν

Αυτή τη στιγμή, εφτά είναι τα εμβόλια που βρίσκονται σε κυκλοφορία σε όλο τον κόσμο και όλα είναι δύο δόσεων. Τα εμβόλια των Pfizer-BioNTech (αμερικανική και γερμανική εταιρεία) και της Moderna (αμερικανική εταιρεία) κυριαρχούν στη Βόρεια Αμερική, στην Ευρώπη, το Ισραήλ και στις χώρες του Κόλπου. Το εμβόλιο της AstraZeneca και του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ινδία, η οποία χρησιμοποιεί και το εμβόλιο που αναπτύχθηκε στη χώρα από την Bharat Biotech. Το ρωσικό εμβόλιο Sputnik V χορηγείται στη Ρωσία καθώς επίσης στην Αργεντινή, τη Λευκορωσία και τη Σερβία. Σε ό,τι αφορά τα κινεζικά εμβόλια, εκτός της Κίνας, της Sinopharm χορηγείται στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, το Μπαχρέιν και την Ιορδανία, και της Sinovac στην Ινδονησία, τη Βραζιλία και την Τουρκία.

(Πηγή: Γαλλικό Πρακτορείο)

Κένυα - Μια πρόσφυγας περιμένει να μπει στην κλινική των Πατρών Χωρίς Σύνορα που προσφέρει υπηρεσίες ψυχικής υγείας ©MSF

Marianne Faithfull: Κύκνιο Άσμα (;) Και Αγγλική Ποίηση

Ήταν το πιο όμορφο κορίτσι της εποχής της. Μπορείς να ρωτήσεις τους Rolling Stones κι επιπλέον τον Andrew Oldham, τον παραγωγό της μπάνας, που την καθοδήγησε στα πρώτα βήματα της καριέρας της. Οι τελευταίοι μήνες ήταν πολύ δύσκολοι για τη Marianne, που κινδύνευσε ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της νοσηλείας της (covid-19) και ταλαιπωρείται ακόμα. Ο ιός της έχει αφήσει

πολύ αδύναμη μνήμη και μεγάλη δυσκολία στο να τραγουδήσει. Ευτυχώς, είχε προλάβει να ηχογραφήσει το "She Walks In Beauty", ίσως τον τελευταίο της δίσκο, που έρχεται στις 30 Απριλίου σε παραγωγή του Warren Ellis ("Dirty Three", "Bad Seeds", "Grinderman"). Στον δίσκο θα συμμετέχουν πέρα από τον Nick Cave – με τον οποίο δεν είναι η πρώτη φορά που συνεργάζεται η Faithfull – ο Brian Eno και ο Vincent Ségal. Τα τραγούδια είναι βασισμένα σε μερικά από τα πιο σπουδαία κείμενα της αγγλικής ποίησης, ανάμεσα στα οποία είναι το "She Walks In Beauty" του Λόρδου Βύρωνα, το "The Lady of Shalott" του Alfred Tennyson, το "La Belle Dame Sans Merci" του John Keats και ο "Ozymandias" του Percy Shelley. Περιμένουμε εναγωνίως. "She walks in

Σημειώσεις Ενός Μονομανούς LXXIII

Του ΓΙΩΡΓΓΟΥ ΦΛΩΡΑΚΗ

Marianne Faithfull
Charles Dickens
Pearl Charles
Four Tet + Madlib
Alex Maas

beauty, like the night..."

» Σε κλίμα βικτωριανής Αγγλίας και το μικρό βιβλίο του Κάρολου Ντίκενς με τίτλο «Ιστορία κανενός», που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Sestina σε μετάφραση Ευαγγελίας Κουλιζάκη. Όπως σημειώνει στο προλογικό σημείωμα η μεταφράστρια για τον Ντίκενς: «Γράφοντας συστηματικά για τις επαχθείς συνθήκες διαβίωσης των κατώτερων τάξεων – την πείνα, την εξαθλίωση, την έλλειψη παιδείας, την εκμετάλ-

λευση της παιδικής εργασίας, τις έκπτωτες γυναίκες, τη βία, το έγκλημα, τις απάνθρωπες μεθόδους σωφρονισμού και καταστολής– εξέθετε σε κοινή θέα την κακοραμμένη φόδρα του βικτωριανού ταφτά, καταδεικνύοντας το αβυσσαλέο χάσμα μεταξύ πλουσίων και φτωχών και διατυπώνοντας ένα αίτημα βαθιά επαναστατικό στην ουσία του». Ένα μικρό μα πολύ απολαυστικό κείμενο, που ξεκινάει με τρόπο ποιητικό: «Ζούσε στην όχθη ενός μεγάλου ποταμού με βαθιά νερά, που κυλούσε πάντοτε σιωπηλά προς έναν ακανή ανεξερεύνητο ωκεανό. Κυλούσε από τις απαρχές του κόσμου».

» Την έβρισκα διαβολομένα συμπαθητική, αλλά αυτή η μάλλον τυπική americana που έπαιζε στις προηγούμενες δουλειές της δεν φαινόταν να κάνει τη διαφορά. Η Pearl Charles έγραφε στρωτά, έγραφε όμορφα αλλά μέχρι εκεί. Όμως το "Magic Mirror", έτσι όπως δείχνει να χρωστάει περισσότερο στην pop και τη disco παρά στην country, είναι αποκλυψή. Φέρνει στο μυαλό τους Fleetwood Mac της εποχής του "Dreams", την Carole King των late seventies, τη Nicolette Larson, κι επιπλέον η παλιομοδίτικη παραγωγή δίνει μεγάλη ώθηση στα τραγούδια. Νιώθεις σαν να είσαι στη Sunset Boulevard, απογευματάκι Σαββάτου και να ετοιμάζεσαι για φαγητό στο πιο κοντινό bar n' grill και για χορό κάπου που να έχει οπωσδήποτε ντισκόμπαλα. Τα πρώτα 100 κομμάτια του δίσκου έχουν ένα cosmic poster και μια μπαντάνα. Μεγαλείο!

» Οι Black Angels είναι μια μπάντα από το Austin του Texas, που ασκείται στην ψυχεδέλεια με μεγάλη επιτυχία. Ο τραγουδιστής τους, ο Alex Maas, κυκλοφόρησε πριν από μερικές ημέρες το ντεμπούτο προσωπικό του album, το "Luca". Ένας δίσκος εσωστρεφής, σε σημεία σκοτεινός με πολύ ελκυστικές μελωδίες και ήχο τέρμα μπάσα, που σε αιχμαλωτίζει από την πρώτη νότα. Χωρίς το ύφος να ταϊράζει ακριβώς, το "Luca" φέρνει στο μυαλό το "Whiskey For The Holy Ghost" του Mark Lanegan, κυρίως ως προς το συναίσθημα που έβγαζε εκείνος ο δίσκος σε σχέση με τα κανονικά albums των Screaming Trees. Από τους δίσκους που θα έπρεπε να είναι στα καλύτερα του 2020.

P.S. Δούλευαν πολλά χρόνια σ' αυτό το project. Ο Madlib με τον Four Tet έχουν επιτέλους έτοιμο το "Sound Ancestors", που κυκλοφορεί αύριο.

COVID-19 crashtest στον γάμο, στον έρωτα και όχι μόνο

Πόσο έχει επηρεάσει τις σχέσεις ο αναγκαστικός εγκλεισμός που βιώνουμε όλοι τελευταία; Πώς ο λιγότερος χώρος και ο περισσότερος χρόνος μαζί, δημιουργούν σημαντικά προβλήματα επικοινωνίας; 7 βιβλία που υποσχονται λύσεις για να κατανοήσετε τον σύντροφό σας, τον εαυτό σας αλλά και να βελτιώσετε τις σχέσεις σας.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΡΜΟΣ

1 ΝΑ ΠΑΝΤΡΕΥΤΕΙ ΚΑΝΕΙΣ Η ΝΑ ΜΗΝ ΠΑΝΤΡΕΥΤΕΙ, Ματθαίος Γιωσαφάτ

Μια ψυχαναλυτική ματιά στα θέματα της ανθρώπινης σεξουαλικότητας, του έρωτα, της αγάπης, της επιλογής συντρόφου και του γάμου! Στο βιβλίο αυτό ο Ματθαίος Γιωσαφάτ αναλύει την ανθρώπινη σεξουαλικότητα και το φαινόμενο του έρωτα, της αγάπης και του γάμου. Επιπλέον προσεγγίζει την επιλογή του συντρόφου, τα είδη γάμου και τα προβλήματα τους προτρέποντας θεραπευτικές προσεγγίσεις.

2 ΕΡΩΤΑΣ Η ΤΙΠΟΤΑ Δημήτρης Καραγιάννης

Ένα βιβλίο που βοηθά τον αναγνώστη να συνειδητοποιήσει τις ανέμεταλλευτες εκπληκτικές δυνατότητες του έρωτα και να κατανοήσει ότι η αλλαγή στάσης ζωής είναι το κλειδί που μπορεί να αλλάξει ριζικά την καθημερινότητά μας. Μια διεισδυτική ματιά που θα διαμορφώσει τις σχέσεις μας για αναγνώστες που δεν συμφιλιώνονται με τη μετριοπάθεια.

3 ΕΡΩΤΟΣ ΦΥΣΙΣ π. Φιλόθεος Φάρος

Ένα κλασικό και άκρως επίκαιρο βιβλίο για τη φύση και τη σημασία του έρωτα! Τι είναι όμως ο έρωτας; Ποια είναι η σχέση του έρωτα με το σεξ; Μια ανατρεπτική μελέτη του π. Φιλόθεου Φάρου για το νέγρωτα, τη σεξουαλικότητα, καθώς και για τη σχέση της θρησκείας και της οικογένειας στη διαμόρφωση του έρωτικού μας χαρακτήρα.

4 ΜΑΖΙ ΔΕΝ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΙ ΧΩΡΙΑ ΔΕΝ ΜΠΟΡΟΥΜΕ, Κυριάκος Βλασσόπουλος

Ένα βιβλίο χρήσιμο, απελευθερωτικό αλλά και απαιτητικό για την συμβίωση σε καιρούς δύσκολους, σαν αυτών που ζούμε σήμερα. Ο Κυριάκος Βλασσόπουλος ανοίγει νέα μονοπάτια ώστε να κατανοήσουμε και να επανορθώσουμε τα τραύματά που κουβαλάμε μέσα μας και καρδιά άλλες πιθανές διαδρομές δημιουργικότητας, αγάπης και συντροφικότητας.

5 Η ΑΓΑΠΗ ΣΤΗΝ ΠΡΙΖΑ Ιάκωβος Μαρτίδης

Μια τρυφερή και ψυχολογική ματιά σε όσα συμβαίνουν στη ζωή ενός ζευγαριού, πριν και κατά τη διάρκεια του γάμου, αλλά και του διαζυγίου. Ένας πρακτικός οδηγός που μπορεί ο καθένας να ανατρέξει, αναζητώντας λύσεις σε διάφορα θέματα που αφορούν τις σχέσεις του ζευγαριού.

6 ΑΛΛΑΖΕΙ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ; Δημήτρης Καραγιάννης

Πώς μπορούμε να προσαρμοστούμε θετικά σε έναν κόσμο που αλλάζει; Πώς μπορούμε να είμαστε αποδεκτοί και πως να υπερασπιδίσουμε την ανθρώπινη φύση που δεν περιορίζεται στην επιβίωση, αλλά αναζητά το νόημα της ύπαρξης. Αλλάζει τελικά ο άνθρωπος;

7 ΕΓΩ ΚΙ ΕΣΥ ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ Γιώργος Κίσσας

10+1 συνεντεύξεις με ψυχολόγους, ψυκιάτρους και ψυχοθεραπευτές πάνω σε ζητήματα που αφορούν στο ζευγάρι και την οικογένεια. Ο Γιώργος Κίσσας συνομιλεί με τους: Μ. Γιωσαφάτ, π. Β. Θεοτόκ, Τ. Ζαχαριάδη, Ε. Καραγιάννη, Κ. Βλασσόπουλο, Α. Ανδροντασοπούλου, Φ. Βερβελίδου, Χρ. Ζούβα, Χ. Κατάκη, Δ. Κυριαζή, Χ. Μικαλοπούλου.

Κυκλοφορούν σε όλα τα βιβλιοπωλεία από τις Εκδόσεις Αρμός

www.armosbooks.gr

Με αγορές άνω των €20 δωρεάν μεταφορικά! Fb: armos.ekdoseis,ekdidoseis, Insta: armosbooks

ΕΘΝΙΚΗ ΛΥΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ → 2021

15 ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΠΟΥ ΞΕΧΩΡΙΖΟΥΝ

A.V. TEAM

Από τη Φανί Αρντάν, τον Ουίλεμ Νταφόε και την Έμμα Στόουν, στον Γιώργο Λάνθιμο, τον Κωνσταντίνο Ρήγο, τη Σόνια Γιόντσεβα και τη Μαρίνα Αμπράμοβιτς, κορυφαίοι Έλληνες και ξένοι καλλιτέχνες συναντιούνται στη σκηνή της ΕΛΣ. Για το 2021 η Εθνική Λυρική Σκηνή εντυπωσιάζει με ένα μεγάλη κλίμακα πρόγραμμα τόσο με αφορμή την επέτειο των 200 χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση του 1821 όσο και με νέες παραγωγές για την ενίσχυση της εξωστρέφειας της ΕΛΣ. Στο πλαίσιο του εορτασμού των 200 ετών από την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης, τόσο η Κεντρική όσο και η Εναλλακτική Σκηνή αναθέτουν σε διακεκριμένους Έλληνες και ξένους καλλιτέχνες νέες παραγωγές όπερας, μπαλέτου, μουσικού θεάτρου, συναυλίες, μουσικοθεατρικές παραγωγές, επιμελητικά πρότζεκτ κ.ά. επιχειρώντας να θέσουν ερωτήματα και να ανοίξουν συζητήσεις αναφορικά με την Ελληνική Επανάσταση ως ένα διεθνούς εμβέλειας ιστορικό γεγονός σε ένα πολυδιάστατο επετειακό πρόγραμμα που θα παρουσιαστεί στην Αίθουσα Σταύρος Νιάρχος, στο Ηρώδειο, την Εναλλακτική Σκηνή Εθνικής Λυρικής Σκηνής - ΚΠΙΣΝ αλλά και σε απρόσμενους χώρους όπως, μεταξύ άλλων, το προαύλιο της Μητρόπολης Αθηνών. Παράλληλα για την ενίσχυση της καλλιτεχνικής εξωστρέφειας της Εθνικής Λυρικής Σκηνής έρχονται νέες, φιλόδοξες παραγωγές που ανεστάλησαν λόγω της πανδημίας αλλά και ρεσιτάλ κορυφαίων ερμηνευτών, αναβιώσεις παλαιότερων παραγωγών και σημαντικές συμπαραγωγές να συμπληρώσουν το πρόγραμμα. Τέλος, ξεκινώντας από το 2021 και για τα επόμενα τρία χρόνια, η ΕΛΣ θα τιμήσει το έργο του κορυφαίου Έλληνα συνθέτη Μίκη Θεοδωράκη, με την παρουσίαση μεγάλου μέρους του σπουδαίου έργου του. Ανάμεσα σε πολλές μοναδικές και πρωτότυπες παράγωγες ξεχωρίσαμε από την Κεντρική Σκηνή και την Εναλλακτική Σκηνή της ΕΛΣ...

1 Δύο ελληνικές όπερες του **Παύλου Καρρέρ** (1829-1896) που σπανίως παρουσιάζονται: η «**Δέσπω**» σε μουσική διεύθυνση Γιώργου Ζιάβρα και σκηνοθεσία Γιώργου Νανούρη και η «**Κυρα Φροσύνη**» σε μουσική διεύθυνση Ηλία Βουδούρη, για το επετειακό πρόγραμμα του 2021.

2 Ο «**βασιλιάς των τενόρων**» **Γιόνας Κάουφμαν**, κορυφαίος τενόρος της εποχής μας και σούπερ σταρ της όπερας, έρχεται για πρώτη φορά στο Ηρώδειο σε ένα γκαλά όπερας.

3 Ο **Κωνσταντίνος Ρήγος** χορογραφεί για το Μπαλέτο της ΕΛΣ τον «**Ζορμπά**», το μπαλέτο που ο Μίκης Θεοδωράκης ολοκλήρωσε το 1988, σε μουσική διεύθυνση Ηλία Βουδούρη.

4 Μια σπουδαία μπαρόκ όπερα «**Ο Θρίαμβος της Ιουδίθ**» του Βιβάλντι, σε μουσική διεύθυνση **Μάρκελλου Χρυσικόπουλου** και σκηνοθεσία **Θάνου Παπακωνσταντίνου** για το επετειακό πρόγραμμα του 2021.

5 Η **Μαρίνα Αμπράμοβιτς** παρουσιάζει τους «**Επτά θανάτους της Μαρίας Κάλλας**». Το νέο φιλόδοξο οπερατικό πρότζεκτ της ιέρειας της performance art για την απόλυτη ντίβα, μια διεθνή συμπαραγωγή της Εθνικής Λυρικής Σκηνής με την Κρατική Όπερα της Βαυαρίας (Μόναχο) και τη Γερμανική Όπερα του Βερολίνου.

6 Ο διεθνώς αναγνωρισμένος Έλληνας σκηνοθέτης **Γιώργος Λάνθιμος** έρχεται στην Ελλάδα με τη νέα του ταινία, όπου πρωταγωνιστούν η Έμμα Στόουν και ο Νταμιάν Μποννάρ. Πρόκειται για τη δεύτερη ανάθεση του πρότζεκτ **The Artist on the Composer** της ΕΛΣ και του NEON.

7 Η σούπερ σταρ της όπερας, η σοπράνο **Σόνια Γιόντσεβα**, έρχεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα και ερμηνεύει άριες Πουτσίνι για ένα και μοναδικό ρεσιτάλ.

8 Ο κύκλος «**Ωδές στον Βύρωνα**», σε επιμέλεια του συνθέτη **Αλέξανδρου Μούζα**, αποδίδει φόρο τιμής στον εμβληματικό ρομαντικό ποιητή και φιλέλληνα Λόρδο Μπάιρον, στην Εναλλακτική Σκηνή για το επετειακό πρόγραμμα του 2021.

9 Το ορατόριο «**Jus soli**» της διακεκριμένης ορχήστρας δημιουργικής ομάδας με επικεφαλής τον συνθέτη **Καμράν Ιντζέ**. Ένα έργο «από την πλευρά των ηττημένων» στον κύκλο «**Η Επανάσταση με τα μάτια των άλλων**» της Εναλλακτικής Σκηνής της ΕΛΣ που σκιαγραφεί τις αντιδράσεις της διεθνούς κοινότητας στην Επανάσταση του 1821.

10 Ο «**Δον Κιχώτης**», μια νέα φιλόδοξη παραγωγή του **Δον Κιχώτη** από τον Μπαλέτο της ΕΛΣ, με κοστούμια της **Μαίρης Κατράντζου**.

11 Η **Κατερίνα Ευαγγελιάτου** στην πρώτη της σκηνοθεσία όπερας στο Ηρώδειο, θα παρουσιάσει τον «**Ριγολέτο**» του Τζουζέπε Βέρντι, με σπουδαίους πρωταγωνιστές σε μουσική διεύθυνση **Φιλίπ Ωγκέν**.

12 Το νέο έργο των **Μιχαήλ Μαρμαρινού - Ακύλλα Καραζήση** με τίτλο «**Ο Κολοκοτρώνης ατενίζει το μέλλον**». Γυναίκες προετοιμάζονται για την Επανάσταση. Κι εγώ κάτι θα σκέφτομαι» στη Εναλλακτική Σκηνή για το επετειακό πρόγραμμα του 2021.

13 Η κινηματογραφική ταινία-εγκατάσταση «**Η πόλη και η πόλη**» των **Χρήστου Πασσαλή** και **Σύλλα Τζουμέρκα**. Έξι επεισόδια από τη ζωή και τα δεινά που υπέστη η εβραϊκή κοινότητα της Θεσσαλονίκης ενώνονται κινηματογραφικά με την πόλη του σήμερα. Στη Εναλλακτική Σκηνή για το επετειακό πρόγραμμα του 2021.

14 Τα δύο μεγάλα επιμελητικά πρότζεκτ της Εναλλακτικής Σκηνής για το 1821: **Synthesis**, σε επιμέλεια της χορογράφου **Τζένης Αργυρίου** και του εικαστικού **Βασίλη Γεροδήμου**, και «**A Greek Songbook**», σε επιμέλεια του συνθέτη **Κορνήλιου Σελαμσή**.

15 Η όπερα «**Λαίδη Μάκβεθ** του Ντμίτρι Σοστακόβιτς σε σκηνοθεσία **Φανί Αρντάν** και μουσική διεύθυνση **Βασίλη Χριστόπουλου**. **A**

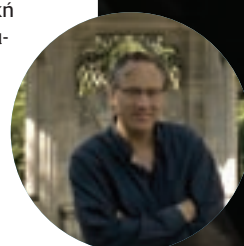
«**Η ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ ΤΟΥ ΜΤΣΕΝΣΚ**»

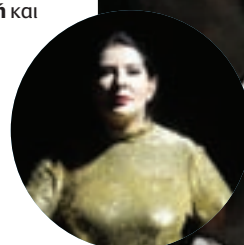
ΓΙΩΡΓΟΣ
ΛΑΝΘΙΜΟΣ

«**Η ΠΟΛΗ ΚΑΙ Η ΠΟΛΗ**»

ΚΑΜΡΑΝ
ΙΝΤΖΕ

ΜΑΡΙΝΑ
ΑΜΠΡΑΜΟΒΙΤΣ

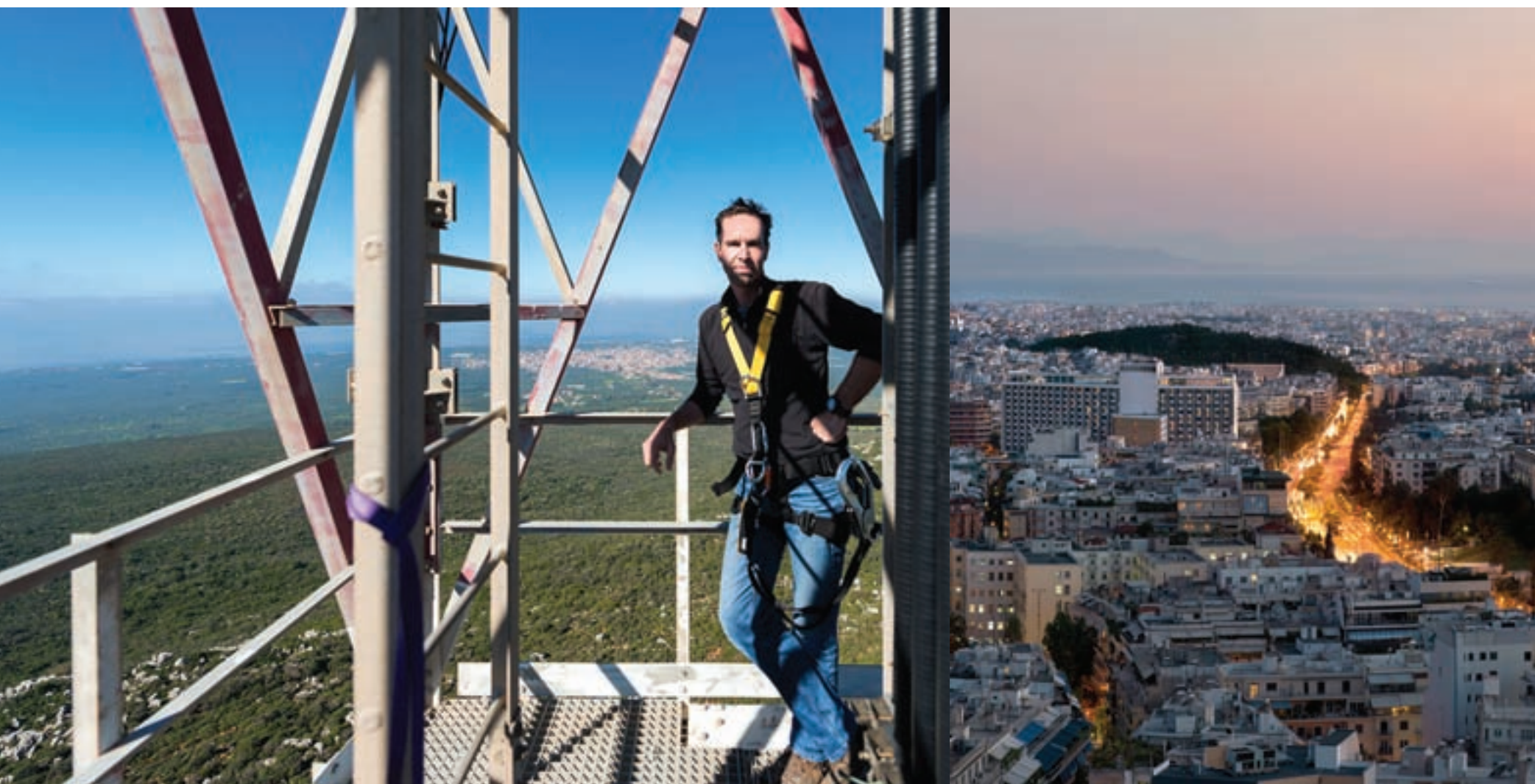
ΓΙΩΡΓΗΣ ΓΕΡΟΛΥΜΠΟΣ: «ΖΩ

Ο γνωστός φωτογράφος μιλά για την καθημερινότητά του στην καρδιά της Χρυσής Αυγής και την «αλλαγή σκυτάλης» στις ΗΠΑ κι αποκαλύπτει

ΟΥΜΕ ΣΕ ΕΠΟΧΕΣ ΤΕΡΑΤΩΝ»

...τίνα και για τα μελλοντικά του σχέδια. Σχολιάζει την καταδίκη της
...ει πώς «γεννιέται» μια φωτογραφία της ΙΣΜΑΣ Μ. ΤΟΥΛΑΤΟΥ

Ο ΓΙΩΡΓΗΣ ΓΕΡΟΛΥΜΠΟΣ δεν χρειάζεται, προφανώς, ιδιαίτερες συστάσεις. Εμβληματικός φωτογράφος αρχιτεκτονικής, το βιογραφικό του περιλαμβάνει εντυπωσι-

ακές σπουδές και λαμπρές επαγγελματικές κατακτήσεις τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Το 2007 και για μια ολόκληρη δεκαετία υπήρξε ο επίσημος φωτογράφος του Κέντρου Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, ερμηνεύοντας, όπως χαρακτηριστικά λέει, βήμα-βήμα την κατασκευή του μέσα από τις μαγικές εικόνες του και διασώζοντας τα ενδιαμέσα στάδια προτού η δυναμική του τελικού αποτελέσματος τα εξαφανίσει.

Ευελπιστεί πως το τεράστιο αρχείο που πλέον αποτελεί κτήμα του Ελληνικού Δημοσίου θα παίξει στο μέλλον τον ρόλο του καθώς το υλικό των 7.500 φωτογραφιών μπορεί να οδηγήσει σε άκρως ενδιαφέρουσες μελέτες από ανθρωπολόγους, εργατολόγους, τεχνικούς, πολιτικούς μηχανικούς κ.ά.

Ο ίδιος συνεχίζει τη δημιουργική διαδρομή του κι ετοιμάζεται να βρεθεί εκ νέου στο πεδίο δράσης όταν η χώρα «ανοίξει» και πάλι μετά την καραντίνα. Στο μεταξύ, εκμεταλλεύεται τις συνθήκες περιορισμού για να εργαστεί στο γραφείο του, παρακολουθεί ως ενεργός πολίτης τις εξελίξεις στην Ελλάδα και στον κόσμο και δηλώνει ότι το τελευταίο διάστημα, παρά τη σκληρή συνθήκη που ζούμε, συνέβησαν και πράγματα που μας επιτρέπουν μια ανάσα αισιοδοξίας και χαράς.

ΑΝ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΑΓΑΠΟΥΣΑΝ ΤΟΣΟ ΠΟΛΥ ΤΗΝ ΥΠΑΙΘΡΟ, ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΑΝΑΡΩΤΗΘΕΙ ΚΑΝΕΙΣ ΓΙΑΤΙ ΤΟ 90% ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΤΟΙΚΕΙ ΣΕ ΠΟΛΕΙΣ;

— **Με τι ασχολείστε αυτό τον καιρό;**

Ομολογώ ότι, μιλώντας από πρακτικής πλευράς, η καραντίνα με βοηθά πολύ. Η δουλειά μου επιβάλλει φυσική παρουσία και ταξίδι. Ως εκ τούτου στην πρώτη καραντίνα εκπνεδίστηκε, δεν μπορούσα να κάνω τίποτε. Μόλις «άνοιξε» η χώρα, ο φόρτος εργασίας, ο οποίος υπό κανονικές συνθήκες επιμερίζεται στους 12 μήνες του έτους, συσσωρεύθηκε σ' ένα πολύ μικρότερο τμήμα, οπότε από τον περασμένο Ιούνιο και μετά κυριολεκτικά δεν θυμάμαι καν πού βρίσκομαι. Ταξιδεύα από το ένα νησί στο άλλο φωτογραφίζοντας κατοικίες καθώς αυτή είναι η βασική μου δραστηριότητα—είμαι φωτογράφος αρχιτεκτονικής—με αποτέλεσμα να έχουν μαζευτεί τόσο πολλά που πρέπει να επεξεργαστώ και να δουλέψω στο γραφείο, ώστε η καραντίνα μου επιτρέπει να καθίσω λίγο μέσα και να μπορέσω να ασχοληθώ με ό,τι έχω κάνει αυτούς τους μήνες προκειμένου να είμαι συνεπής με τους συνεργάτες και τους πελάτες. Η αλήθεια είναι ότι είχα αρχίσει να καθυστερώ, οπότε μπορώ να πω ότι με βολεύει αυτή η κατάσταση του περιορισμού. Όταν μπορέσουμε λίγο να κινηθούμε θα ξαναβγώ στο πεδίο και θα είμαι πάλι από δω κι από κει...

— **Και ποια είναι τα σχέδιά σας; Τι προγραμματίζετε;**

Έχω ήδη οργανώσει και φτιάξει δύο διαφορετικές συλλογές οι οποίες θα αποτελέσουν και τις επόμενες εκθέσεις, όταν αυτές μπορέσουν να πραγματοποιηθούν, βεβαίως, γιατί έχουμε ακόμη πολύ δρόμο μπροστά μας. Η προηγούμενη μου ήταν το 2019, σχετική με τη θάλασσα, το «*Mare Liberum*», οπότε υπάρχει πάντα κάποια περιοδικότητα. Εμφανιζόμαστε ανά τρία χρόνια οπότε έχω κάποιο χρονικό διάστημα ώστε να δω πώς πάνε τα πράγματα. Βεβαίως, το τι θα σημαίνει έκθεση στο μέλλον πιθανώς είναι μια πολύ διαφορετική ιστορία ειδικά όταν μιλάμε για χώρους οι οποίοι δεν έχουν φτιαχτεί ώστε να διαθέτουν δύο εξόδους προκειμένου να υπάρχει ροή επισκεπτών. Θα δούμε, λοιπόν. Η δουλειά υπάρχει και περιμένει τις καλύτερες συνθήκες για να εμφανιστεί...

— **Τι σκέπτεστε για την πανδημία, για όλο αυτό που ζούμε;**

Η Τέχνη, όπως και ο γραπτός λόγος, έχει τεράστιο εύρος. Για παράδειγμα, η δημοσιογραφική γραφή είναι τελείως διαφορετική από τη λογοτεχνική. Η απαίτηση της πρώτης είναι να σχολιάσει το τώρα, να προλάβει κανείς τις εξελίξεις ενώ η δεύτερη ενδεχομένως να χρειαστεί και μια δεκαετία, πρέπει να ωριμάσει. Το αντίστοιχο συμβαίνει και με τη φωτογραφία. Οι καλοί συνάδελφοι στο ρεπορτάζ πρέπει να δώσουν το υλικό τους αμέσως,

τη στιγμή που «σκάει» το γεγονός. Η δική μας δουλειά παίρνει χρόνο. Τον χρειάζεται κανείς προκειμένου να ωριμάσει μια κατάσταση μέσα του και να μπορέσει να την εκφράσει. Με τον ίδιον τρόπο, λοιπόν, θεωρώ ότι σε όλες τις εκφάνσεις της Τέχνης θα πρέπει να μεσολαβήσουν κάποια χρόνια για να δούμε εκφράσεις του τι συμβαίνει αυτή τη στιγμή...

— **Πώς επιλέξατε, αλήθεια, το μεν από το δε;**

Ο καθένας κάνει αυτό το οποίο είναι. Ένας αγαπητός μου καθηγητής συνήθιζε να λέει ότι κάθε φωτογραφία που τραβάμε είναι αυτοπορτρέτο. Και πράγματι είναι. Σε τραβεί μόνο του. Ποτέ δεν είχα έμφση προς το ρεπορτάζ, προς τη γρήγορη εικόνα. Αντιθέτως, είχα μια πιο διανοητική σχέση με το αντικείμενο και γι' αυτό πολλές φορές συνοδεύω τη φωτογραφία μ' ένα κείμενο ή εν πάση περιπτώσει μ' ένα μικρό κομμάτι λόγου. Είμαι λιγάκι πιο μοναχικός, εξού και η επιλογή της φωτογραφίας αρχιτεκτονικής και της φωτογραφίας πορτρέτου. Κανείς κάθεται μακριά, είναι μόνος του, έχει τον χρόνο και την ψυχία να κοιτάξει τα πράγματα λίγο πιο βαθιά, πιο έντονα...

— **Κατά τη γνώμη σας η εποχή που ζούμε είναι εμπνευστική; Μπορεί να πυροδοτήσει τη δημιουργία;**

Θεωρώ πως ναι. Με πολλούς τρόπους, ακόμη και με τον πλέον στενόχωρο. Ζούμε σε εποχές τεράτων, δεν υπάρχει αμφιβολία γι' αυτό. Τουλάχιστον είχαμε δυο καλά νέα με τη Δίκη της Χρυσής Αυγής και με τη μη εκλογή του Τραμπ στις ΗΠΑ. Ωστόσο, κι αυτά ήρθαν στη ζωή μας με φειδώ, μέσα σε μια πολύ σκληρή συγκυρία και ίσως φαίνονται μικρά σε σχέση με ό,τι συμβαίνει αυτή τη στιγμή στον κόσμο. Είναι αυτό που λένε οι Κινέζοι «να εύχεσαι να μη ζεις σε ενδιαφέροντες καιρούς...». Ο χρόνος και τα γεγονότα στις ημέρες μας είναι πυκνά, αλλά σίγουρα δεν θα αποκαλούσε κανείς την εποχή μας βαρετή...

— **Μια που αναφερθήκατε τόσο στη Χρυσή Αυγή όσο και στον Τραμπ, πιστεύετε ότι οι εξελίξεις σήμαναν το οριστικό τέλος;**

Καθόλου. Τουλάχιστον όμως στην περίπτωση της Χρυσής Αυγής φοβήθηκαν κι αυτό είναι πολύ σημαντικό. Μου λένε διάφοροι φίλοι ότι είναι υπερβολικά αισιόδοξος και ότι οι οπαδοί της είναι πάντα εκεί. Πράγματι, πάντα εκεί είναι, δεν εξαφανίστηκαν. Όμως προτιμώ να είναι διασκορπισμένοι, μονάδες μέσα σε μεγαλύτερα σχήματα ή κόμματα που τους εξαφανίζουν ή τους μειώνουν, παρά να είναι συντεταγμένη διμοιρία. Αυτό το οποίο ζήσαμε εμείς που μένουμε στο κέντρο της

Αθήνας ήταν τρομακτικό, πραγματικά. Πολλές φορές στο παρελθόν περνούσαμε μπροστά από το Σαρόγλειο προκειμένου να φτάσουμε στο σπίτι στο Παγκράτι και βλέπαμε μικρά παιδάκια συντεταγμένα σε διμοιρίες. Περιμένανε σε στάση ημιανάπαυσης, επί ώρες, σε τριάδες. Μ' αυτόν τον τρόπο εκπαιδεύονταν, όπως στον στρατό, προκειμένου να μάθουν τι σημαίνει πειθαρχία. Ο αρχηγός τους θα μιλούσε τρεις ώρες μετά, αλλά τους είχαν εκεί, στημένους να περιμένουν. Ετσι ώστε μετά να τους πουν «θα κάνεις ό,τι σου πω». Αυτό το πράγμα ευτυχώς μας τελείωσε. Και μας τελείωσε με τον καλύτερο τρόπο που μπορεί να απαντήσει μια Δημοκρατία. Αφενός δεν εξελέγησαν στο Κοινοβούλιο, αφετέρου επελήφθη η Ελληνική Δικαιοσύνη. Κι αυτό για μένα είναι πολύ σημαντικό...

— Και στην περίπτωση του Τραμπ;

Οι Ηνωμένες Πολιτείες είναι μια χώρα που γνωρίζω αρκετά καλά. Την έχω επισκεφθεί για λόγους επαγγελματικούς και είχα την ευκαιρία να οδηγήσω, μόνος στο αυτοκίνητο, σε 28 πολιτείες. Είναι πολύ διαφορετικό να επισκέπτεσαι τη Νέα Υόρκη, το Σικάγο, το Σαν Φρανσίσκο, όπου εκεί όλα σου φαίνονται οικεία και οι άνθρωποι σκέπτονται λίγο πολύ όπως εμείς, και πολύ διαφορετικό να μπαίνεις στο εσωτερικό της χώρας. Βρίσκω εξαιρετικά στενόχωρο το γεγονός ότι 70 εκατομμύρια άνθρωποι ψήφισαν εκ νέου τον Τραμπ κι αυτή τη φορά γνωρίζοντας πολύ καλά ποιος είναι και τι ηρεσβεύει. Ας αναλογιστούμε τι ακούσαμε στα χρόνια της θητείας του στον Λευκό Οίκο για το άλλο φύλο, για το άλλο δέρμα, για την άλλη θρησκεία. Πραγματικά φρικτό. Ωστόσο οι ΗΠΑ, ως σύνολο, τον καταψήφισαν, τον απέβαλαν. Επίσης πολύ σημαντικό...

— Δεν είναι λίγοι όσοι μιλούν για Τραμπισμό, φαινόμενο που ίσως φτάσει και στη χώρα μας...

Θεωρώ ότι οι επόμενοι έχουν πάρει το μάθημά τους και θα επιχειρήσουν να έρθουν λίγο πιο διαβασμένοι. Ο επόμενος τύπου Τραμπ δεν θα κάνει τόσο μεγάλες κουταμάρες, θα είναι πιο επικίνδυνος γιατί θα είναι πιο ύπουλος... Όσο για την Ελλάδα, θεωρώ ότι το φαινόμενο υπάρχει ήδη. Δεν θέλω να πω ονόματα αλλά έχουμε δει πολιτικούς να φωτογραφίζονται με πιστόλια στο χέρι, να καυχώνται για την α' ή β' συμπεριφορά τους, για το ότι αφηφούν, για παράδειγμα, τον αντικαπινοτικό νόμο και το θεωρούν λεβεντιά, μαγκιά, αντρίλίκι. Τα έχουμε δει κι αυτά κι επιβραβεύθηκαν επίσης, να θυμίσω. Το θέμα είναι τι κάνουν οι υπόλοιποι. Στην προκειμένη περίπτωση μπήκε ένα όριο. Ας χαρούμε γι' αυτό. Δεν λέω να αποκοιμηθούμε αλλά σαφώς μπορούμε να χαρούμε.

— Ωστόσο η στάση που εκφράζει το μέτρο κατά κανόνα αδυνατεί να «περάσει» στο λεγόμενο ευρύ κοινό, στη μάζα. Πού οφείλετε αυτό;

Σε πολύ μεγάλο βαθμό είναι και θέμα παιδείας. Ας θυμηθούμε τους εντυπωσιακά μορφωμένους ηγέτες της Αριστεράς, τον Παπαγιαννάκη, τον Κύρκο... η αποδοχή που είχαν από την ελληνική κοινωνία ήταν εντυπωσιακά περιορισμένη σε σχέση με την προσωπικότητά τους. Η μάχη συνεχίζεται. Ένας φίλος μου συνηθίζει να λέει ότι όλες οι συζητήσεις κλείνουν με τη φράση «Είναι θέμα παιδείας». Ε, ας ανοίξει επιτέλους αυτή η συζήτηση. Ας μην είναι το κλείσιμο, ας είναι η αρχή. Ο καθένας οφείλει να δώσει τη μάχη του. Με τη δουλειά του, με την παρουσία, με τον λόγο που αρθρώνει, οφείλει να προσπαθήσει να βελτιώσει την κατάσταση. Αλλιώς ιδιωτεύεις, πηγαίνεις στη γωνία και δεν ασχολείσαι με τίποτα. Έχουμε χρέος να χτυπήσουμε το κακό με λόγο, με κουβέντα, με διάλογο, με μόρφωση. Στο διαδίκτυο μπορεί να βρει κανείς βίντεο όπου αμερικανοί στρατιωτικοί διοικητές συζητούν με τους άνδρες τους το θέμα του ρατσισμού και τους λένε «όποιος πιστεύει ότι δεν μπορεί να μάχεται δίπλα σε κάποιον με διαφορετικό χρώμα να σηκωθεί και να φύγει...». Η συζήτηση αρχίζει από την κορυφή, από την ηγεσία...

— Ως φωτογράφο σας ενδιαφέρει ιδιαίτερως η σχέση μεταξύ φύσης κι ανθρώπινης επέμβασης. Μιας επέμβασης που ενοχοποιείται από τους επιστήμονες για ό,τι ζούμε αυτό το διάστημα... Τι σκέπτεστε γι' αυτό;

Η τοποθέτησή μου είναι αρκετά ξεκάθαρη. Στην πραγματικότητα δεν είναι δική μου, η πατρότητα ανήκει σε πολύ σοβαρούς ανθρώπους οι οποίοι έχουν υπάρξει πριν από εμένα. Ακολουθώ ένα είδος φωτογραφίας που ξεκινά στα μέσα της δεκαετίας του '70 κι ονομάζεται New Topographics. Το 1973 στη Νέα Υόρκη οργανώθηκε μια εμβληματική έκθεση στην οποία συμμετείχαν 10 φωτογράφοι που το θέμα τους ήταν το ανθρωποποιημένο τοπίο. Η βασική αρχή λέει το πολύ απλό: Αν αναγνωρίζεις ως ενδιαφέρον τοπίο μόνο το αμόλυτο, μόνο αυτό όπου δεν υπάρχει ανθρώπινη παρουσία ή επέμβαση, τότε περιέργως εξαιρείς την ανθρωπότητα από το περιβάλλον. Είναι σα να λες ότι δεν είμαστε κομμάτι του. Αντιθέτως, το να κοιτάξεις το τοπίο το οποίο συνδιαμορφώνεται από τις γεωλογικές εξελίξεις και την ανθρώπινη παρουσία είναι μια θέση όπου βάζεις τον άνθρωπο να συμμετέχει και να αναλαμβάνει και τις ευθύνες του. Δεν τον εξαιρείς ως κάτι διαφορετικό. Όταν το συζητάς τοποθετώντας και τον εαυτό σου στην εξίσωση τότε

αποκτάς και σιγά-σιγά τα εργαλεία να διορθώσεις το όποιο σφάλμα. Αλλιώς κάθεσαι απέξω και λες έτσι είναι, τι να κάνουμε. Τι μας έλεγε ο Τραμπ; Δεν υπάρχει κλιματική αλλαγή, μπορούμε να κάνουμε ό,τι θέλουμε. Όχι, υπάρχει και οφείλουμε να κάνουμε κάτι γι' αυτό...

— Πόλη ή ύπαιθρος;

Πόλη. Αν οι άνθρωποι αγαπούσαν τόσο πολύ την ύπαιθρο, μπορεί να αναρωτηθεί κανείς γιατί το 90% και πλέον του πληθυσμού κατοικεί σε πόλεις. Δεν μιλώ μόνο για την Αθήνα, γενικότερα. Ελάχιστα ζουν σε μικρά χωριά. Κι αυτό είναι κάτι που ισχύει για ολόκληρο τον δυτικό κόσμο. Η ύπαιθρος μας είναι σαφώς αναγκαία. Την επισκεπτόμαστε και ηρεμούμε. Ωστόσο, επιλέγουμε τις πόλεις για να ζήσουμε. Και υπάρχει ένας φοβερός φωτογράφος, ο Φρανκ Γκόλκε, ένας εκ των 10 που ανέφερα, ο οποίος έλεγε ότι το τοπίο που φτιάχνουμε είναι ένας τρόπος να δείξουμε ότι το μέρος που ζούμε είναι πιο σημαντικό απ' αυτό που επισκεπτόμαστε. Αντί να φωτογραφίσεις ένα φανταστικό επικό τοπίο, φωτογράφησε το πάρκινγκ απέναντι από το σπίτι σου, ή το βενζιναδικο. Αυτό βλέπεις κάθε μέρα, αυτό να συζητήσεις. Αλλιώς λες το οξύμωρο: εδώ ζω εντεκάμισι μήνες τον χρόνο αλλά μόνο τις 15 μέρες που πάω διακοπές στο επικό τοπίο αξίζει να σηκώσω τη μηχανή...

— Πώς γεννιέται, αλήθεια, μια φωτογραφία;

Δεν μπορείς να ξεφύγεις απ' αυτό. Είναι μέσα στο μυαλό σου. Υπάρχει εκεί μήνες, χρόνια πριν, και περιμένεις το πώς ξαφνικά θα εμφανιστεί μπροστά σου. Η δική μου διαδικασία είναι αργή. Κάνω πολλά σκίτσα από πριν, το έχω σχεδιάσει κυριολεκτικά και μεταφορικά πολύ προτού φτάσει να γίνει πραγματικότητα. Η φωτογράφιση αυτή καθαυτή δεν παίρνει παρα πολύ χρόνο, αν και τώρα που το σκέφτομαι χρειάζεται κι αυτή τον χρόνο της. Το βασικό κομμάτι, όμως, είναι η προετοιμασία. Η επόμενη δουλειά που θα εμφανιστεί και τη δουλεύω εδώ και χρόνια είναι εικόνες των Αθηνών από πολύ ψηλά με την έλευσης της αφρικανικής σκόνης. Μονοχρωματικά λευκά τοπία, σαν ένα γαπωνέζικο πενάκι να έχει κάνει περιγράμματα, τον κυβισμό της Αθήνας... Αυτό το πράγμα είχε ανάγκη από μια χαρτογράφηση διαρκείας. Επρεπε να βρω προσβάσεις σε ψηλά σημεία, βουνά, ψηλά κτίρια των Αθηνών, να πάρω εγκρίσεις ούτως ώστε όταν έρθει η ώρα της φωτογράφισης να μεταβώ εκεί με ταχύτητα και ποιότητα. Έχω έτοιμο ήδη κάποιο υλικό, περιμένω άλλη μια φορά το φαινόμενο να εμφανιστεί ώστε να φτιαχτεί μια ομάδα από 40, τουλάχιστον, εικόνες προκειμένου ν' αποτελέσουν ένα καλό portfolio... **A**

**ΑΝΤΙ ΝΑ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙ-
ΣΕΙΣ ΕΝΑ
ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΟ
ΕΠΙΚΟ ΤΟΠΙΟ,
ΦΩΤΟΓΡΑΦΗΣΕ
ΤΟ ΠΑΡΚΙΝΓΚ
ΑΠΕΝΑΝΤΙ
ΑΠΟ ΤΟ
ΣΠΙΤΙ ΣΟΥ,
'Η ΤΟ
ΒΕΝΖΙΝΑΔΙΚΟ**

ΕΣΕΙΣ ΕΙΣΤΕ Ο ΤΖΩΝΥ ΒΑΒΟΥΡΑΣ;

Πίσω στα 80s, μια εποχή που γίνονταν πλάκες αλλά και πολύ πρωτοποριακά πράγματα, υπάρχουν κάτι άγνωστες στους περισσότερους ιστορίες και μυθικές φιγούρες του αθηναϊκού αντεργκράουντ όπως η Κατερίνα Γώγου, ο Παύλος Σιδηρόπουλος, ο Δημήτρης Πουλικάκος, ο Νικόλας Άσιμος, ο Βαγγέλης Κοτρώνης, ο Τζιμάκος ο Πανούσης και άλλοι. Ανάμεσά τους ο **Τζώνυ ο Βαβούρας (Johnny Vanouras)**, με την περίφημη Vanoura Band, άλλη μια κάλτ φυσιογνωμία της εποχής, στον οποίο ζητήσαμε να μας διηγηθεί την ιστορία του και να μας βάλει στο κλίμα.

Κείμενο-Φωτό: ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΜΑΣΟΥΡΗ

ΕΝΝΗΘΗΚΑ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ, ΣΤΟ Οχάιο, από Έλληνες γονείς, στα μέσα της δεκαετίας του '50 και αγάπησα το Rock and Roll, τα αμερικανικά αυτοκίνητα και τις μοτοσικλέτες. Έντεκα χρόνια ήμουν μέλος της ομογένειας.

Ο πατέρας μου έφυγε από την Ελλάδα για να βοηθήσει την οικογένειά του, τη μάνα του και τις αδελφές του μιας και ο παππούς μου είχε πεθάνει το 1909. Φτωχοί άνθρωποι από τα Καριώτικα της Κορινθίας ήταν οι πρόγονοί μου. Ο πατέρας άρχιζε μ' ένα κασελάκι να γυαλίζει παπούτσια, έπλενε πιάτα σε εστιατόρια, δούλεψε ως ασφαλιστής στο μεγάλο κραχ, έκανε δουλειές στο πόδι, σπούδασε διά αλληλογραφίας, έγραφε στα κορινθιακά νέα, δίδασκε ελληνικά τους ομογενείς για να μην ξεχάσουν τη γλώσσα, υπήρξε συγγραφέας βιβλίων, μυθιστορημάτων και θεατρικών έργων. Πάντα τον θυμάμαι σε μία γραφομηχανή να γράφει. Μετά το δεύτερο γάμο του ήρθε με μια μαύρη Κάντιλακ με το νονό μου, πεννιτάρηδες πια, να χτυπήσουν καμιά γκομενίτσα πίσω στην πατρίδα μοιράζοντας καλτσόν και κραγιόν από την Αμερική για να δελεάσουν τις κοπέλες. Πηγαίνοντας στη Λιβαδειά ένωσε ξαφνικά να τον χαιρετάνε και η μπάντα να παίζει μουσική για τον ερχομό του γιατί πιστέψανε ότι είναι ο βασιλιάς Παύλος επειδή είχε το ίδιο αυτοκίνητο! Από αυτόν πήρα το χιούμور του που έσφαζε με το βαμβάκι. Είκοσι δύο χρόνια δεν θυμάμαι τους γονείς μου να καβγάδιαν σε αντίθεση με τον δικό μου γάμο που για είκοσι πέντε χρόνια δεν υπήρξε ούτε μία μέρα που να μη μαλώσουμε.

«Ο Δράκουλας των Εξαρχείων»

Δεν ξέρω στα αλήθεια αν «κατέβηκε ο Χριστός στα Εξάρχεια το 1980», δεν ήμουν εκεί, άκουσα ότι όντως έγινε, αλλά εγώ ήμουν στην Αγία Παρασκευή. Ποτέ δεν ήμουν φαν των Εξαρχείων, ουδέποτε σύχνασα στην πλατεία, η πιο κοντινή σχέση που είχα με τα Εξάρχεια ήταν «Ο Δράκουλας των Εξαρχείων» και οι επισκέψεις μου στο σπίτι του Νίκου Ζερβού. Πήγαινα συχνά στο μπαρ «Βρούτος» του φίλου μου του Νίκου Κούνδουρου ή στο «Νταντά» που ήταν στέκι της εποχής.

Όσον αφορά τον τίτλο της ταινίας θυμάμαι να κάνουμε διάφορες παραφράσεις της λέξης ώσπου βγήκε το «Δράκουλας των Εξαρχείων». Το σενάριο ήταν Πανούσης, Κοτρώνης και Λίλη Πανούση αλλά δεν ακολουθήθηκε κατά γράμμα, το budget ήταν μικρό, έτσι κόπηκαν σκηνές. Αν είχε ακολουθηθεί το αρχικό σενάριο πιστά θα ήταν ακόμα καλύτερη, παρόλα αυτά είναι μία ταινία αναφοράς για τον ελληνικό κινηματογράφο και εκείνη την εποχή.

Είχε ριζεί κιότι το βράδυ της πρεμιέρας, αλλά στο Νιρβάνα στην Αλεξάνδρας που παίχτηκε ήρθε για να δει την επίσημη πρεμιέρα πλήθος κόσμου. Αν ζούσαν οι μισοί που παίζανε θα ξαναγινόταν η ταινία αλλά έπρεπε να είχε γίνει είκοσι χρόνια μετά, όχι σήμερα που συμπληρώνει τα σαράντα. Το είχα προτείνει αλλά δεν με άκουσαν. Το να κάνει μια ταινία είναι πρόκληση και δεν είναι εύκολο. Το να κάνεις μια δεύτερη, το ριμέικ της είναι δέκα φορές πιο δύσκολο.

Μια ψαγμένη νέα γενιά αρέσκειται πολύ σε αυτό το στιλ του σινεμά. Ανήκω στους ρομαντικούς που πιστεύουν ότι το σινεμά πρέπει να προβάλεται σε μεγάλη αίθουσα, να μην είναι τόσο απλή η παρακολούθηση όσο το πάτημα ενός κουμπιού στο σπίτι σου. Νοσταλγώ τα θερινά σινεμά και τον ήχο από τα γρανάζια των μηχανών προβολής. Το «Νοσταλγός του rock'n'roll» του φίλου μου του Ποκαρίνη, εκτός του είναι πολύ ωραίο τραγούδι με βρίσκει και σύμφωνο. Κάτι για το οποίο κοπιάζεις, ότι και να 'ναι αυτό έχει μακράν μεγαλύτερη αξία από το να το βρεις έτοιμο πατώντας ένα κουμπί. Είναι πρόβλημα η υπερπληροφόρηση και οι απλουστευμένες διαδικασίες γιατί έτσι δεν γίνεται να εκτιμήσεις. Κάποτε εγώ για να βρω ένα δίσκο έπρεπε να τον παραγγείλω, να περιμένω μήνες, να ψάξω για πληροφορίες σε ένα περιοδικό, να ακούω με αγωνία τον Γιάννη τον Πετριδη στο ράδιο. Εκτιμάς πολύ περισσότερο όταν έχεις κουραστεί και παλέψει να τα βρεις, όταν έχεις λαχταρήσει κάτι. Βρίσκουμε τα πάντα εύκολα τώρα, με την αυτοποιημένη τεχνολογία έχει χαθεί η άποψη, υπάρχουν προγράμματα, υπάρχουν τα πάντα. Όταν κάναμε δίσκους τότε έπρεπε να ξερουμε να παίζουμε. Σήμερα και ένας φαλακρός βγάξει μια μαλλιά, μόνο εγώ δεν έχω βγάλει! Φαντάζεστε τι χάλια θα ήμουνα με μαλλιά;

Στον Δράκουλα είχα κάποια μαλλιά στα πλάγια, άθλιες τρίχες τις αποκάλεσε ο Τζούμας ξεριζώνοντάς μου μια τούφα στο έργο με το κλασικό του ύφος. Τον εκτιμώ τον

Τζούμα. Είναι φοβερός τύπος κάναμε παρέα, βρισκόμαστε στα μπαράκια, προοδευτικός με πολύ ιδιαίτερο χιούμور και πολύ αγαπητός. Καθόλου τυχαίος, έχει χάρισμα και δεν μπορώ να τον τοποθετήσω στο μέσο όρο της κίστας των ελλήνων ηθοποιών ή των παρουσιαστών, είναι σε ένα άλλο επίπεδο.

Έπαιξα και σε μια άλλη καλή ταινία, στο «Σουβλίστε τους». Έχω ένα βίτσιο, δεν θέλω να περνάω από τον ίδιο δρόμο δεύτερη φορά, το ίδιο έκανα και στη Θεσσαλονίκη, όταν είχα ανέβει το '81 για το Φεστιβάλ. Έτσι από σύμπτωση έπεσα μπροστά στον Πανούση που ήταν με τον Πουλικάκο και τον Ζερβό. Ο Ζερβός μου είπε επιτόπου «Ξανακάνω το φινάλε του "Σουβλίστε τους" θέλεις να το κάνεις;» Μετά από αυτή η συνάντηση συνεργαστήκαμε με τον Πουλικάκο στη συναυλία του στου Ζωγράφου.

Vanoura Band

Με το μουσικό μας σχήμα, το Vanoura Band, συνδύασαμε ιδιαίτερα ανατολίτικα ακούσματα, αυτό που τώρα χαρακτηρίζουμε έθνικ. Είχαμε ανοίξει τη συναυλία των Socrates στο Κύτταρο, όπου μας άκουσε ο Αρβανίτης. Με τον Δημήτρη Αρβανίτη είμαστε κουμπάροι, του έχω βαφτίσει το παιδί, με έχει παντρεύσει, τον έχω παντρεύσει, αλλά δεν σταθήκαμε εκεί, συνεργαστήκαμε, με εμπιστεύτηκε να γράψω μουσική στην ταινία που γύριζε τότε, μου υπέδειξε κάποια δημοτικά παραδοσιακά τραγούδια. Επί τούτου πήγαμε ένα μήνα σε σκηνές στη Σαντορίνη στο Καμάρι για γυρίσματα κι όπου η μουσική που ακούγαμε στο αυτοκίνητο ταίριαζε με το τοπίο γυρίζαμε. Το «Σαντορίνη», που ήταν ένα ντοκιμαντέρ, όταν προβλήθηκε στη Θεσσαλονίκη απέσπασε δύο βραβεία αλλά όχι αυτό της μουσικής. Γιατί απλούστατα δεν υπήρχε τέτοιο είδος. Ο Στέγος, που ήταν τότε διευθυντής του Τρίτου προγράμματος, μου εξέφρασε την εκτίμησή του σε αυτό που κάναμε ως κάτι δύσκολο και ιδιαίτερο. Η μουσική αυτή υπάρχει και στο Internet, υπάρχει σε LP και cd με τίτλο «Τώρα το λένε... Ethnic» και περιείχε μουσική από 6 ταινίες.

Το χαρακτηριστικό που κάνει τη Vanoura Band να ξεχωρίζει με πρωτοστάτη τον Γιάννη Δρόλαπα είναι ότι είναι ένας εξαιρετικός κιθαρίστας και συνθέτης. Κάθε φορά που παίζουμε εδώ και 44 χρόνια είναι σαν να τον ακούω πρώτη φορά, παίζω μηχανικά για να προσέχω τι παίζει αυτός, γεγονός που σημαίνει ότι μετά από μισό αιώνα η ένταση δεν έχει περάσει. Στη Vanoura Band ήμασταν πάντα περιδεύοντες μουσικοί, δεν είχαμε σταθερή έδρα. Πηγαίναμε σε πάρτι, σε beach bar, σε γάμους, σε βαφτίσια, σε εταιρικά.

Οι παρέες

Με τον Νικόλα τον Άσιμο ήμασταν φίλοι. Τη δεκαετία 2001 στη Μνησικλέους «είμαι ο Άσιμος» μου είπε, «θα γίνεις διάσημος» του είπα. Γίναμε φίλοι, του δώσαμε μηχανήματα να κάνει συναυλία, η πρώτη κασέτα που ηχογράφησε ο Νικόλας ήταν στο στούντιό μου. Και έγινε σύντομα πολύ αγαπητός και διάσημος. Έχουμε παίζει μαζί και σε μία τηλεταινία του Ζερβού, πριν αυτοκτονήσει. Κάποια στιγμή ενώ καθόμαστε έξω από τα στούντιο της Φίνος Φιλμ στα Σπάτα περιμένοντας για κάποια τηλεταινία, μου εξομολογήθηκε το παράπονό του, ότι αφέθηκε να γίνει συστημικός, έδωσε τα τραγούδια του σε επώνυμους Έλληνες καλλιτέχνες, πουλήθηκε σε γνωστή δισκογραφική εταιρεία. Υπήρχε μία σχέση εκτίμησης και αγάπης, με πήγαινε, τον πήγαινα.

Την Κατερίνα Γώγου την είχα γνωρίσει στη Θεσσαλονίκη στο festival, ήξερα τον Παύλο Τάσιο που ήταν φίλος μου και πρώτα από όλα άνθρωπος με αρετές. Κάναμε καλή παρέα με τον Παύλο Σιδηρόπουλο, είχαμε μία σχέση αγάπης και αλληλοεκτίμησης χωρίς να είμαστε κολλητοί, αυτό που έκανα το γούσταρε και γούσταρα αυτό που έκανε εκείνος. Πιθανότατα επειδή ήμασταν και οι δύο αυθεντικοί. Απλά ο Παύλος ήταν πολύ ευαίσθητος και μες στις ουσίες. Λόγω της ευαισθησίας του και της σκληρότητας του κόσμου κατέφευγε εκεί, ενώ εγώ πέρασα ξώφαλτσα και δεν ασχολήθηκα με τίποτα από αυτά. Ο Παύλος ήταν ένα ταλέντο ξεχωριστό που δικαιώθηκε δυστυχώς μετά θάνατον. Ήταν πολύ αξιόλογος. Η ζωή του είχε χαρίσει πολλά, ήταν ευγενικός, ήταν όμορφος, τραγουδούσε πολύ καλά, είχε καλό χαρακτήρα. Τον θυμάμαι σαν τώρα έξω από τη συναυλία του James Brown, που ήμουν διευθυντής παραγωγής, φωνάζοντας μία γούνα να μου λέει «Καθάρισα, Johnny. Τα έκοψα όλα». Όποτε βρισκόμασταν οι φιλοφρονήσεις εκατέρωθεν έδιναν και έπαιρναν. Θα τον θυμάμαι πάντα με αγάπη.

Τα 80s ήταν μία περίοδος γεμάτη στη ζωή μου. Είχα

σημαντικές συνεργασίες ως διευθυντής παραγωγής διάσημων μουσικών όπως Peter Gabriel, Eric Clapton, Iron Maiden, Pink Floyd, Bruce Springsteen, και από Έλληνες με Θεοδωράκη, Φαραντούρη, Χατζηδάκη. Δεν ψωνίστηκε, ήταν απλά η δουλειά μου υπό την αιγίδα εταιρείας που τους έφερνε. Λόγω των γλώσσών μου, θεατρικών και μουσικών και επειδή μιλούσα πολύ καλά αγγλικά, τους έπαιρνα από το αεροδρόμιο και ήμουν συνέχεια μαζί τους. Πήγαινα με τον Peter Hamilton σε μπαράκια στην Πλάκα, όπως και με τον John McCarty. Έχω επισκεφτεί το studio των Deep Purple στο Λονδίνο, βρέθηκα δίπλα με τον Bob Dylan και τον Leonard Cohen. Αλλά δεν έχω ούτε μια φωτογραφία από αυτούς ή μαζί τους, αν εγώ πάζαυα εκείνη τη στιγμή δεν θα γινόταν η συναυλία, αλλά τα θυμάμαι όλα, έχουν καταγράψει στη μνήμη.

Άκουγα το jukebox στο μαγαζί του πατέρα να παίζει ροκ από την ημέρα που γεννήθηκα και όταν χρειόστηκε να φτιάξω τους Candilacs δύο μέρες πριν τη συναυλία του John Barry, γιατί έπρεπε να υπάρχει κάποιο γκρουπ να την ανοίξει, ανασύρθηκαν αυτά τα κομμάτια από το υποσυνείδητο.

Αλλά και με Έλληνες μουσικούς όπως με τη Φαραντούρη έχωμε γυρίσει τον μισό κόσμο Αυστραλία, Νέα Ζηλανδία, πέντε χρόνια με τον Μίκη έχωμε κάνει Albert Hall στο Λονδίνο, Olympia στο Παρίσι, Ηρώδειο με Χατζηδάκη. Στο Olympia, που είχε τραγουδήσει η Εντίθ Πιαφ, ένας κύριος με γκριζα μαλλιά ήρθε πάνω στην κοσόλα και με ρώτησε, εσείς είστε ο ο Τζώνης Βαβούρας; «Συγχαρητήρια, πρώτη φορά ακούω τη Μαρία έτσι! Έκανες εξαιρετική δουλειά!». Ήταν ο Τηλέμαχος Χυτήρης, ο σύζυγός της. Δούλεψα με τον Μάνο Χατζηδάκη στο Ηρώδειο και τη μεγάλη Ορχήστρα των Χρωμάτων ένα χρόνο πριν πεθάνει. Ήταν ο άνθρωπος που εκτίμησα περισσότερο από όλους για την ευαισθησία, την κατάθεση ψυχής και τον τρόπο που επικοινωνούσε με τους συνεργάτες του.

Την Βέμπο την είδα τρία λεπτά, άκουγα τα τραγούδια της όταν ήμουνα μικρός και είχα ένα αυτόγραφο που είχε δώσει στον πατέρα μου το 1950. Είχε αύρα και ψυχή, είχε ένα εκτόπισμα ασύγκριτο, τη λάτρευα. Το έχω πάθει με δύο ανθρώπους στη ζωή μου, τη Σοφία Βέμπο, και δέκα χρόνια μετά με τον Μίμη τον Πλέσσα. Εκτιμώ βαθύτατα τον χαρισματικό σύνθετη και θαυμάζω που ακόμα στα 90, σχεδόν 100, μπορεί να γράφει, να παίζει, να είναι διαυγής και δημιουργικός. Στην Τουλούζη, στη συναυλία με τη Φαραντούρη κάθισα δίπλα στην Ειρήνη Παπάη. Ήταν τότε γύρω στα 52 και ήταν μια γυναίκα μαγική! Έτρεμα σαν το φύλλο, το κατάλαβε και μου μίλησε. Καταλήξαμε να μου τραγουδάει δημοτικά τραγούδια που της έλεγε η γιαγιά της και να μοιραζόμαστε προσωπικές ιστορίες. Μου μίλησε για τη συμμετοχή της στα «Κανόνια του Ναβαρόνε» και παράτησε την παρέα και τους συνεργάτες της. Φυρνώντας στο δωμάτιο του ξενοδοχείου έβλεπα καρδούλες γύρω!

Μουσική

Από πιτσιρικάς ήμουνα στο ράδιο, είχα δικό μου σταθμό. Μου λείπει το ραδιόφωνο. Ήμουν στον Αθήνα 9.84 στα τέλη του '80 και στα μέσα '90, επί δημαρχίας Τρίτση, κι είχα καταπληκτικούς διευθυντές όπως τη Μάρω Κοντού. Πέρασα όμορφα. Συνήθως οι σταθμοί σήμερα παίζουν λίστες και εγώ δεν παίζω λίστες, θα παίζω αυτά που θέλω εγώ να παίζω για αυτούς που ακούνε αλλιώς δεν έχει νόημα. Οι συστημικοί σταθμοί θέλουν ρομποτάκια. Ακόμει συνέχεια τα ίδια τραγούδια σε κλίμα καθοδηγούμενο και βαρετό, συνεχούς ανακύκλωσης, χωρίς λόγο, και αυτό στο δικό μου λεξικό λέγεται αποβλάκωση. Ενώ οι Scorpiions δεν παίζονται σε χώρες της Ευρώπης εδώ τους έχουμε αναγάγει σε super stars. Η τεχνολογία αφαίρεσε την ψυχική και το συναίσθημα από την τέχνη, τα έκανε όλα πιο εύκολα. Δεν μπορώ να ακούω την ελληνική λαϊκή μουσική τα τελευταία 30 χρόνια. Τα ελληνικά λαϊκά τραγούδια πεθάνανε, η τεχνολογία ευνόησε μουγκούς να τραγουδούν και ατάντους να γράφουν τραγούδια κοσέρβες με ρεφρέν επαναλαμβανόμενο από την αρχή έως το τέλος, με σκοπό να μπουν στον εγκέφαλο του μέσου ακροατή. Είναι τραγούδια γραμμένα από πλιθιούς για πλιθιούς, με μουσική φριχτά προβλέψιμη. Επειδή καταλαβαίνω από στίχο, υποστηρίζω ότι τραγούδια ήταν αυτά που σε πήγαιναν κάπου... Ο «παλιός φωνόγραφος», το «Αγαλμα» του Παννη Πουλόπουλου, ο Σπανός, ο Κόκοτας, έχουν το χάρισμα να μεταδίδουν την εικόνα, ακούγοντάς τους ζεις. Τώρα είναι τι σου 'κανα, τι μου 'κανες, έφυγες, φεύγω, άντε να πάνε στο καλό και να μας αφήσουν ήσυχους! Κάναμε τον Φοίβο και τον Θεοφάνους εθνικούς σύνθετες. Όλο το σύστημα παίζει με τη μάζα για τη μάζα και είναι ένα σύστημα που τρώνε όλοι. Τιμή μου και καμάρι μου που ανήκω σε αυτό το ελάχιστο

ΚΑΝΑΜΕ
ΚΑΛΗ ΠΑΡΕΑ
ΜΕ ΤΟΝ ΠΑΥΛΟ
ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟ,
ΕΙΧΑΜΕ
ΜΙΑ ΣΧΕΣΗ
ΑΓΑΠΗΣ ΚΑΙ
ΑΛΛΗΛΟ-
ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ
ΧΩΡΙΣ ΝΑ
ΕΙΜΑΣΤΕ
ΚΟΛΛΗΤΟΙ,
ΑΥΤΟ ΠΟΥ
ΕΚΑΝΑ ΤΟ
ΓΟΥΣΤΑΡΕ
ΚΑΙ ΓΟΥΣΤΑΡΑ
ΑΥΤΟ ΠΟΥ
ΕΚΑΝΕ
ΕΚΕΙΝΟΣ.
ΠΙΘΑΝΟΤΑΤΑ
ΕΠΕΙΔΗ
ΗΜΑΣΤΑΝ
ΚΑΙ ΟΙ ΔΥΟ
ΑΥΘΕΝΤΙΚΟΙ.

Θυμάμαι το Media Markt, όπου θα μου το είχε πουλήσει απρόσωπα κάποιος πωλητής.

Έχω ένα Ντεσεβό, πηγαίνω από τους παλιούς δρόμους. Δεν τρέχει, έτσι δεν υπάρχει λόγος να πάω από τους καινούργιους. Συνοδεία της Ιωάννας, με τους σκύλους μου στο πίσω κάθισμα.

Η μουσική είναι μεγάλο σχολείο. Η ζωή μου χωρίς μουσική θα ήταν ένα τίποτα. Όπως και χωρίς έρωτα, χωρίς φύση. Έχουμε μια καταπληκτική φύση σε αυτή τη χώρα που κανιβαλίζεται από τους κάφρους. Ό,τι κληρονομήσαμε το χάσαμε στην πορεία. Η σχέση που έχει ο σημερινός Έλληνας με τους αρχαίους του προγόνους είναι η γεωγραφική τοποθεσία μόνον και θλίβομαι για αυτό. Η πολιτική είναι ένας λόγος ύπαρξης για ανθρώπους που δεν έχουν τι να κάνουν. Βρίθει από θάψιμο, μηχανορραφίες, αν και συμμετέχει κάποια στιγμή στα κοινά και διαπίστωσα ότι είναι κάτι εντελώς έξω από έμμενα. Κάποιοι παίρνουν την εξουσία και κάνουν ό,τι γουστάρουν, ενδιαφέρονται μόνο για την τσέπη τους. Οι πολίτες είναι τα υποχείρια για να αρπάξουν διάφοροι υποψήφιοι τους ψήφους τους. Τον καιρό της θητείας τους κάνουν όλα τα άλλα εκτός από αυτό που έχουν υποσχεθεί. Ως πολιτευόμενος μέσα σε δύο μήνες τα είδα όλα, αποσύρθηκα γιατί δεν μπορώ να βλέπω τον άλλο στα μάτια και να του λέω ψέματα. Από τότε που βγήκε το ΠΑΣΟΚ άρχισε να κατεβάζει ένα κλικ πιο κάτω τις αξίες και μετά ο ΣΥΡΙΖΑ το πήγε παρακάτω. Έτσι, όταν ισοπεδώσεις τα πάντα, κατεβάσεις αξίες και ιδανικά που παλιότερα έπρεπε να παλεύεις για αυτά, κατεβαίνει ο πήχης και όταν «πέσουν οι βάσεις» θα γίνουν γιατροί αυτοί που δεν μπορούν να ξεχωρίσουν δύο γαϊδάρων άχυρα.

Μου αρέσουν πάρα πολύ τα ταξίδια, έχω γυρίσει όλες τις ελληνικές θάλασσες σαν ιστιοπλόος, κάνω κανό καγιάκ. Έχω πάθει δύο καρδιακά επεισόδια και έχω κάνει δύο επεμβάσεις λόγω κληρονομικής χοληστερίνης. Όλο αυτό με έχει κάνει σοφότερο, δυνατότερο, να εκτιμώ πράγματα και ανθρώπους καθώς και τον χρόνο που μου έχει απομείνει. Είναι ένας αστάθμητος παράγοντας που λέγεται χρόνος και ζωή, αν δεν προλάβεις, δεν επιστρέφει. Ο χρόνος περνάει πιο γρήγορα μεγαλώνοντας, γιατί εμείς ζούμε πιο αργά. Πέφτουν οι ρυθμοί μας και νομίζουμε ότι περνάει γρηγορότερα αλλά ο χρόνος παραμένει ο ίδιος.

Εάν ξαναγύριζα πίσω θα έκανα ξανά τα ίδια πράγματα αλλά με μεγαλύτερη συνειδητότητα. Έχω κάνει λάθη, άστοχες κινήσεις, αλλά γενικά είμαι πολύ ευχαριστημένος από ό,τι έχω κάνει μέχρι στιγμής, εκτός του ότι έκανα κακό γάμο. Θα 'μουν θαυμάσια με κάποιον άλλον άνθρωπο, αλλά όχι με την πρώην σύζυγο και πιθανότατα να μπορούσε η πρώην σύζυγος να ήταν καλά με κάποιον άλλον άνθρωπο αλλά όχι με μένα, αν και αμφιβάλλω για αυτό. Πρέπει να υπάρχει χημεία στο ζευγάρι, η χημεία είναι το Α και το Ω, όλα τα άλλα όσο καλά και να είναι δεν σε καλύπτουν, χρειάζεται να μιλάμε την ίδια γλώσσα, να διαβάζουμε και οι δύο Μπαμπινιώτη και να είμαστε στην ίδια σελίδα. Η γυναίκα είναι διαφορετική από τον άντρα και μόνο αυτό το γεγονός κάνει τη συνύπαρξη δύσκολη από μόνη της, πρέπει να ξέρεις πότε να κάνεις πίσω, ποτέ να είσαι διαλλακτικός. Έχω κι ένα γιο που δεν έχει επηρεαστεί από μένα αλλά από τη μητέρα του. Ελπίζω κάποια μέρα να καταλάβει, επειδή είναι αγόρι, αν δεν καταλάβει, πάλι, αυτός χάνει και εγώ χάνω.

Πάντα ήμουν θετικός προς τον έρωτα και στις σχέσεις και είχα την τύχη να έχω πολλές σχέσεις και μακροχρόνιες και εφήμερες και μου άρεσε να ερωτεύομαι έστω και μία βραδιά. Υπήρχε συναίσθημα, δεν μπορούσα να κάνω κάτι χωρίς. Μπορεί το συναίσθημα να έχει κρατήσει μια, δυο ώρες, ένα βράδυ, αναγνωρίζω την τύχη να ζω την κάθε στιγμή οποιασδήποτε σχέσης. Έχω σπουδάσει γκομενιλίκι από τη ζωή την ίδια. Δεν έχω παράπονο, έχω περάσει εξαιρετικά και ακόμα περνάω ωραία, ακόμα ερωτεύομαι. Ο καθένας έχει κάποια πράγματα που μπορεί να είναι θετικά, αν υπερισχύουν τα αρνητικά φεύγεις ή επικεντρώνεσαι στα θετικά και περνάς καλά. Όταν τελειώνει μία σχέση πονάς, ίσως και για καιρό, και αυτό είναι ωραίο συναίσθημα επίσης.

Θα ήθελα να γράψω ένα βιβλίο αλλά δεν έχω βρει τον άνθρωπο που θα μου το γράψει. Όπως δεν μπορείς να κάνεις μασάζ στον εαυτό σου, δεν μπορείς να γράψεις ένα βιβλίο για τον εαυτό σου. Εγώ εμπνέομαι από τον άλλον, ζω μέσα από τους άλλους ανθρώπους και την επικοινωνία. Επικοινωνών κυρίως με γυναίκες, εάν τύχει και βρεθούμε δε στο ίδιο μήκος κύματος θα γίνουν θαύματα, μία έκρηξη!

ποσοστό των ανθρώπων που έχουν να πουν κάτι που καλύπτει ψυχικά ένα νοήμον κοινό και δεν έχω ενοχές. Έχουμε εξαιρετικούς μουσικούς αλλά ο Έλληνας είναι ντιριντάχτα, τα νυχτερινά κέντρα δεν θα πρέπει να έχουν ξηρούς καρπούς αλλά φρίσκis για σκύλους. Το ελληνικό τραγούδι είναι ένας αχταρμάς με λίγο από όλα και πολύ από τίποτα, ο Καρβέλας έχει συμβάλει σε αυτό, αλλά έχει γράψει και κάποια τραγούδια που είναι πολύ καλά παλιότερα για αυτό δεν μπορώ να τον κατακρίνω. Σε σχέση με αυτά που βγαίνουν σήμερα ο Καρβέλας ήταν τοπ...

Τώρα, μάλιστα με τον κορωνοϊό, για το κράτος δεν υπάρχουμε, είναι παράπονο χιλιάδων συναδέλφων και είναι πολύ άδικο. Περιμένουμε να ανοίξει κάτι που να μπορούμε να παίξουμε. Τώρα παίζουμε στις συναυλίες στο internet αλλά εκεί δεν πληρώνεσαι. Αυτό που έκανε η Άλκηστη Πρωτοψάλτη μου άρεσε, θα ήθελα και εγώ να παίζω live στον δρόμο, όπως έκανα πισπιρικός. Το να έχεις αμεσότητα με τον κόσμο είναι ωραίο, να μην είσαι πίσω από μηχανήματα και τα μεγάλα φώτα. Όταν παίζαμε σε μαγαζιά παίζαμε σε μίνιμαλ περιβάλλον πάντα με τρία άτομα και λίγα μηχανήματα, ούτε φώτα, ούτε εφέ. Αν είσαι καλός εκεί φαίνεται, είναι μία πρόσκληση κιόλας.

Πάντα ήμουν αντιδραστικός

Ο πατέρας μου ήρθε στην Ελλάδα εφόσον πήρε σύνταξη, εξήντα πέντε ετών, και αποφάσισε να περάσει το υπόλοιπο της ζωής του καλά, αγοράζοντας ένα ωραίο σπίτι στην Αγία Παρασκευή με ένα στρέμμα κήπο όπου είχαμε κόττες, πάπιες, κουνέλια. Αυτή ήταν η Αγία Παρασκευή. Μετά πήρε αξία δυστυχώς γιατί χάλασε η ομορφιά της, το υπέροχο δάσος της που ήταν με κάποια διάσπαρτα σπίτια. Πήγαυα στο βουνό της Αγίας Παρασκευής ως λυκόπουλο και πρόσκοπος και έβλεπα το καμπαναριό της εκκλησίας και το γήπεδο ανάμεσα στα Πεύκα. Τώρα βλέπω μόνο σπίτια.

Κάποια στιγμή δεν μπορούσα να ζω ανάμεσα σε πολυκατοικίες και έδωσα το σπίτι για να ξεφύγω από όλη αυτή την αρνητική ενέργεια και ένα δύσκολο γάμο και να κάνω κάτι άλλο στη ζωή μου. Αγόρασα ένα σπίτι νεοκλασικό του '26 στον Κεραμεικό που μου ταιριάζει απόλυτα και εκεί θα παραμείνω μέχρι τέλους. Ζω σε μία περιοχή που είναι ποτισμένη ενεργειακά από τους Αρχαίους Έλληνες, μου ταιριάζει απόλυτα, βγαίνω έξω και χαμογελάει ο κόσμος, μου λένε καλημέρα. Πάω να πιω τον πρωινό μου καφέ και φέρνουν πρώτα μπολάκι με νερό στον σκύλο μου και μετά σερβίρουν εμένα, αυτά θεωρώ πολιτισμό.

Είμαι σαράντα τέσσερα χρόνια στη μουσική και στην καλλιτεχνική σκηνή στην Ελλάδα και κέρδισα τον σεβασμό και την αγάπη του κόσμου. Έχω κάνει τόσο πολλές τηλεταινίες, δεν το σκεφτόμουν, μου άρεσε η παρέα και συνήθως υπήρχε και μία καλή αμοιβή. Δεν έχω δει τίποτα από όσα έπαιξα. Όταν κάνω κάτι με ενδιαφέρει να το κάνω καλά και να φύγω για να κάνω το επόμενο και δεν γυρίζω πίσω σε αυτά που έχω κάνει. Αφήνω τους άλλους να το δουν και να με κρίνουν. Δεν το έπαιξα ποτέ, δεν πούλησα μούρη, δεν μπήκα στα πλούσια σαλόνια, ούτε σε κλικές. Έχασα οικονομικά αλλά κέρδισα ψυχικά, είμαι καλά με τον εαυτό μου και με αγαπάει ο κόσμος.

Πάντα ήμουν αντιδραστικός, κόντρα στο σύστημα και στο κατεστημένο, έκανα πάρτι σε ώρες μη κοινής ψυχίας που έχουν μείνει ιστορικά μπροστά από το σπίτι μου. Το ξεκινούσα στις 8:00 και το τελείωνα 10:55, περνάγαμε καταπληκτικά όλοι. Τώρα τα συνεχίζω στην ταράτσα του Κεραμεικού όπως έκαναν οι Beatles στο Abbey Road.

Έκανα παρέα με μεγαλύτερους για να αντλώ από αυτούς πληροφορίες. Ποτέ δεν με ενδιέφερε να παίζω μπάλα. Ήθελα να εξερευνώ διαφορές κατασκευές, να ξέρω πώς δουλεύουν τα μηχανήματα. Ήμουν ερασιτέχνης, έφτιαχνα ποδήλατα, αυτοκίνητα, έχω μηχανικές γνώσεις που απέκτησα διαβάζοντας. Αν με ρωτήσεις ποιο αυτοκίνητο μου αρέσει σήμερα θα σου πω κανένα γιατί είναι όλα business cars, που σε 5 χρόνια πρέπει να το αντικαταστήσεις με κάποιο άλλο. Τότε είχαν ψυχή. Μαζεύω αμερικανικά αυτοκίνητα, τα ανακατασκευάζω και να τα συντηρώ. Στην αρχή της κρίσης πούλησα αρκετά. Μεγαλώνοντας βλέπεις ότι θέλεις άλλα εξήντα χρόνια για να διατηρήσεις τις συλλογές σου, χρόνια που δεν έχεις.

Σήμερα κυκλοφορώ με ποδήλατο στο Ξυλόκαστρο και ψάχνω να βρω αντικές. Δεν μου αρέσει το καινούργιο. Έλκομαι από πράγματα που είναι φτιαγμένα με αγάπη και ψυχή, έχω αγοράσει ελάχιστα καινούργια πράγματα στη ζωή μου. Θέλω ό,τι με περιτριγυρίζει να έχει μία ιστορία, να έχει περάσει από κάποιον, δεν μπορώ να μπω στον Κωτσόβολο και να ψωνίσω. Ντύνομαι με ρούχα δεύτερο χέρι ή από Outlet. Δεν θέλω να ανήκω στη μάζα που θέλει να αναδειχθεί διά μέσου των gadgets της. Προτιμώ να κερδίσω τους ανθρώπους «εκ των έσω» και όχι με αυτά που θα επιδεικνύω. Οποιαδήποτε επιδείξη δεν με αφορά. Είχα Harley δεκαπέντε χρόνια γιατί γούσταρα τη νοοτροπία της, την τεχνική, τα χρώματά της, το Easy Rider. Το πλυντήριό μου το αγόρασα από τη φοβερή κυρία Νάτσα και κάθε φορά που πλένω ρούχα τη σκέφτομαι. Δεν

ΕΙΝΑΙ ΕΝΑΣ ΑΣΤΑΘΗΜΤΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΠΟΥ ΛΕΓΕΤΑΙ ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΖΩΗ, ΑΝ ΔΕΝ ΠΡΟΛΑΒΕΙΣ, ΔΕΝ ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΙ

Style

Επιμέλεια:
ΤΑΝΙΑ ΔΕΛΗ

Yamamay Pure Basic, τα άνετα, σέξι εσώρουχα που δεν θα αποχωρίζεσαι

▶ Όταν είδα τη **Σοφία Χαρμαντά** να ποζάρει για τη νέα συλλογή της **Yamamay**, ενθουσιάστηκα με το πόσο σέξι και άνετα έδειχναν τα εσώρουχα. Η σειρά **Pure Basic** έχει δημιουργηθεί από υψηλής ποιότητας ίνες και άνετα, απαλά υλικά για να νιώθουμε καλά με τον

εαυτό μας και το σώμα μας, κάθε μέρα. Σουτιέν, briefs, culottes και bodysuits σε αποχρώσεις της βασικής χρωματικής παλέτας, όπως λευκό, μαύρο, nude, ροζ-μπεζ και bronze, έρχονται να δώσουν ανάσες καθαρού αέρα στην ντουλάπα μας.

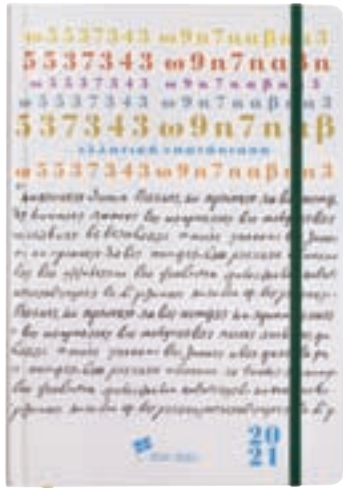
CONVERSE
Γυναικεία μπότσια με διπλή σόλα €119,90

MINAS
Ασημένιο pendant
The Leaf €360

DELUX
Γυαλιά ηλίου Chloe

PLAISIO
Ημερήσιο ημερολόγιο
«Ελληνική Επανάσταση» €9,99

H&M
Τζιν παντελόνα από τη συλλογή Lee x H&M €39,99

SISLEY
Γυναικεία τσάντα

ZOUMBOULAKIS GALLERIES
Διακοσμητικό σκυλάκι €55

MAC
Limited edition παλέτα
σκιάων MAC x Harris Reed
(Διαθέσιμη αποκλειστικά
στο maccosmetics.gr,
από 25/2)

THE BODY SHOP
Απολεπιστικό σώματος Warm Vanilla €12,60

KARL LAGERFELD
Μακρυμάνικη φούστα €215

«Επιστημονικές έρευνες έχουν αποδείξει ότι το να φοράς φωτεινά χρώματα σε κάνει να νιώθεις ευτυχισμένη»
-Daily Mail

SWATCH
Ρολόι Multilumino,
από τη σειρά Holiday
Collection, €70

KORRES
Lip balm με θυμάρι
και μέλι

ΙΔΡΥΜΑ ΒΑΣΙΛΗ & ΕΛΙΖΑΣ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ
Ημερήσιο ημερολόγιο με το έργο «Ερωτικό 1977»
του Γ. Μόραλη €10,80

GLAMAZON

Κοντοζυγώνει ο Άγιος Βαλεντίνος

Οι φανατικές βαλεντινίστας οργανώνονται από τώρα. Στην ατζέντα η ταινία με τίτλο-μακρυνάρι «*To all the boys I've loved before, always and forever, Lara Jean*»

Της ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΥΤΣΟΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

Στεγνά. Ναι, στεγνός θα είναι ο εορτασμός του Αγίου Βαλεντίνου. Βέβαια, κανείς δεν ξέρει τι μπορεί να συμβεί έως τις 14 Φεβρουαρίου. Για τους φλογερούς και τις φλογερές βαλεντινίστας που ανησυχούν και ενδιαφέρονται για τη βαλεντινίστικη ατμόσφαιρα, αυτή η καραντίνα έχει ψιλοκαταστρέψει τα όνειρά τους. Το άνοιγμα των σχολείων είναι μια παρηγοριά, αλλά με αυτές τις καταστάσεις πώς να σχηματιστεί σύννεφο από ροζ μαλλί της γριάς; Φωνές και φωνούλες ακούγονται ήδη. Να, που πλησιάζει, δεν είναι και τόσο πολλές οι μέρες. Η αντίστροφη μέτρηση έχει αρχίσει. Άλλες χρονιές οι προετοιμασίες ήταν πυρετώδεις και η ατμόσφαιρα ηλεκτρισμένη, από άλλα πράγματα ενδεχομένως. Υπήρχε χρόνος και για τα σοβαρά και για χαβαλέ. Τότε. Όχι τώρα, που είναι σαν να μας έχει επιβληθεί η αιώνια τιμωρία του Άτλαντα. Και δεν προθυμοποιείται κανείς να σπρώξει τον θόλο. Τέλος πάντων.

Λοιπόν, οι φανατικές οργανώνονται μόνες τους και με ψιλοπράγματα. Στις 12 Φεβρουαρίου, μεγάλη μέρα για τις μυημένες, θα ανέβει στο Netflix η πολυαναμενόμενη, σούπερ εφηβική ταινία με έναν τίτλο αντάξιο των συγκινησίων που αναμένεται να προκαλέσει. «*To all the boys I've loved before, always and forever, Lara Jean*». Ναι, όλο αυτό το μακρυνάρι είναι η ταινία που θα προβληθεί προπαραμονή της ημέρας του «Stupid cupid». Πρόκειται για τριλογία, οπότε διάθεση να έχετε και χρόνο για σκότωμα. Κατά τα άλλα, ούτε τριαντάφυλλα, ούτε σοκολατάκια σε σχήμα καρδιάς με γεύση φράουλα, ούτε καρτούλες και αρκουδάκια... Μόνο ιδέες από Pinterest. Παρηγοριά. Και στο τέλος όλο το Instagram θα γεμίζει καρδούλες, #σ'αγαπώ, #will you be my valentine και πολλά άλλα χασταγκς...

Για τους πολύ ψαγμένους η Κόνι Φράνσις (youtube) θα τραγουδά το «*Stupid Cupid*» αλλά και το «*Lipstick on your collar*»... Τώρα, για εκείνες που γκριλιάζουν και μιζεριάζουν ότι δεν έχουν Βαλεντίνο, κορίτσια υπάρχει πάντα ο υπερρωραίος Δούκας του Χέιστινγκς και ο γοπευτικότητας Άντονι Μπρίτζερτον.

ΔΕΝ ΨΩΝΙΖΟΥΝ ΟΛΕΣ ΟΙ ΗΛΙΚΙΕΣ ΜΕ ΤΟΝ ΙΔΙΟ ΤΡΟΠΟ ΣΤΙΣ ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ

Η «ευκαιρία» αποκτάει διαφορετικό νόημα όσο μεγαλώνεις, και η ικανότητα να ψωνίζεις καλύτερα πράγματα στις εκπτώσεις είναι ένα από τα [κάμποσα] πράγματα που στρώνει με την ηλικία

Της ΜΑΝΙΝΑΣ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ
Φωτό: ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ

ΣΤΑ 20 Πάτε για ψώνια κατά τις 3 το μεσημέρι, αφού έχετε τσεκάρει στα σάιτ τι χρειάζεστε όλη η παρέα και έχετε παραγγείλει τα μισά ήδη. Μπαίνετε στα πολυώροφα μαγαζιά και προχωράτε από όροφο σε όροφο, σαρώνοντας μπλουζάκια, φουστάνια κι οτιδήποτε σε -άκι, μια κι έχετε τόσο καιρό να ψωνίσετε λόγω λοκντάουν, και «δοκιμάζετε» ακουμπιστά επάνω σας (λόγω του ότι παραμένουν κλειστά τα δοκιμαστήρια) τζιν και φόρμες ων ουκ έστιν αριθμός. Ότι κι αν φορέσεις, κάποια σου λέει «αχ είναι τέλειο, πάρ' το!» όχι επειδή σου μικραίνει τον πισινό, αλλά για να τελειώνει με σένα και να προχωρήσει στα δικά της. Αγοράζεις ένα σωρό φθηνές μπουρδες, και καμία από αυτές δεν σου μικραίνει τον πισινό.

Tip Μην πηγαίνεις με φίλες στις εκπτώσεις! Οι φίλες είναι για να μοιράζεσαι τον πόνο σου, όχι για να σου λένε απόψεις περί μόδας ενώ σκοτώνεσαι να βάλεις τα δύο πόδια σε ένα μπατζάκι στο διάδρομο/δρόμο. Μάθε να αφηνεις πριν το ταμείο το ένα από τα τρία ίδια -άκια που έχεις φορτωθεί, ακριβώς όπως κάνεις κι όταν παραγγέλνεις από τα αγαπημένα σου σαιτ.

ΣΤΑ 30 Πηγαίνεις με μία φιλενάδα μεθοδικά τα ρούχα. Ξεκινάτε από χάλι μαγαζιά με ακριβές βιτρίνες, από όπου τσιμπάτε, αν είναι απαραίτητο, ένα κομμάτι της προκοπής, και συνεχίζετε στα «κανονικά» μαζικά-τσέτουλα. Είχες έναν προϋπολογισμό (μέχρι τόσα ευρώπουλα) που τον τινάζεις στον αέρα χρησιμοποιώντας κάρτα, του μπαμπά ή προσωπική σου που δεν έχει πισικάρει ακόμα. Κι ενώ πριν ξεκινήσεις ήθελες ένα ζευγάρι μαύρες μπότες, ένα πουλόβερ κι ένα τζάκετ, καταλήγεις με κόκκινες μπότες, εξώπλατο φόρεμα-τόπι και γόβες άχρηστου τύπου. Τα ίδια ακριβώς παραγγέλνεις από σάιτ, άμα δεν έχεις όρεξη για μαγαζιά.

Tip Σωστά κινείσαι, οι εκπτώσεις είναι για να ξεσαλώσεις όσο σε παίρνει. Εννοείται ότι δεν ακούς τι σου λέει η κολλητή σου (την ξέρεις καλά πια) και οι κόκκινες μπότες μια χαρά είναι, στο φινάλε. Συμμαζέψου με τις γόβες γιατί πάλι θα τις χαρίζεις μετά στη μαμά σου η οποία έχει ένα σκασμό γόβες και τις φοράει στη λαϊκή.

ΣΤΑ 40 Πηγαίνεις σόλο νωρίς το πρωί σε συγκεκριμένα μαγαζιά στα οποία έχεις σταμπάρει (1) ένα μπουφάν, (2) ένα σουτιέν και (3) ένα ζευγάρι μαύρες μπότες. Όσο μελετάς τις ραφές στα ρούχα, απαντάς διακριτικά στο κινητό σου ότι «είσαι σε on-λάιν μίνιγκ» και δεν διανοείται να μπει σε πολυμάγαζο - γίνεται της τρελής, δεν το ρισκάρεις ακόμα και με αναμονή απ' έξω. Τα βιβλιοπωλεία έχουν εκπτώσεις, τα τιμάς δεόντως, βρίσκεις βιβλία σε τιμές συγκλονιστικές. Θέλεις μια κρέμα-λίφτινγκ, αλλά έχεις βρει σάιτ πολύ τσίλικο στο οποίο παραγγέλνει/ζει η 25χρονη ανιψιά σου, και θα την πάρεις από εκεί.

Tip Μην απαντάς το κινητό στις εκπτώσεις, αποπροσανατολίζεσαι. Πάρε και τίποτα πιο γκάγκα, τα ανοργάνωτα ψώνια είναι χαλαρωτικά, και την ώρα που είσαι εσύ στα μαγαζιά (πριν ξημερώσει) επικρατεί νέκρα, οπότε τόλμα το πολυ-μάγαζο για την αφθονία και την πλάκα του. Όχι; Το περιμέναμε...

ΣΤΑ 50+ Σιγά μη σκοτωθείς στα μαγαζιά, με τόσο κρύο, βαβούρα κ.λπ., έχεις πάρει το κολάι και θα τα παραγγείλεις όλα από το ίντερνετ... δηλαδή αυτά που σε κόφτουν: εκλεκτά τρόφιμα, κρασιά, είδη μαγειρικής, γκουρμέ μπουκίτσες, σνακ - και βιβλία, για να περνάς τα βράδια σου μετά τη μαγειρική. Καταναλώνεις πολύ λιγότερα από όσα καταλάωνες σε προηγούμενες δεκαετίες, από όλες τις απόψεις. Οι φόρμες που πλένεις-φοράς σε καλύπτουν απόλυτα, κι έχεις κάτι κόκκινες μπότες στην αποθήκη, αν χρειαστεί να ντυθείς Κοκκίνοσκουφίτσα.

Tip Μερικές φορές το καινούργιο (ρούχο ή βιβλίο) μας ανεβάζει ψυχολογικά. Το ξέρεις από πρακτική εξάσκηση, οπότε μην τα βλέπεις με αδιαφορία, τα «ψώνια»: ναι μεν δεν είσαι το τάργκετ γκρουπ της μέσης διαφημιστικής εταιρείας, ούτε καν της παράμεσης, ξέρεις δε να τρως, να πίνεις και να μαγειρεύεις τα σωστά πράγματα... και να διαβάζεις επίσης. **A**

Τι βρήκαμε σε έκπτωση

Τις αγαπημένες αθηνναϊκές χειροποίητες τσάντες **3quarters** με 20%, ενώ τα καλλυντικά **Kiko Milano** έχουν πλέον ελληνικό eshop και 20% έκπτωση σε επιλεγμένους κωδικούς.

Έως 50%!

Εσύ, εγώ και όσοι αράζουμε συνέχεια σπίτι καλό είναι να ξέρουμε ότι εσώρουχα, homewear και loungewear φίρμες όπως τα **Yamamay**, **Tezenis**, **Intimissimi**, **Calzedonia** και **Women'ssecret** έχουν εκπτώσεις που φθάνουν έως 50% σε επιλεγμένα είδη. Αν σε ενδιαφέρουν περισσότερο τα αθλητικά, η **adidas** και η **Reebok** «βουτάνε» τις τιμές τους στο -50%, ενώ η **Mizuno** και τα **RosiemarV** προσφέρουν ένα 40%. Για σένα που σου αρέσει να ψωνίζεις έχοντας πολλές επιλογές σε brand, ο **Haralas** έχει έως 50% σε όλη τη χειμερινή συλλογή, το **NewCult** έως 50% σε επιλεγμένα brands, τα **NotosGalleries** ρούχα και καλλυντικά με έως 50%, τα **Kalogirou** επίσης αγγίζουν το -50%, ενώ ο **Tsakiris Mallas** εκτός από το 50%, προσφέρει επιπλέον 10% στο eshop με την αγορά 2 outlet προϊόντων. Τα πολύχρωμα **Benetton** και τα εξαιρετικά **TommyHilfiger** προσφέρουν έως 50% έκπτωση, όπως επίσης και τα ελληνικά brand **Zeus+Dione** και **Kimale**. Στο **Mahjong Boutique** θα βρεις όλα τα είδη με 40% και στα **Praktiker** θα αγοράσεις ό,τι θέλεις για το σπίτι με έως 40%. Κι επειδή ξέρω ότι λατρεύεις τα καλλυντικά όσο κι εγώ, να ξέρεις ότι στα **Bobbi Brown** θα βρεις έως 50% και στο **The Body Shop** πολλές προσφορές, από 25% σε όλα τα προϊόντα, 30% στα χριστουγεννιάτικα και 40% σε επιλεγμένα είδη.

Πάνω από 50%

Αν έχεις επιθυμήσει μια ταμπέλα που να λέει -70% τότε πήγαινε οπωσδήποτε στο **Πλαίσιο** που οι εκπτώσεις ξεκινούν από 30% σε smartphones, φτάνουν το 50% στα οικιακά είδη και τις τηλεοράσεις και αγγίζουν το 70% στα αξεσουάρ των smartphones. Για ρούχα, παπούτσια και αξεσουάρ ενδείκνυται η **Puma** που έχει 50% έκπτωση και ένα ακόμη 20% στο eshop με τον κωδικό extra.

ΚΑΙΡΟΣ ΓΙΑ ΑΛΗΘΙΝΟ

ΨΩΜΙ

Οι φούρνοι της Αθήνας ζουν την καλύτερη στιγμή τους

Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΒΝΑΤΣΙΟΥ

Το ψωμί δεν είναι μόνο τροφή, είναι ο συμβολισμός της. Μια αφράτη λέξη που περιγράφει το φαγητό ή την έλλειψή του, που κουβαλάει μυρωδιές, ιστορίες και μνήμες εκατοντάδων ανθρώπων γενεών. Λίγο ακόμα και η αναγνώριση της γεύσης του θα είναι γραμμένη στον γενετικό μας κώδικα! Δεν

είναι τυχαίο, που σχεδόν όλοι οι λαοί της Γης το έχουν στην παράδοσή τους. Η ιστορία του χάνεται στα βάθη των χιλιετιών, γεννιέται μαζί με τη γνώση της καλλιέργειας και εξελίσσεται στους αιώνες. Η τέχνη του, ωστόσο, είναι ένα άλλο, μεγάλο κεφάλαιο. Τα μυστικά του ψωμιού τα ξέρουν μόνο όσοι έχουν παλέψει με τη ζύμη του. Δηλαδή, οι φουρναράι και οι φουρνάρισσες της Αθή-

νας, εκείνοι που έχουν περάσει δυο ζωές μέσα στο αλεύρι.

Στην προηγούμενη καραντίνα μένοντας σπίτι με άπλετο χρόνο στα χέρια μας, οι πιο πολλοί από εμάς προσπαθήσαμε να φτιάξουμε ψωμί. Κι αυτή η προσπάθεια ήταν τόσο μαζική, που για λίγο καιρό εξαφανίστηκε η μαγιά από την αγορά! Στη δεύτερη καραντίνα, το πήραμε μάλλον απόφαση

ότι τα πράγματα δεν ήταν τόσο εύκολα όσο νομίζαμε, κι έτσι επιστρέψαμε μετανιωμένοι στη μοσοχουριστή ασφάλεια των φούρνων. Με μια, όμως, διαφορά...

Τους τελευταίους μήνες έχουμε στερπηθεί πολλά: εξόδους, φίλους, κοινωνικοποίηση, επιλογές. Όλα αυτά θέλουμε να τα ισοφαρίσουμε αναζητώντας χαρές, απολαύσεις και ποιότητα μέσα στις νέες

PAUL

Η πρώτη αυθεντική Boulangerie της Αθήνας

Φαντάσου μια βόλτα στα λιθόστρωτα σοκάκια του Παρισιού, με τις μυρωδιές αυτής της μυθικής πόλης να σε γαργαλάνε: γαλλικές μπαγκέτες που μωσαχολούν, brioche που αρωματίζουν τον αέρα με φρέσκο βούτυρο, κρουασάν που μόλις ξεφουρνίστηκαν. Έτσι περίπου νιώθεις κάθε φορά που μπαίνεις σε ένα κατάστημα PAUL, τη φημισμένη αυτή Boulangerie στην Ελλάδα που γνωρίσαμε πριν 10 χρόνια, με την ιστορία της, όμως, να ξεκινάει πολλά χρόνια πριν... το 1889 συγκεκριμένα!

Μετρώντας περισσότερα από 130 χρόνια εμπειρίας, οι γαλλικοί φούρνοι PAUL συνε-

χίζουν την πορεία τους διατηρώντας αναλλοίωτο το πάθος τους για το ψωμί και τη γαλλική τέχνη του «ευ ζην». Όλα τα ψωμιά PAUL παράγονται καθημερινά στο αρτοποιείο του καταστήματος της Γλυφάδας, χρησιμοποιώντας γαλλικά αλεύρα που εισάγονται απευθείας από τη Γαλλία και δεν έχουν καθόλου συντηρητικά, ενώ διατηρούν όλες τις διατροφικές ιδιότητες του σιταριού, ενώ ταυτόχρονα εφαρμόζεται η διαδικασία της αργής ζύμωσης που διαρκεί 7 ώρες και επιτρέπει στη ζύμη να αναπτυχθεί πλήρως, προκειμένου να επιτευχθεί το ιδανικό «φούσκωμα» της ζύμης.

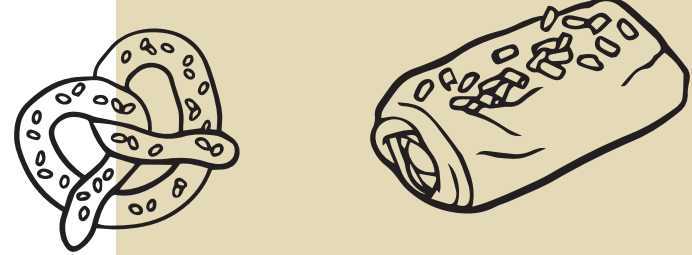
Σε όλα τα καταστήματα PAUL, θα βρείτε πάνω από 30 είδη ψωμιού, που βασίζονται σε αυθεντικές, παραδοσιακές συνταγές της γαλλικής αρτοποιίας, μεταξύ των οποίων το παραδοσιακό ψωμί από τη Γαλλία με αγνό παρθένο ελαιόλαδο (fougasse), το παραδοσιακό χωριάτικο ψωμί της Γαλλίας (campagne) και φυσικά πολλά και διαφορετικά είδη αυθεντικής γαλλικής μπαγκέτας (απλή, με παπαρουνόσπορο, με σουσάμι, με δημητριακά).

Αυτό που μένει, είναι να κόψεις μια μπουκιά και είσαι ήδη στο Παρίσι!

- **Αθήνα:** Πανεπιστημίου 10, 2103632352 ● **Γλυφάδα:** Κύπρου 70 & Πλατεία Εσπερίδων, 210 8947169
- **Κηφισιά:** Λεβίδου 4, 210 8084288 ● **Χαλάνδρι:** Ανδρέα Παπανδρέου 13, 210 6856089

Facebook: @paul1889.greece, instagram: paul_greece

συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί, φυσικά ξεκινώντας από το καθημερινό μας τραπέζι. Οι καινούργιες γαστρονομικές αναζητήσεις αρχίζουν από το ψωμί. Ο σύγχρονος καταναλωτής ψάχνει αυτό που λέμε «αληθινό ψωμί», είναι ενήμερος για όλα τα είδη που υπάρχουν και θα αναζητήσει το καλύτερο, το νοστιμότερο, το πιο θρεπτικό. Αυτή την ανάγκη του καταναλωτικού κοινού ακολούθησε και η ποιοτική αναβάθμιση του ψωμιού στους φούρνους της Αθήνας, μαζί και μια άνθηση στις επιλογές.

Μέσα σε λίγους μήνες (και μάλιστα αυτούς τους δύσκολους της καραντίνας), είδαμε να ανοίγουν φούρνοι με εξειδίκευση στο προζύμι, στις αυθεντικές γαλλικές μπαγκέτες ή και στα βουτυρένια κρουασάν. Απέναντι από την εξειδίκευση, στέκεται η

πληθωρικότητα. Οι περισσότεροι φούρνοι πια πουλάνε μαζί με το ψωμί τους και ένα σωρό λιχουδιές! Κουλουράκια, τσουρέκια, κέικ, εποχιακά γλυκίσματα και γλυκά χωρίς ζάχαρη, ακόμη και μαγειρευτό, πάντα πολύ προσεγμένο φαγητό, ενώ δεν είναι λίγοι οι φούρνοι που αφουγκράζονται το κοινό τους και βάζουν στα ράφια τους vegan επιλογές όχι απλά για να «υπάρχουν», αλλά κάνοντας σοβαρές προτάσεις που τελικά ελκύουν όχι μόνο τους vegan αλλά όλους μας.

Όλοι «πεινάμε» για καλό ψωμί. Για αυτό κι εμείς στην Athens Voice κάναμε την έρευνά μας και βρήκαμε μερικούς από τους καλύτερους αθηναϊκούς φούρνους. Είναι φούρνοι γεμάτοι νοστιμιές, φούρνοι με ιστορία, μα πάνω απ' όλα φούρνοι με υπέροχο λαχταριστό ψωμί.

ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΟΥ ΨΩΜΙΟΥ

Χωριάτικο Συνήθως φτιάχνεται με σκληρό (κίτρινο αλεύρι), έχει τραγανή κόρα και συμπαγή ψίχα, συχνά είναι πασπαλισμένο με σουσάμι.

Λευκό ψωμί Από τα πιο συνηθισμένα είδη ψωμιού, γίνεται από αλεύρι που περιέχει μόνο τον κεντρικό πυρήνα των σιτηρών. Είναι πλούσιο σε ασβέστιο, αλλά φτωχό σε φυτικές ίνες.

Προζυμένιο Από τα νοστιμότερα είδη ψωμιού, φτιάχνεται αποκλειστικά με προζύμι και το ξεχωρίζει από το βάρος του (έχει 5 φορές μεγαλύτερο βάρος από ένα λευκό ψωμί) και την ελαφρά υπόξινη γεύση του.

Σικάλεως Παρασκευάζεται από αλεύρι σίκαλης, στο οποίο χρωστά το σκούρο χρώμα του και την υψηλή περιεκτικότητα σε φυτικές ίνες.

Ολικής άλεσης Ψωμί από αλεύρι που δεν έχει υποστεί επεξεργασία. Πλούσιο σε φυτικές ίνες και σίδηρο.

Καλαμποκόψωμο (ή αλλιώς μμπομπότα) Παρασκευάζεται από αλεύρι καλαμποκιού, αναμειγμένου με σιτάλευρο. Έχει έντονο κίτρινο χρώμα και πλούσια γεύση, αλλά χαμηλή θρεπτική αξία.

Πολύσπορο Ψωμί από αλεύρι διάφορων δημητριακών (όπως σιτάρι, κριθάρι, σίκαλη, βρώμη, καλαμπόκι, ρυζάλευρο, πλιόσπορος). Καθώς περιέχει πολλά και διαφορετικά δημητριακά είναι πλούσιο σε φυτικές ίνες.

Χαρουπόψωμο Ψωμί που παρασκευάζεται από χαρουπάλευρο. Είναι πολύ νόστιμο, με πλούσια θρεπτικά συστατικά, αλλά και αρκετές... θερμίδες.

ΤΑ ΑΛΩΝΙΑ

Ο παλαιότερος φούρνος της Κηφισιάς και τα υπέροχα αρτοποιήματά του

Σήμερα είναι δύσκολο να το φανταστούμε, στις αρχές του 20ού αιώνα, όμως, η Κηφισιά ήταν η εξοχή της Αθήνας και τα περίφημα «Αλώνια» της η περιοχή όπου γίνονταν η διαλογή του σιταριού πριν αλεστεί στους μύλους. Από αυτό το τοπωνύμιο πήρε το όνομά του και ο πέτρινος αυτός φούρνος. Χτισμένος το 1932 είναι ο παλαιότερος σε όλη την Κηφισιά! Στον ιστορικό αυτό χώρο θα βρεις φανταστικό ψωμί, που παρασκευάζεται εδώ από την αρχή με τον πατροπαράδοτο τρόπο, χωρίς να χρησιμοποιούνται ίχνος βελτιωτικών, χρωστικών ουσιών ή έτοιμων μειγμάτων. Υπάρχουν 16 είδη ψωμιών, από τα οποία ξεχωρίζουμε το «Σαν Φρανσίσκο», ψωμί με φυσικό προζύμι, που ωριμάζει για 12 ώρες και πασπαλίζεται με πλιόσπορο, το «Green Star» ή αλλιώς «Ψωμί του Αθλητή», ένα ψωμί πλούσιο σε Ω3, πρωτεΐνη, φυτικές ίνες και χαμηλή περιεκτικότητα σε υδατάνθρακες, και το Dinkel, που παρασκευάζεται από τον αρχαίο σπόρο Ζέας με χαμηλό γλυκαιμικό δείκτη. Οι νοστιμιές, όμως, δεν τελειώνουν εδώ... Δοκίμασε τις τρομερές πίτες με χειροποίητο φύλλο (με τίποτα μη χάσεις την πρασόπιτα!), τα φημισμένα κουλουράκια χωρίς ζάχαρη με άριστης ποιότητας stevia, το πολύτιμο τσουρέκι με μαχλέπι (τέλειο για πρωινό) και τα αυθεντικά γαλλικά κρουασάν που μοσοβολάνε φρέσκο βούτυρο. Και φυσικά δεν θα μπορούσαμε να μην πούμε για το μεγάλο σουξέ: τα αυθεντικά ιταλικά panettone που ξεφουρνίζονται κάθε πρωί και μέχρι τις 11.00... έχουν εξαφανιστεί! Tip: αν πεινάς λίγο παραπάνω, υπάρχουν και νόστιμα ελαφριά γεύματα όπως σαλάτες, ομελέτες και... burritos (συνοδεύονται με θεϊκά χειροποίητα nachos!).

● Αγίου Τρύφωνος 24, Κηφισιά, 2106230020
και Αισώπου 21 & Μ. Αλεξάνδρου,
Περιστερί, 2105729377

ΑΡΤΟΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΑ ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΑΛΕΤΡΑΣ

Η αληθινή τέχνη του ψωμιού

Είναι απίστευτη αυτή η γλυκιά θαλπωρή, που μας κάνει να αισθανόμαστε η μυρωδιά ενός φρέσκου ψωμιού, που μόλις έχει βγει από το φούρνο. Αυτός είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους ο Σταμάτης Αλετράς είναι ένας αληθινά ευτυχισμένος άνθρωπος. Γιατί αγαπάει να φτιάχνει το ψωμί και να μας το προσφέρει. Συνδυάζοντας την τέχνη της παραδοσιακής παρασκευής του ψωμιού, τη γνώση του ανθρώπου που ψάχνει καθημερινά το καινούργιο και το ταλέντο του αυτοδημιούργητου, ο Σταμάτης Αλετράς ετοιμάζει καθημερινά αυτό το ευλογημένο τρόφιμο, που δεν λείπει από κανένα τραπέζι.

Έχοντας εκπαιδευτεί πολύ καλά τους συνεργάτες του, οι οποίοι κι εκείνοι μοιράζονται την αγάπη του για το καλό ψωμί, ο Σταμάτης Αλετράς επιλέγει καθημερινά με προσοχή τις καλύτερες πρώτες ύλες, ένα από τα μυστικά για τα απίστευτα νόστιμα ψωμιά, που ξεφουρνίζονται κάθε πρωί στα έξι εργαστήριά του.

Ψωμιά αφράτα, ψωμιά πολυτελείας, το αγαπημένο κλασικό χωριάτικο, πολύσπορο ψωμί για τον αθλητή, ζυμωτό ολικής άλεσης, ψωμί με σιμιγδάλι, με προζύμι αργής ωρίμανσης, καλαμποκιού, ζέας, λαδόψωμα, μπαγκέτες, μπριός, μην το ψάχνετε, οι φούρνοι του Σταμάτη είναι ο παράδεισος του ψωμιού.

Μαζί με τα υπέροχα αυτά ψωμιά, στους φούρνους του Σταμάτη Αλετρά, θα βρείτε και εξαιρετικά γλυκά, όπως τάρτες, σιροπιαστά, του ταψιού, παγωτά, μέχρι τούρτες γάμων, καθώς εκτός από αρτοποιός είναι και ένας πολύ καλός ζαχαροπλάστης. Θα βρείτε επίσης και μια μεγάλη ποικιλία από πεντανόστιμα σφολιατοειδή και παραδοσιακές πίτες, καφέ και διάφορα σνακ, από ανθρώπους φιλόξενους και ευγενικούς, που είναι έτοιμοι να σας εξυπηρετήσουν όλο το 24ωρο.

Άγιος Δημήτριος: Αγίου Δημητρίου 92, 2168092652 / Πλουτάρχου 52, 2109933103

Βάρη: Λ. Ευελπίδων 226 & Μακεδονίας 2, 2109654290

Ηλιούπολη: Λ. Πρωτόπαππα 1 & Πύργου, 2168008064

Γέρακας: Κλεισθένους 177-179, 2106086515

Ζωγράφου: Λεωφ. Γ. Παπανδρέου 48, 2107776338

www.alettras.com.gr

Fb: Σταμάτης Αλετράς - Stamatis Aletras,

Insta: stamatis.alettras

ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΟ ΡΕΜΟΥΝΔΟΣ

Ο ιστορικός φούρνος
της Κυψέλης

Ο φούρνος αυτός στέκεται μοσχομυριστός στη γωνία Κυψέλης & Τήνου, στην καρδιά της Κυψέλης, από το 1953. Οι παλιοί Κυψελιώτες ακόμα θυμούνται τον χαμογελαστό κύριο Γρηγόρη Ρεμούνδο να τους καλημερίζει με μια ζεστή φρατζόλα και λίγα μουστοκούλουρα. Σήμερα οι εγγονοί του, ο Γρηγόρης και ο Γιώργος, είναι η τρίτη γενιά που έχει αναλάβει τον φούρνο, μαζί και όλα τα μυστικά της νοστιμιάς του. Εκτός από τα 15 διαφορετικά είδη ψωμιού (θα βρεις από προζυμένιο ψωμί με πιτιά γιαουρτιού μέχρι καλαμποκόψωμο, και από χαρουπόψωμο μέχρι γαλλική μπαγκέτα!), θα ανακαλύψεις πολλές ακόμα λιχουδιές όπως φρεσκοψημένα κέικ, φημισμένα τσουρέκια, πολλά εποχιακά γλυκά (όπως οι κουραμπιέδες και τα μελομακάρονα που κάνουν θραύση!), μπισκότα και βουτήματα, ενώ κάθε τόσο και κάτι καινούργιο βρίσκει τη θέση του στα ράφια. «Μας αρέσει να πειραματιζόμαστε συνέχεια, ενώ ακόμη και το πιο απλό ψωμί θα βρούμε τρόπο να το φτιάξουμε κάπως αλλιώς, να μην είναι αδιάφορο, ούτε συνηθισμένο, αλλά πολύ νόστιμο!», λέει ο Γρηγόρης, που συγκινείται όταν βλέπει τους παλιούς πελάτες ακόμη να τον προτιμούν. Και στην πρώτη μουσική του ψωμιού ξέρεις κι εσύ πια ότι η προτίμηση αυτή είναι απόλυτα δικαιολογημένη...

● **Κυψέλης 37, Κυψέλη, 2108215808,**
www.remoundsbakery.com,
Fb: @remoundsbakery,
Instagram: @remoundsbakery

ΤΟΥΛΙΠΑ

Το ψωμί που ονειρεύτηκες

Η Τουλίπα μάς συστήνεται ως αρτοζαχαροπλαστείο και είναι αυτό ακριβώς που κάθε ονειροπόλος μπορεί να φανταστεί: Μια οικογενειακή επιχείρηση που με συνέπεια τιμάει την παράδοση, στολίζοντας το καθημερινό μας τραπέζι με ψωμί που θυμίζει τα παιδικά μας χρόνια.

Στην Τουλίπα, από το 1979 που λειτουργεί, τα πάντα είναι χειροποίητα και φτιάχνονται με το αληθινό μεράκι του ανθρώπου που αγαπάει να ξυπνάει νωρίτερα απ' όλους για να ετοιμάσει το ψωμί της ημέρας. Οι ευωδιές θα σας σπάσουν τη μύτη πριν ακόμη ανοίξετε την πόρτα και σας τυλίξει αυτή η ζεστή αίσθηση του ψωμιού που μόλις βγήκε από το φούρνο. Και τι ψωμί! Με παραδοσιακές συνταγές με προζύμι, ζυμωμένο με ποικιλία ποιοτικών αλεύρων, που δημιουργούν ένα αποτέλεσμα μοναδικό, γιατί αυτό το ψωμί, πραγματικά, τρώγεται και σκέτο. Και τα ψωμμένα όνειρα δεν σταματούν εδώ, καθώς θα ανακαλύψετε ακόμη υπέροχο ψωμί ζέας, ψωμί με χαμηλό γλυκαιμικό δείκτη, ανεπανάληπτο αγιορείτικο με ελαιόλαδο και προζύμι, φανταστικό χωριάτικο με καλαμπόκι.

Και δίπλα σε όλα αυτά τα ωραία, μια μεγάλη γκάμα από γλυκά, από τούρτες και πάστες μέχρι αξέχαστα σιροπιαστά, φοβερά κουλουράκια (απίθανα τα σμυρνέκια και τα νησιώτικα), παραδοσιακές πίτες και πολλά σφολιατοειδή, τα οποία όλα τους φτιάχνονται εδώ, στο εργαστήριο της Τουλίπας. Καθημερινά από τις 6 το πρωί έως τις 10 το βράδυ.

● **Άνω Γλυφάδα, Λεμεσού 1 & Νάξου, 2109625640 /**
Ζακύνθου 74, www.toulipaglyfada.gr,
Fb: Τουλίπα-Αρτοζαχαροπλαστείο

BREAD FACTORY

Τα αγαπημένα Food Mall της πόλης

Κάθε Αθηναίος θα ήθελε να έχει ένα Bread Factory κοντά στο σπίτι του, και μάλιστα για μερικούς εκατοντάδες λόγους, όσα είναι και τα προϊόντα που μπορεί να βρει κανείς στα καταστήματα της αλυσίδας. Εξηγούμαστε: Τα Bread Factory είναι αληθινά Food Malls, όπου σε κάθε κατάστημα υπάρχουν αρτοποιείο, ζαχαροπλαστείο, εστιατόριο και σούπερ μάρκετ τροφίμων.

Κι όταν λέμε αρτοποιείο, εννοούμε έναν κανονικό φούρνο, με αληθινό μεράκι για το καλό ψωμί. Το βασικό χαρακτηριστικό του ψωμιού των Bread Factory είναι ότι περιέχουν από ελάχιστη έως καθόλου μαγιά και έχουν μεγάλο χρόνο ωρίμανσης. Η ποικιλία είναι μεγάλη, περισσότερα από 30 διαφορετικά ψωμιά, όπως το 100% προζυμένιο που ωριμάζει μέχρι και 24 ώρες, το μοναστηριακό με τη γλυκόξινη γεύση, τα φανταστικά ψωμιά βρώμης και ζέας, αλλά και τα αξεπέραστα super food ψωμιά.

Και δίπλα στο αρτοποιείο θα ανακαλύψετε ένα ολοκληρωμένο τμήμα ζαχαροπλαστικής με πραγματικά λαχταριστά γλυκά, το εστιατόριο που σερβίρει όλες τις ώρες της ημέρας φρεσκομαγειρεμένο φαγητό, αλλά και ένα κανονικό σούπερ μάρκετ τροφίμων,

το οποίο έχει την εξής ιδιαιτερότητα: Θα βρείτε όλα τα τυποποιημένα προϊόντα που θα βρείτε σε κάθε σούπερ μάρκετ, αλλά μαζί με αυτά και μια μεγάλη ποικιλία των ίδιων προϊόντων από μικρούς Έλληνες παραγωγούς.

Να θυμάστε πως ό,τι υπάρχει στα Bread Factory είναι χειροποίητο, φτιαγμένο από τις πιο ποιοτικές πρώτες ύλες, το προσωπικό είναι απόλυτα εξειδικευμένο και φιλικό, φυσικά δεν λείπει ο καλοφτιαγμένος καφές και τα φρέσκα σάντουιτς και όλα αυτά 24 ώρες την ημέρα, 365 ημέρες το χρόνο.

- **Μοσχάτο:** Πειραιώς 40, 2104835437
- **Μαρούσι:** Λ. Κηφισίας 62, 2106179237
- **Χολαργός:** Λ. Μεσογείων 275, 2106748538
- **Περιστερί:** Εθν. Μακαρίου 2, 2105763975
- **Πειραιάς:** Ακτή Μιαούλη 27, 2104225318
- **Ασπρόπυργος:** 17ο χλμ. Ν.Ε.Ο. Αθηνών - Κορίνθου, 2105571313
- **Λάρισα:** Καρδίτσας 108 & Εκεκρατίδα, 2410670025, 2410669161

Κατερίνα Μαλακατέ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: ΠΑΝΝΗΣ ΚΑΦΑΤΟΣ

Με λίγες λέξεις: Η Κατερίνα Μαλακατέ απαντά σε 12 ερωτήσεις μας για τις καθημερινές της συνήθειες, για τα βιβλία, τη συγγραφή και τα παιδιά της.

Πρωινός τύπος ή λάτρης της νύχτας; Γράφω μόνο τα πρωινά, τότε μόνο έχω διαύγεια. Το δράμα είναι πως μου αρέσει να διαβάζω τη νύχτα. Την πληρώνει ο ύπνος πάντα.

Καφές ή τσάι; Καφές, αν και τον τελευταίο καιρό θέλω να κόψω τον απογευματινό, και προσπαθώ να με δελεάσω με αρωματικά τσάγια.

Αγαπημένη δραστηριότητα / ασχολία με τα παιδιά σας; Επιτραπέζια, παζλ και να φτιάχνουμε ιστορίες.

Κάνετε ή λέτε πράγματα στα παιδιά σας που κάποτε σας έλεγαν οι γονείς σας και τα βρίσκατε υπερβολικά; Θέλω να πιστεύω πως όχι. Τρέμω στην ιδέα.

«Χωρίς πρόσωπο». Πώς προέκυψε η ιδέα αυτού του βιβλίου; Μου κίνησε την περιέργεια η μεταμόρφωση προσώπου, αυτή η εγχείρηση που μοιάζει σχεδόν θαύμα. Για κάποιον καιρό έπαθα εμμονή, έμαθα όσα μπορούσε να μάθει κάποιος μη ειδικός. Με οδήγησε αυτή η εμμονή.

Σύμφωνα με τις πωλήσεις στο βιβλιοπωλείο σας Booktalks, ποια ήταν τα τρία βιβλία που ξεχώρισαν το 2020; «Η Χορτοφάγος», Χαν Γκανγκ, μετ. Αμαλία

Η Κατερίνα Μαλακατέ είναι συγγραφέας, συνιδρύτρια του βιβλιοπωλείου - καφέ Booktalks, φαρμακοποιός και blogger. Το νέο βιβλίο της «Χωρίς πρόσωπο» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Μεταίχμιο.

Τζιώτη, εκδ. Καστανιώτη «Κορίτσι, γυναίκα, άλλο» Μπερναρντίν Εβαρίστο, μετ. Ρένα Χατχούτ, εκδ. Gutenberg «Άνδρας με κόκκινο μανδύα», Τζούλιαν Μπαρνς, μετ. Κατερίνα Σχινά, εκδ. Μεταίχμιο

Πρώτη αγορά που θα κάνετε τώρα, που άνοιξαν τα καταστήματα; Ρούχα. Είμαι εθισμένη.

Αγοράζετε βιβλία με βάση το εξώφυλλο; Μπα, τώρα πια όχι.

Θα αντέχατε ένα 24ωρο χωρίς κινητό και χωρίς πρόσβαση στα social media; Κάνω, με πολύ κόπο, μια εβδομάδα κάθε χρόνο αποτοξίνωση από τα social. Γίνεται κάθε χρόνο όλο και δυσκολότερο.

Ποια ερώτηση θα θέλατε να σας κάνουν και δεν σας έχουν ρωτήσει ποτέ; Αναρωτηθήκατε ποτέ αν το γράψιμο αξίζει τον κόπο, αν χάνετε κάτι από τη ζωή σας κλεισμένη μόνη σε ένα δωμάτιο τόσες ώρες;

Πείτε μας απίθανα μέρη του σπιτιού που έχετε βιβλία γιατί πια δεν χωράνε στη βιβλιοθήκη. Ευτυχώς μετακομίσαμε πρόσφατα κι έκανα το υπόγειο «βιβλιοθήκη». Δεν είναι ιδανικές συνθήκες φύλαξης βιβλίων, αλλά τουλάχιστον έλυσα προς το παρόν το πρόβλημα του χώρου.

Καλοκαίρι ή χειμώνας; Καλοκαίρι, αν και με τα δύο αυτοάνοσα υποφέρω από τη ζέστη. Τι να πεις. Μας αρέσει το παιδί.

Ταξίδι γενεθλίων

Του Άρη Σφρακιανάκη

Εδώ και μερικά χρόνια τέτοια εποχή, στα γενέθλιά μου, κάνω ένα δώρο στον εαυτό μου: ένα ταξίδι σε κάποιο μακρινό μέρος του πλανήτη. Πέρυσι ήμουν στον Παναμά, πριν δυο χρόνια στην Κεϋλάνη, πιο πριν στο Πεκίνο... Κάποτε γιόρταζα τα γενέθλιά μου με φίλους σε μεγάλα μπαρ με δυνατές μουσικές, άφθονα ποτά και κόσμο πολύ – μα βαρέθηκα και τους φίλους και τη φασαρία. Έτσι, εδώ και χρόνια, τέτοια εποχή, ταξιδεύω είτε με κάποια αγαπημένη μου είτε μ' έναν φίλο καλό σε μια απόμερη γωνιά της Γης.

Πέρυσι έβλεπα τον Ειρηνικό κι έτρωγα ψαρόσουπες στην ιχθυόσκαλα της Πόλης του Παναμά. Φέτος σχεδιάζα να βρισκομαι στο Μεξικό. Όμως με πρόλαβαν τα σοφά λόγια του Σόλωνα: «Μηδένα προ του τέλους μακάριζε». Και βέβαια, ο κορωνοϊός. Κι αφού δεν είχα καμιά διάθεση να τρέχω στο Ντουμπάι με την ομογένεια – καθώς τίποτε απολύτως δεν με έλκει στο Ντουμπάι – διάλεξα να σβήσω τα κεράκια της φετινής μου τούρτας παρέα με τον Σουλβαίν Τεσσόν στα υψίπεδα του Θιβέτ. Φρόντισαν γ' αυτό οι εκδόσεις Άγρα.

Ο Σουλβαίν Τεσσόν είναι ένας πενήνταχρονος Γάλλος που έχει πάθος με τα ταξίδια και το ποδήλατο. Έχει γυρίσει τον κόσμο ποδηλατώντας κι έχει γράψει κάμποσα βιβλία για τα ταξίδια του.

Αγαπώ εκείνους που αγαπούν τα ταξίδια. Οι ταξιδευτές είναι μια σέκτα ευγενική, πρόσχαρη, φιλομεϊδής και φιλοπεριεργή. Έχουν καταπιεί το αεικίνητο του Αριστοτέλη. Και μελετούν με εμβρίθεια τον κόσμο όπως ο δικός μας ο Ηρόδοτος. Αποφάσισα λοιπόν στα φετινά μου γενέθλια να επισκεφτώ το Θιβέτ

παρέα με έναν επίμονο ταξιδευτή. Εξάλλου, πάντα ήθελα να πάω στο Θιβέτ – από φοιτητής κιόλας της Νομικής, μα και πιο πριν ακόμα, σαν διάβαζα για τον Βούδα και τον Δαλάι Λάμα αλλά και για τους μυστικούς σοφούς της μαντάμ Μπλαβάτσκι. Και ιδού, τώρα θα έκανα το ταξίδι.

Κάθισα στον λευκό καναπέ του σπιτιού μου κι άνοιξα το βιβλίο του Τεσσόν. Όχι μόνο θα ανέβαινα μαζί του ως τις ακρώρειες των Ιμαλαΐων, μα θα φωτογράφιζα κιόλας τη Λεοπάρδαλη του χιονιού. Τουλάχιστον, αυτός ήταν ο στόχος. Επειδή είναι η εποχή του οίστρου της, τότε που βγαίνει στα πάλλευκα τοπία και ψάχνει το ταίρι της, τότε που τα αρσενικά παλεύουν και τα θηλυκά προσφέρονται, τότε που πέφτουν τα γενέθλιά μου τέλος πάντων.

Κι έτσι ξεκίνησε το ταξίδι μου στο Θιβέτ – γυρώντας σελίδες. Το βιβλίο του Τεσσόν με πήρε μαζί του στη χώρα των σέρπας και των καγιάκ – εκείνων των ζώων που έχουν ξεμείνει από τις απαρχές της ζωής. Κοιμήθηκα τα βράδια σε σκηνές που πλατάγιζαν απ' το παγωμένο ξεροβόρι, μετέφερα νερό σε κουβάδες κρεμασμένους στην άκρη ενός κονταριού από μπαμπού, άκουσα ιστορίες του βουνού πλάι στη σόμπα. Διέσχισα απόκρημνες πλαγιές, είδα αλεπούδες, λαγούς, γαλάζιες αίγες, γυπαετούς να γράφουν κύκλους θανάτου πάνω από τα καρτέρια μας.

Κι όταν εμφανίστηκε η λεοπάρδαλη πάνω στα βουνά, μες στις σελίδες, στο παγωμένο χιόνι, στη ζεστασιά του καλοριφέρου μου, όταν έριξε το ατάραχο βλέμμα της στην κοιλάδα του καναπέ μου ψάχνοντας για κάποιο θήραμα, τότε κατάλαβα πως είχε έρθει η ώρα να σβήσω τα κεράκια των φετινών μου γενεθλίων. Κι έκανα μια ευχή, ευχή ταξιδιωτική.

Α.Σ. για την Athens Voice. Υδροχόος το 2021.

**Σουλβαίν Τεσσόν
Η λεοπάρδαλη του
χιονιού, εκδ. Άγρα**

Τι παίζει; 28-01 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ/ 03-02 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Η Ανασκαφή

► Η Carey Mulligan, ο Ralph Fiennes και η Lily James συμπρωταγωνιστούν στη νέα ταινία εποχής του Netflix με τίτλο «**Η Ανασκαφή**» βασισμένη στο ομότιτλο μυθιστόρημα του John Preston και θα κάνει πρεμιέρα αύριο, Παρασκευή 29 Ιανουαρίου. Η Edith Perry είναι μια κήρα η οποία στην αρχή του Β' Παγκοσμίου Πολέμου υποψιάζεται πως στα κτήματα της βρίσκονται κρυμμένοι διάφοροι θησαυροί, και ζητάει βοήθεια από τον αρχαιολόγο Basil Brown ώστε να πραγματοποιήσει ανασκαφές κάνοντας μια τεράστια ιστορική ανακάλυψη.

PEN15

► Με άρωμα από τη δεκαετία του '90, το «**PEN15**» ξεκινάει αύριο στο Cosmote series Marathon HD στις 18.00, και παρουσιάζει τις κωμικές περιπέτειες δύο μαθητριών που καλούνται να διαχειριστούν τις αλλαγές στο σώμα τους, τα πρώτα ερωτικά σκιττήματα, άγαρμο φλερτ, αυστηρούς σχολικούς κανόνες, και όλα χαρακτηρίζουν τα χρόνια της εφηβείας και τον δρόμο στην ενηλικίωση.

Resident Alien

► Πρεμιέρα, επίσης, αύριο Παρασκευή για τη σειρά «**Resident Alien**» στο Cosmote series HD στις 22.00. Βασισμένο στο κόμικ του Dark Horse, το «Resident Alien» ακολουθεί τον εξωγήινο Χάρι που προσγειώνεται στη Γη και υποδέχεται τον γιατρό σε μια μικρή επαρχιακή πόλη, με απώτερο στόχο τον αφανισμό του ανθρώπινου είδους. Στην προσπάθειά του όμως να προσαρμοστεί στη νέα πραγματικότητα, αρχίζει να παλεύει με το ηθικό δίλημμα της αποστολής του και να αναρωτιέται αν τελικά οι άνθρωποι αξίζει να σωθούν.

Το ίδιο διαφορετικός με έμένα

► Η 18χρονη Σουμέρα επιστρέφει από τη δουλειά της όταν πέφτει θύμα ομοφυλικής και σεξουαλικής βίας. Με τη βοήθεια των τριών καλύτερων της φίλων, αποφασίζει να πάρει εκδίκηση από τον βιαστή της με κάθε κόστος. Η απόφαση αυτή την οδηγεί σε μία επικίνδυνη, δίωξη γυρισμό, διαδρομή. Η σειρά «**Talented**» μεταδίδεται με όλα της τα επεισόδια την τελευταία μέρα του Ιανουαρίου στο Cosmote series Marathon HD στις 18.00.

20.000 μέρες στη Γη

► Η κινηματογραφική μεταφορά του ομώνυμου βιβλίου «**Το ίδιο διαφορετικός με έμένα**» των Ρον Χαλ, Ντένβερ Μούρ και Λιν Βίνσεντ, που βασίζεται σε αληθινή ιστορία, κάνει πρεμιέρα την Κυριακή 31 Ιανουαρίου στις 22.00, στο Novacinema1HD. Ύστερα από απαίτηση της γυναίκας του, ένας έμπορος έργων τέχνης πλησιάζει απρόθυμα έναν άστεγο πρώην κατόδικο. Ο δεσμός και η φιλία που θα δημιουργηθεί θα είναι καθοριστική και για τους τρεις. Παίζουν Ρενέ Ζέλυγκερ, Τζόν Βόιτ, Γκρεγκ Κίνιερ, Ντζόμν Χούνσου, σκηνοθεσία Μάικλ Κάρνι.

Bruce Springsteen: Αυτοπροσωπίας

► «**20.000 μέρες στη Γη**». Μια ημέρα στη Γη με τον μοναδικό Νικ Κέβ στο **ERTFLIX** στη νέα ενότητα «Θιογραφίες». Ένα ντοκιμαντέρ για τη ζωή και τη μουσική πορεία του αυτοσαρκαστικού, ετοιμόλογου, ευφυή ροκ σταρ, που δπλώνει από την αρχή τη διαφορετικότητά του σε σχέση με αντίστοιχες κινηματογραφικές απόπειρες. Η κάμερα τον ακολουθεί για ένα 24ωρο, πριν και κατά τη διάρκεια της ηχογράφησης του δίσκου του «Push the sky away».

Στον κόσμο της Κοκό Σανέλ

► Το αινεντικό της αμερικανικής μουσικής «The Boss», σε πρώτο πρόσωπο, κατάματα στην κάμερα μόνο με την κιθάρα του στο ντοκιμαντέρ «**Bruce Springsteen: Αυτοπροσωπίας**» που είναι διαθέσιμο στο **ERTFLIX**, στην ίδια ενότητα. Μιλάει για τις ξεχωριστές στιγμές στη ζωή του, που αποτέλεσαν την έμπνευση για κάποια από τα πιο ωραία τραγούδια της τεράστιας καριέρας του.

Yves Saint Laurent

► Η ταινία «**Στον κόσμο της Κοκό Σανέλ**» για τον κόσμο της μόδας είναι στο **ERTFLIX**. Η ιστορία της Κοκό Σανέλ, πριν φτάσει να γίνει σύμβολο κομμοδότης και φινέτσας. Εδώ ξετυλίγεται η απόλυτη προσωπική της διαδρομή, η επιμονή και το ταλέντο της, που την κατέστησαν θρυλική σχεδιάστρια μόδας, διαχρονικό σύμβολο επιτυχίας, ελευθερίας και στυλ. Κοκό, η Οντρέ Τοτού.

► Λαμπιέρ όσο και η καριέρα του θρυλικού Ιβ Σεν Λοράν, η κινηματογραφική μεταφορά «**Yves Saint Laurent**» της ζωής του διάσημου μόδιστρου από τον Τζαλίλ Λεσπέρ βασίζεται στο ομώνυμο βιβλίο της Λοράν Μπενσλίμ και καταγράφει με εντυπωσιακό και ευαίσθητο τρόπο την ταραχιαία ζωή του ευφυούς σχεδιαστή μόδας. Ο Πιέρ Νινέ στον ομώνυμο ρόλο, θα το βρείτε στο **ERTFLIX**.

δπλώνει ευθαρσώς εκ των προτέρων. Από την άλλη, όμως, δικαίωμα, με σου που και υποχρέωση προς στον εαυτό του, έχει κι ο καθένας μας να σπουδάσει πάνω στο αντικείμενο και στη χώρα της επιλογής του. Θέλουμε να μας στηρίζουν οι άνθρωποι μας, αλλά –δυστυχώς– δεν είναι πάντα εύκολο για εκείνους. Εγώ λέω, λοιπόν, να μάθουμε να στηρίζουμε μόνοι μας τον εαυτό μας (όχι ότι είναι εύκολο), για να δούμε, να διερευνήσουμε, να αποφασίσουμε ποια είναι τα αληθινά μας «θέλω».

Μεγάλη ιστορία, σύντομη περιγραφή.

Ξεκινήσαμε να μιλάμε τον περασμένο Φεβρουάριο (άνω των 27 και οι δύο). Εγώ έμενα σε μια ευρωπαϊκή πόλη κι εκείνος σε άλλη. Δεν γνωριζόμασταν πριν. Γύρισα στη χώρα μου κατά τη διάρκεια της πρώτης καραντίνας, από όπου έψαχνα δουλειά για να φύγω ξανά. Καθημερινή επικοινωνία σε συνεχή μορφή έως τον Αύγουστο, όπου καταφέραμε να βρεθούμε.

Η χημεία που περιμέναμε υπήρχε πράγματι, όπως κι η απόσταση μεταξύ μας. Για τους επόμενους δύο μήνες ήμασταν παγωμένοι, παρόλο που θέλαμε την επικοινωνία, γιατί η απόσταση μας προβλημάτιζε. Εντέλει, βρήκα δουλειά στη χώρα που μένει. Προθυμοποιήθηκε να με φιλοξενήσει, να μου παρέχει όλες τις ανέσεις κ.λπ. Όμως, λίγο μια ατυχία με τη δουλειά που επρόκειτο να ξεκινήσω, λίγο η καραντίνα, λίγο η πίεση που ξαφνικά μένουμε μαζί τρεις μήνες τώρα, ενώ παράλληλα γνωριζόμαστε, είχαν ως αποτέλεσμα να υπάρχουν συχνές ρήξεις. Οδηγηθήκαμε στο να παγώσουμε το μεταξύ μας, πιο συγκεκριμένα ήταν δική του απόφαση που με βρήκε σύμφωνη, αν και με στεναχωρεί. Συνεχίζει να με φιλοξενεί, να είναι μαζί μου γλυκός, περιποιητικός, να μου παίρνει δώρα. Εγώ από την άλλη, είμαι πιο παγωμένη και συγκρατημένη, καθώς δυσκολεύομαι να διαχειριστώ τα νέα δεδομένα. Είναι δύσκολο να αλλάξω στέγη, χωρίς δουλειά, αν και είναι πρόθυμος να πληρώνει τα ενοίκια, αφού πλέζομαι εδώ μαζί του. Δεν έχω ακριβώς ερώτηση... Δείχνει χαλαρός και άνετος και όλη αυτή η ευκολία με το να είναι διαχυτικός μαζί μου, με προβληματίζει. Από την άλλη η στάση και το ενδιαφέρον του έρχονται σε αντίθεση. Ποια η άποψή σου, σοφό Μανεκέν;

Πω πω, φίλη ξενιτεμένη, μπέρδεμα! Τη μέρα που θα σου γνωρίσει την καινούργια του σχέση, να δω τι θα κάνεις, και θα μαγειρέψει και για τους τρεις. Αυτά στην παραδοσιακή Ελλάδα δεν θα γίνονταν ποτέ. Σου προτείνω να ψάξεις για δουλειά το συντομότερο δυνατό. Από εκεί θα έρθει η λύση.

Τζένη μου, πρόβλημα! Έχω χωρίσει εδώ και κάποιους μήνες. Έχω προχωρήσει, όλα καλά. Το θέμα, όμως, είναι ότι ο πρώην κάνει παρέα με την αδελφή μου και έχει δημιουργήσει δικιές του ιστορίες με αρνητικά σχόλια για μένα. Το ίδιο και η παρέα του. Εγώ προσπαθώ να αδιαφορώ, αλλά όλο φάτσα μούρη είναι. Help, please!

Μα εγώ να βοηθήσω ή η αδερφή σου, που τον έχει και μες στα πόδια της. Κάνουν που κάνουν ωραιότατη παρέα, σαν πολιτισμένοι Ευρωπαίοι, δεν μπορεί να του εξηγήσει κίολας ότι όλα αυτά που διαδίδονται σε αδικούν και σε στεναχωρούν;

Γεια σου, Τζενάρα μου! Λοιπόν, μπάνω κατευθείαν στο ψητό. Έχω σχέση εδώ και 4 χρόνια με το αγόρι μου από μικρή ηλικία, πλέον είμαι 21! Τα πάμε πολύ καλά και συζητάμε για μετά το καλοκαίρι να συγκατοικήσουμε. Μέχρι εκεί όλα καλά. Σκέφτομαι σοβαρά και μετά από συζήτηση με τους δικούς μου –φυσικά– να φύγω για σπουδές στη Βουλγαρία του χρόνου, αν όλα βέβαια πάνε καλά και οι συνθήκες είναι ευνοϊκές! Αρκετά, όμως, είναι αυτά που με κρατάνε πίσω. Το σημαντικότερο είναι το αγόρι μου, αφού μετά από πολύωρες συζητήσεις περί αυτού του θέματος, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι θα χωρίσουμε αν πάρω αυτή την απόφαση, με δικαιολογία ότι δεν μπορεί την απόσταση και τα σχετικά. Νομίζω είναι προφανές ότι δεν θέλω να χωρίσουμε, αλλά με στενοχωρεί που δεν με στηρίζει σε ένα τέτοιο ξεκίνημα. Περιμένω απάντηση με αγωνία. Φιλιάκια πολλά!!!

«Δεν μπορώ, κυρία μου, να σε περιμένω σαν την Πηνελόπη, τότε και αν θα γυρίσεις από τη Βουλγαρία», τον φαντάζομαι να σου λέει. Ε; Κοντά έπεσα; Ναι, οι σχέσεις από απόσταση είναι πανδύσκολες. Δεν ξέρω, ειλικρινά, πώς τα καταφέρνουν μερικοί. (Τα καταφέρνουν οι άτιμοι!) Και ναι, ο καθένας μας έχει κάθε δικαίωμα να μην τις γουστάρει, να μην γουστάρει το «μακριά», να μην αντέχει τη μοναξιά. Πόσο μάλλον, όταν το

Ερωτικά αδιέξοδα, sexy απορίες, κρυμμένα μυστικά... και στα fm! Το «Μίλα μου βρώμικα» κάνει τα ερωτικά σας θέματα να ακούγονται σαν παθιαίριο τραγούδι στο Athens Voice Radio 102.5

Μίλα μου βρώμικα. Μίλα μου αληθινά. email: info@athensvoice.gr instagram: @melitajenny

ΚΡΙΟΣ (20 Μαρτίου - 19 Απριλίου)

Στην αρχή της εβδομάδας με το τετράγωνο του Ηλίου στον Υδροκόμο με τον Ουρανό στον Ταύρο (26/1) μπορεί να υπάρξουν κάποιες παρεξηγήσεις σχετικά με ένα συλλογικό project στη δουλειά, αναφορικά με τα deadlines ή με άλλες λεπτομέρειες. Προσπάθησε να είσαι συγκεντρωμένος και μη λειτουργείς βιαστικά, καθώς μπορεί να υπάρξουν λάθη. Η πρώτη Πανσέληνος του χρόνου σχηματίζεται την Πέμπτη 28/1 στο φιλικό για σένα ζώδιο του Λέοντα στον 5ο πλιακό σου οίκο, επηρεάζοντας κυρίως τους γεννημένους το 1ο δεκαήμερο. Η προσωπική σου ζωή μπαίνει στο επίκεντρο, το αίμα βράζει και δεν αποκλείεται να διαμορφωθούν συνθήκες πίεσης με το ταίρι σου. Να αποφύγεις άτοπες συναισθηματικές εκρήξεις ή ξεσπάσματα εγωισμού που έρχονται στην επιφάνεια από ανασφάλειες. Για κάποιους μπορεί να έρθει μια εγκυμοσύνη το επόμενο 15νθήμερο, κάποιοι θα ολοκληρώσουν αδιέξοδες καταστάσεις δίνοντας τη δυνατότητα για καινούργια μελλοντικά ξεκινήματα, ενώ για τους αδέσμευτους δεν αποκλείονται νέες γνωριμίες. Κάτι τέτοιο ευνοείται και με τη σύνοδο Ηλίου-Δία στον Υδροκόμο την Παρασκευή, ενώ με την ανάδρομη πορεία του Ερμή από την Κυριακή, μπορεί να υπάρξει αλαλούμ στις συνεννοήσεις, αναθεωρήσεις στόχων, επιστροφές φίλων ή και συντρόφων.

ΤΑΥΡΟΣ (20 Απριλίου - 19 Μαΐου)

Έντονα ξεκινά η εβδομάδα, με το τετράγωνο του Ηλίου στον Υδροκόμο με τον Ουρανό στο ζώδιό σου την Τρίτη να φέρνει κάποιες αιφνιδιαστικές ενέργειες στον τομέα της καριέρας σου, κυρίως για τους γεννημένους το 1ο δεκαήμερο, τις οποίες δεν θα μπορείς να διαχειριστείς εύκολα. Προσπάθησε να αντιδράσεις με ψυχραιμία. Η Πανσέληνος του Ιανουαρίου στον Λέοντα την Πέμπτη 28/1 σε φέρνει αντιμέτωπο με θέματα οικογενειακά που δημιουργούν πίεση, καθώς αισθάνεσαι ότι καταβάλλεις προσπάθειες για να ικανοποιήσεις τις ανάγκες των άλλων. Για κάποιους μπορεί ζητήματα του παρελθόντος να έρχονται στην επιφάνεια δηλητηριάζοντας τη σχέση τους. Η επιρροή της Πανσέληνος αφορά κυρίως τους γεννημένους το 1ο δεκαήμερο. Αυτοί θα έχουν ίσως ευκαιρίες στο κομμάτι των επαγγελματικών με τη σύνοδο Ηλίου-Δία την Παρασκευή 29/1, όμως από την Κυριακή όπου ο Ερμής στον Υδροκόμο περνά ανάδρομος μέχρι τις 22/2 στον τομέα της καριέρας του σκηνικό αλλάζει, και μπορεί να υπάρξουν καθυστερήσεις, εντάσεις ή επαναφορά επαγγελματικών σχεδίων.

ΔΙΔΥΜΟΙ (20 Μαΐου - 20 Ιουνίου)

Αυτή την εβδομάδα το τετράγωνο του Ηλίου στον Υδροκόμο με τον Ουρανό στον Ταύρο την Τρίτη 26/1 μπορεί να φέρει ανατροπές στον προγραμματισμό σου, όσον αφορά θέματα σπουδών, επαφών με το εξωτερικό ή εμπορικών συναλλαγών, που θα δημιουργήσουν ενδεχόμενο άγχος. Την Πέμπτη 28/1 σχηματίζεται η πρώτη Πανσέληνος της νέας χρονιάς στο ζώδιο του Λέοντα, επηρεάζοντας κυρίως τους γεννημένους του 1ου δεκαημέρου. Εμπλέκεσαι σε ένα ντελίριο συζητήσεων με κοντινά σου άτομα, ενώ

δεν αποκλείεται κάποια μυστικά να βγουν στην επιφάνεια. Καλό θα ήταν να μην αναμειχτείς σε τυχόν κουτσομπολιά που θα ακούσεις για τον περίγυρό σου, διότι μπορεί να προκληθούν εντάσεις. Λόγω των δύσκολων όψεων που σχηματίζει η Πανσέληνος με Ηλιο-Κρόνο-Δία και Αρν-Ουρανό, χρειάζεται προσοχή στο μεταφορικό σου μέσο και γενικά στις μετακινήσεις, για αποφυγή ατυχημάτων. Την Παρασκευή η όψη συνόδου Ηλίου-Δία στο φιλικό ζώδιο του Λέοντα σου χαρίζει αισιοδοξία και βοηθά τις επαφές σου με τους άλλους, όμως την Κυριακή 31/1 ο Ερμής γυρνά σε ανάδρομη πορεία μέχρι 20/2, και μπορεί να φέρει εμπόδια και καθυστερήσεις στην επικοινωνία, σε νομικά ζητήματα καθώς επίσης και προβλήματα στις μετακινήσεις. Από την άλλη, κάποιες ερωτικές υποθέσεις από το παρελθόν που θεωρούσες τελειωμένες, μπορεί τώρα να έρθουν ξανά στο προσκήνιο.

ΚΑΡΚΙΝΟΣ (21 Ιουνίου - 21 Ιουλίου)

Η εβδομάδα εστιάζει πρωτίστως σε οικονομικά θέματα. Έτσι, με το τετράγωνο του Ηλίου στον Υδροκόμο με τον Ουρανό στον Ταύρο στις 26/1, μπορεί να υπάρξουν ανατροπές σε ένα οικονομικό ζήτημα, ενώ θα ήταν φρόνιμο να αποφύγεις υπογραφές συμφωνιών και διακανονισμών. Σε συνδυασμό με την εκρηκτική Πανσέληνος του Ιανουαρίου που πραγματοποιείται την Πέμπτη 28/1, στρέφεις την ενέργεια σου στη διαχείριση των οικονομικών σου που χρειάζεται να μπουσ σε τάξη. Αλλαγές στον τρόπο που ξοδεύεις τα χρήματά σου, περιορισμός σε σπατάλες, διευθέτηση εκκρεμοτήτων, σκέψεις για νέες οικονομικές επενδύσεις καθώς και επαναξιολόγηση των αναγκών σου είναι μέσα στα σενάρια που παίζονται. Με τη σύνοδο Ηλίου-Δία στον Υδροκόμο στις 29/1 στο ίδιο κομμάτι του ωροσκοπίου σου δεν αποκλείεται να βρεις τις λύσεις που χρειάζεσαι. Από την Κυριακή 31/1 όμως, ο Ερμής γυρίζει σε φαινομενικά ανάδρομη πορεία στον τομέα των οικονομικών σου και για τις επόμενες τρεις εβδομάδες χρειάζεται προσοχή σε φρουσκωμένους λογαριασμούς και πρέπει να αποφύγεις όσο γίνεται υπογραφές συμβολαίων και οικονομικών συμφωνιών, καθώς και πράγματα ενδέχεται να μην εξελιχθούν όπως τα έχεις συμφωνήσει στη συνέχεια. Για κάποιους μπορεί να υπάρξουν και επιστροφές χρημάτων που σου οφείλονται.

ΛΕΩΝ (22 Ιουλίου - 22 Αυγούστου)

Η εβδομάδα ξεκινά με τους ίδιους πρωταγωνιστές στο πλανητικό σκηνικό, καθώς το τετράγωνο Ηλίου-Ουρανού στις 26/1 και φυσικά η «Πανσέληνος του Λύκου» την Πέμπτη 28/1 στις 09:16 μ.μ. στην 9η μοίρα του ζωδίου σου, σχηματίζοντας Ταυ-τετράγωνο με Ηλιο-Κρόνο-Δία στον Υδροκόμο και Αρν-Ουρανό στον Ταύρο, φέρνοντας τις σχέσεις με τον σύντροφο σου ή με τους συνεργάτες στη δουλειά σε πρώτο πλάνο, επηρεάζοντας και πάλι κυρίως τους γεννημένους του 1ου δεκαημέρου. Τα θέματα των σημαντικών σχέσεων σου κορυφώνονται, ενδεχόμενα προβλήματα έρχονται στην επιφάνεια και ζητούν λύσεις. Χρειάζεται να αντιληφθείς τι πρέπει να αλλάξεις στον τρόπο που σχετίζεσαι με τους άλλους. Μπορεί να υπάρξουν απρόοπτες εξελίξεις ή και ρήξεις με κάποια άτομα, όμως δεν αποκλείεται και με τη βοήθεια της ευνοϊκής όψης Ηλίου-Δία στον Υδροκόμο στον ίδιο τομέα του ωροσκοπίου σου την Παρασκευή 29/1, να καταφέρεις να ισορροπήσεις την κατάσταση ή να υπάρξουν και νέες γνωριμίες με ευνοϊκή εξέλιξη ή ακόμα και μια συμφέρουσα επαγγελματική συμφωνία για τους αδέσμευτους του 1ου δεκαημέρου. Την Κυριακή 31/1 ξεκινά η ανάδρομη πορεία του Ερμή στον Υδροκόμο στον 7ο οίκο των σχέσεων και των συνεργασιών σου, και για το επόμενο διάστημα ενδέχεται να υπάρξουν εντάσεις και δυσκολίες στην επικοινωνία με τους σημαντικούς άλλους στη ζωή σου.

ΠΑΡΘΕΝΟΣ (23 Αυγούστου - 21 Σεπτεμβρίου)

Την Τρίτη 26/1 με το τετράγωνο που σχηματίζει ο Ηλιος στον Υδροκόμο με τον Ουρανό στον Ταύρο, ενδέχεται να υπάρξουν απρόοπτες καταστάσεις σε θέματα της δουλειάς, που θα σου δημιουργήσουν αρκετή νευρικότητα. Την Πέμπτη 28/1 έχουμε την

πρώτη Πανσέληνος του νέου έτους στο ζώδιο του Λέοντα, που σχηματίζεται στον 12 οίκο του Ηλιακού σου ωροσκοπίου, επηρεάζοντας κυρίως τους γεννημένους του 1ου δεκαημέρου. Αισθάνεσαι έντονη σωματική κόπωση και την ανάγκη για ουσιαστική ξεκούραση από όλους κι από όλα. Παράλληλα θέματα και μνήμες από το παρελθόν έρχονται στην επιφάνεια, δημιουργώντας πίεση και αναταράξεις στην καθημερινότητά σου. Ίσως αισθάνεσαι ότι δεν μπορείς να ξεφύγεις από φαντάσματα του παρελθόντος που σε κυνηγούν, θα πρέπει όμως να τα αφήσεις πίσω σου αν θέλεις να βρεις την ψυχική σου ισορροπία. Η σύνοδος Ηλίου-Δία την Παρασκευή βοηθά τις συνεργασίες, αλλά όμως πρόσκαιρα, καθώς από την Κυριακή ο Ερμής γυρίζει ανάδρομος στον Υδροκόμο, και για το επόμενο διάστημα μέχρι τις 20/2 θα υπάρξουν σημαντικές καθυστερήσεις και αναβολές στη δουλειά, αυξημένες υποχρεώσεις, εντάσεις και προβλήματα με πρόσωπα από το επαγγελματικό περιβάλλον, ενώ δεν αποκλείονται και οι επαφές με συνεργάτες από το παρελθόν.

ΖΥΓΟΣ (22 Σεπτεμβρίου - 22 Οκτωβρίου)

Η πρώτη σημαντική όψη της τελευταίας εβδομάδας του μήνα σχηματίζεται την Τρίτη 26/1, με το τετράγωνο του Ηλίου από τον Υδροκόμο με τον Ουρανό στον Ταύρο, που μπορεί να φέρει κάποια απρόσμενη τροπή σε ένα οικονομικό ζήτημα ή ένα ερωτικό θέμα. Την Πέμπτη 28/1 σχηματίζεται η Πανσέληνος του μήνα στο ζώδιο του Λέοντα, που επηρεάζει κυρίως τους γεννημένους το 1ο δεκαήμερο. Μια επιτυχία σε μια ομαδική προσπάθεια που συμμετείχες σε γεμίζει χαρά, όμως ενδέχεται να υπάρξουν και ξεκαθαρίσματα σε φιλικές σχέσεις καθώς κάποια μυστικά που αφορούν μια φιλική ή ερωτική σχέση έρχονται τώρα στην επιφάνεια, αποκαλύπτοντας την αλήθεια για πρόσωπα και καταστάσεις. Ζύγισε με ψυχραιμία τα γεγονότα και περιόρισε τις απότομες αντιδράσεις. Με τη σύνοδο Ηλίου-Δία στον Υδροκόμο την Παρασκευή η τύχη ευνοεί τους τομείς του ζωδίου φέρνοντας καινούργιες ερωτικές γνωριμίες. Προσοχή από την Κυριακή 31/1 καθώς ο Ερμής από τον Υδροκόμο εισέρχεται σε ανάδρομη πορεία μέχρι 20/2. Αυτό το διάστημα ενδέχεται να υπάρξουν δυσκολίες στην επικοινωνία με τα παιδιά και τον σύντροφο, σου δίνεται όμως και η δυνατότητα να επανεξετάσεις ζητήματα με το ταίρι που του αφορούν τη σχέση, ενώ για κάποιους ενισχύεται το ωρολόιο της επανασύνδεσης με έναν έρωτα.

ΣΚΟΡΠΙΟΣ (23 Οκτωβρίου - 21 Νοεμβρίου)

Στο ξεκίνημα της εβδομάδας το τετράγωνο του Ηλίου στον Υδροκόμο με τον Ουρανό στον Ταύρο φέρνει πιθανά οικογενειακά θέματα ή προβλήματα στις σχέσεις και τις συνεργασίες, που χρειάζονται ψυχραιμους χειρισμούς. Η πρώτη Πανσέληνος του χρόνου, που σχηματίζεται την Πέμπτη 28/1 στον ζωδιακό σου σταυρό, επηρεάζει κυρίως τους γεννημένους του 1ου δεκαημέρου. Η καριέρα και τα επαγγελματικά, πιθανόν και οικογενειακά θέματα, έρχονται στο επίκεντρο. Μπορεί να αισθανθείς ότι οι απαιτήσεις στη δουλειά αυξάνονται επικίνδυνα και ενδεχόμενα νεύρα ξεσπούν στα πρόσωπα της οικογένειάς σου. Κινησού διπλωματικά αποφεύγοντας συγκρούσεις και απόφυγε προστριβές για θέματα του παρελθόντος που ουσιαστικά έχουν κλείσει. Εκμεταλλεύσου τη θετική σύνοδο Ηλίου-Δία στο Υδροκόμο την Παρασκευή για να ισορροπήσεις τις καταστάσεις στο σπίτι, καθώς από την Κυριακή ο Ερμής γυρνά ανάδρομος στο 4ο οίκο του σπιτιού και της οικογένειας και για τις επόμενες εβδομάδες ενδέχεται να υπάρξουν ξεσπάσματα με τα μέλη της οικογένειας, ενώ δεν αποκλείονται δυσκολίες που έχουν να κάνουν με το σπίτι ως οικημό ή εμπόδια σε αγοραπωλησίες ακινήτων.

ΤΟΞΟΘΗΣ (22 Νοεμβρίου - 20 Δεκεμβρίου)

Η αρχή της εβδομάδας, με το τετράγωνο που σχηματίζει την Τρίτη 26/1 ο Ηλιος στον Υδροκόμο με τον Ουρανό στον Ταύρο, μπορεί να φέρει δυσκολία συγκέντρωσης στα καθημερινά καθήκοντα και χρειάζεται προσοχή να μη γίνονται λάθη απροσεξίας στη δουλειά. Με την Πανσέληνος του μήνα στο ζώδιο του Λέοντα την Πέμπτη 28/1, που επηρεάζει κυρίως τους γεννημένους του 1ου δεκαημέρου, νιώθεις τη ανάγκη να σπάσεις τα δεσμά της ρουτίνας των τελευταίων εβδομάδων και να αναζωογονηθείς πνευματικά.

Για σπουδαζόμενους μπορεί να υπάρξουν εξελίξεις σε θέματα σπουδών, για άλλους σε θέματα σεμιναρίων, εκδόσεων και προώθησης της δουλειάς τους, ενώ για κάποιους άλλους μια σχέση από απόσταση μπορεί τώρα να αλλάξει status. Η σύνοδος του Ηλίου με τον Δία στον Υδροκόμο την Παρασκευή μπορεί να φέρει αρκετές ευκαιρίες για φλερτ και νέες γνωριμίες, ειδικά για τους γεννημένους το 1ο δεκαήμερο. Από την Κυριακή 31/1 ο Ερμής στον Υδροκόμο περνάει σε ανάδρομη φάση για τρεις εβδομάδες, φέρνοντας προβλήματα στην καθημερινότητα, σε επαφές με στενούς συνεργάτες, φίλους και συγγενείς, ενώ χρειάζεται πολλή προσοχή στην οδήγηση. Για κάποιους υπάρχει η δυνατότητα επανασύνδεσης με πρόσωπα που είχατε απομακρυνθεί.

ΑΙΓΟΚΕΡΟΣ (21 Δεκεμβρίου - 19 Ιανουαρίου)

Στο ξεκίνημα της εβδομάδας το τετράγωνο που σχηματίζεται μεταξύ του Ηλίου στον Υδροκόμο και του Ουρανού στον Ταύρο, φέρνει πιθανές αλλαγές στον οικονομικό προγραμματισμό. Στο ίδιο μοτίβο είναι και η Πανσέληνος του Ιανουαρίου την Πέμπτη, που θα επηρεάσει κυρίως τους γεννημένους το 1ο δεκαήμερο, και φέρνει τα οικονομικά στο προσκήνιο, αναμοχλεύοντας παράλληλα δύσκολες συναισθηματικές καταστάσεις. Ακόμα, αισθάνεσαι την ανάγκη να εκφράσεις βαθιά ερωτικά συναισθήματα με το ταίρι σου, όμως η παράλληλη όψη συνόδου Αφροδίτης-Πλούτωνα στο ζώδιό σου την ίδια ημέρα, βγάζει από μέσα σου έντονη κτητικότητα, ζήλια και εμμονές που μπορεί να δημιουργήσουν τα αντίθετα αποτελέσματα. Την Παρασκευή 29/1 η σύνοδος Ηλίου-Δία στον Υδροκόμο μπορεί να φέρει μια ευκαιρία για αύξηση εσόδων, όμως από την Κυριακή ο Ερμής γυρίζει ανάδρομος και θα υπάρξουν αρκετά εμπόδια σε οικονομικά θέματα, αλλά και πιθανά η δυνατότητα να κλείσεις οικονομικές εκκρεμότητες από το παρελθόν.

ΥΔΡΟΧΟΟΣ (20 Ιανουαρίου - 17 Φεβρουαρίου)

Ακόμα μια πειστική εβδομάδα ξεκινά με το τετράγωνο του Ηλίου από το ζώδιό σου με τον Ουρανό στον Ταύρο στις 26/1, που φέρνει κάποια απρόοπτα και σου δημιουργεί υπερένταση στη σχέση με τα μέλη της οικογένειάς σου, και που μπορεί να δημιουργήσει εντάσεις κυρίως για τους γεννημένους του 1ου δεκαημέρου. Με την Πανσέληνος του μήνα την Πέμπτη που σχηματίζεται απέναντί σου στο ζώδιο του Λέοντα και στον άξονά σου, τα θέματα διαπροσωπικών και επαγγελματικών σχέσεων έρχονται στο προσκήνιο. Βλέπεις πιο ξεκάθαρα τις καταστάσεις που έχουν διαμορφωθεί και θέλεις να διορθώσεις τυχόν προβλήματα. Ίσως διαπιστώσεις ότι δεν βρίσκεσαι στην ίδια σελίδα με το ταίρι σου, όμως καλό θα ήταν να αποφύγεις παρορμητικές αντιδράσεις γιατί μπορεί να σου στοιχίσουν. Η τυχερή σύνοδος Ηλίου-Δία στο ζώδιό σου την Παρασκευή μπορεί να φέρει εύνοια σε φιλόδοξα σχέδια στα επαγγελματικά ή και ευκαιρίες γνωριμιών για τους γεννημένους του 1ου δεκαημέρου, όμως με τον Ερμή να ξεκινά την Κυριακή 31/1 την ανάδρομη πορεία του μέχρι τις 20/2 θα υπάρξουν εμπόδια αλλά και επιστροφές φίλων ή και ερωτικών συντρόφων από το παρελθόν.

ΙΧΘΥΕΣ (18 Φεβρουαρίου - 19 Μαρτίου)

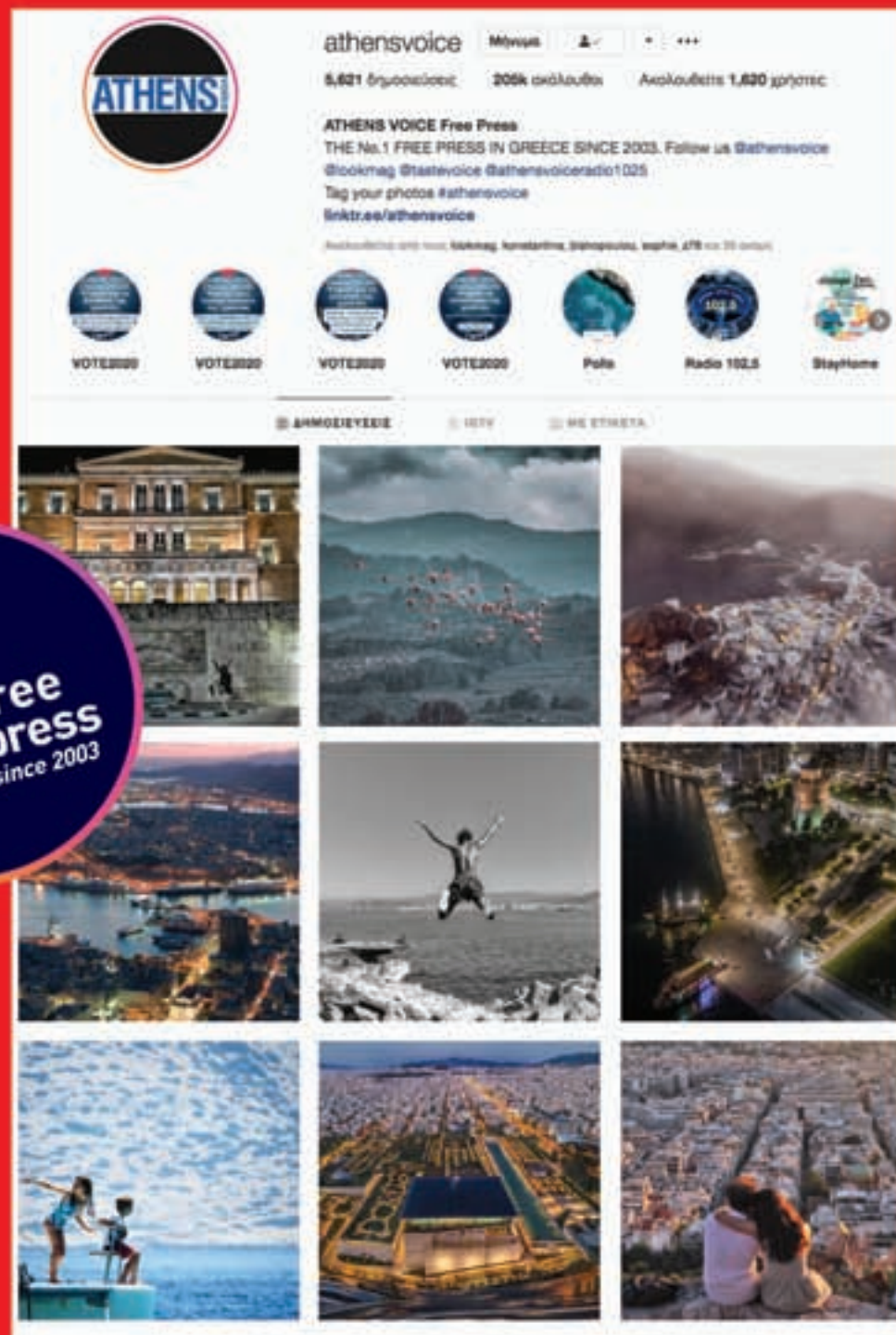
Η εβδομάδα ξεκινά με το τετράγωνο Ηλίου-Ουρανού την Τρίτη 26/1, που μπορεί να φέρει ξαφνικές ειδήσεις που ενδεχόμενα θα δημιουργήσουν άγχος. Την Πέμπτη 28/1 σχηματίζεται η Πανσέληνος του Ιανουαρίου στο ζώδιο του Λέοντα, στον 6ο οίκο της εργασίας, της καθημερινότητας και της υγείας σου, επηρεάζοντας κυρίως τους γεννημένους το 1ο δεκαήμερο. Μην αμελήσεις να κάνεις το τακτικό check up αν νιώθεις κάπως τις δυνάμεις σου να σε εγκαταλείπουν. Θα μπορέσεις τώρα να αντιμετωπίσεις τα όποια μικροπροβλήματα, σωματικά ή ψυχολογικά. Μην ξεσπάς με συναισθηματικό φηγάτο στην πίεση της δουλειάς, οργάνωσε σωστά την καθημερινότητά σου χωρίς άγχος. Την Παρασκευή 29/1 η σύνοδος Ηλίου Ερμή στον Υδροκόμο σε καλεί να εμπιστευτείς τη διαίσθησή σου. Από την Κυριακή ο Ερμής στον Υδροκόμο γυρίζει ανάδρομος μέχρι τις 20/2 στο 12ο πλιακό σου σπίτι, και σε βάζει σε πιο εσωστρεφή φάση, επαναφέροντας ανησυχίες για παρελθοντικά γεγονότα που μπορεί να μη στηρίζονται πια στην πραγματικότητα. Είναι μια καλή περίοδος να ασχοληθείς με τον διαλογισμό ή να κάνεις ψυχοθεραπεία. **A**

Οι ωραιότερες φωτογραφίες της Ελλάδας

205.000

FOLLOWERS ΣΤΟ INSTAGRAM

Είσαι μαζί μας σ' αυτό το ταξίδι
@athensvoice • #athensvoice

FREE VOICE
YOUR VOICE

ΣΤΕΚΟΜΑΣΤΕ ΔΙΠΛΑ ΣΤΟΥΣ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΜΑΣ ΜΕ ΕΝΑ ΜΕΓΑΛΟ «ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ»

Στα Lidl αναγνωρίζουμε την τεράστια προσπάθεια που έχουν καταβάλει οι εργαζόμενοί μας αυτή τη δύσκολη περίοδο.

Για αυτό, τους στηρίζουμε έμπρακτα με:

€ **Επιπρόσθετες παροχές συνολικού ύψους 6 εκατομμυρίων ευρώ**

☎ **24ωρη τηλεφωνική γραμμή συμβουλευτικής υποστήριξης**

lidl-hellas.gr

ΣΤΟΝ ΔΡΟΜΟ
ΓΙΑ ΕΝΑ ΚΑΛΥΤΕΡΟ
ΑΥΡΙΟ

